

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิทยานิพนธ์
ของ
อมรรัตน์ บุญเสนอ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

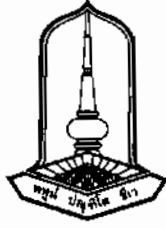

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิทยานิพนธ์
ของ
อมรรัตน์ บุญเสนอ

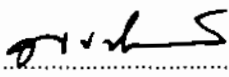
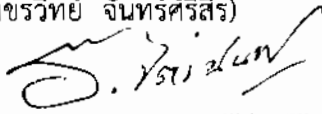
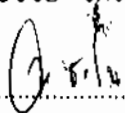
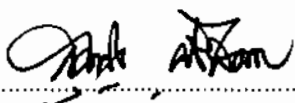
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

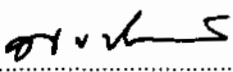

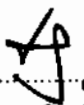
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... (ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ)	ประธานกรรมการ (กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
 ..... (ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)
 ..... (ผศ.ดร.จิระพร ชะโน)	กรรมการ (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
 ..... (รศ.ดร.สุกกิจ ศรีปัดดา)	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 26 เดือน 12 พ.ศ. 2560

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน กรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.ศุวกิจ ศรีปัดดา กรรมการสอบ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ที่ให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือแก้ไขงานวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นายคำพร แก้ววิเศษ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) นางทิพวรรณ ค่ายนต์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโนนค้อวิทยาการ นายเทอดศักดิ์ ชุขันธิน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) นางสาวอัญชลี จิตรแมน ครูโรงเรียนบ้านโคกใหญ่ นายถิระพงษ์ จันทบุตร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผักไหมวิทยานุกูล นางสาวรวิวรรณ พันธุ์ช่อทอง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน วัดหนองสมัคร (มูลนิธิสุขาวดีอุปถัมภ์) นางกาญจนา ทองดีเลิศ ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียน บ้านกระเดาอุ่มแสง ที่กรุณาให้ความรู้ ตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ทรงวุฒิทุกท่านที่ปรากฏนามในวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพรวมทั้งให้ข้อคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และครูปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความสะดวกในการ จัดเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อแปลง คุณแม่โสม บุญเสนอ ที่คอยให้กำลังใจ ขอบคุณนาย คำพร แก้ววิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) ที่เอื้อเวลาในการศึกษาต่อ จนประสบความสำเร็จ ขอบคุณนางสาวบุหงา คงราช และพี่ เพื่อน พ.27 ศูนย์มหาสารคามที่คอย ให้ความเหลือด้านต่างๆ และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จคุณค่า และ ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นบุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งใน อดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดาและมารดาผู้ให้ ชีวิต ให้การศึกษา ตลอดจนบูรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้รับประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ ผู้วิจัยจนทำให้สำเร็จการศึกษา

อมรรัตน์ บุญเสนอ

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
ผู้วิจัย	นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนนท์
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 320 คน คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 7 คน รวม 179 คน ผู้นำชุมชนโรงเรียนละ 1 คน รวม 63 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morjan แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Strati find Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ แบบประเมินสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า องค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม, การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก, การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก, การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน, การประเมินพัฒนาการ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน

3. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีทั้งหมด 5 ด้าน 35 แนวทาง ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มี 8 แนวทาง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มี 9 แนวทาง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 6 แนวทาง การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง การประเมินพัฒนาการมี 7 แนวทาง

TITLE The Development of Community Participation in Management of Early Childhood Education in Schools Under the Office of Sisaket Primary Educational Service Area 3

AUTHOR Miss Amornrat Boonsaner

ADVISORS Assist. Prof. Dr. Thatchai Chittranun

DEGREE M.Ed. **MAJOR** Education Administration

UNIVERSITY Maharakham University **DATE** 2017

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the elements of community participation in the management of early childhood education in schools under the jurisdiction of Sisaket Educational Service Area 3, 2) study the current situation and the desirable state of early childhood education in schools under the jurisdiction of Sisaket Educational Service Area 3, and 3) develop guidelines for community participation in the management of early childhood education in schools in the service area. The study samples included 320 early childhood teachers, a total of 179 education committee members (7 per school), a total of 63 community leaders (1 per school) . Samples sizes were determined in comparison with the total population using Krejcie Morjan's table. Stratified random sampling was used. In addition to interviews, a questionnaire was used to assess the current state, the desirable state, the suitability and the feasibility of the elements of community participation in the management of early childhood education in schools. Percentage, mean, standard deviation and correlation coefficient were used for statistical analysis.

The research results were as follows.

1. Participation in the management of early childhood education in schools under the jurisdiction of Sisaket Educational Service Area 3 on 5 aspects including curriculum construction, an environment conducive to learning, child activities that promote learning development of children, integration of learning, teaching, and assessment of development was highly appropriate.

2. The current state of the management of early childhood education in schools under the jurisdiction of Sisaket Educational Service Area 3 was highly satisfactory overall. The top three aspects that received the highest scores include integration of learning, teaching management and an environment that is conducive to the child's learning. The aspect of early

childhood education with the lowest assessment score was activities to promote the learning development of the child.

The study found the overall characteristics of community participation in management of early childhood education in schools in the service area to be at the highest level. The top three aspects include activities that promote learning, child development assessment and creating an environment conducive to the child's learning. The aspect receiving the lowest score was integration of teaching and learning.

3. Community participation in management of early childhood education in schools can be done in 5 areas totaling 35 approaches. These include 8 approaches for appropriate curricula, 9 approaches for conducive environment , 6 approaches for child learning development activities, 5 approaches for integration of learning and teaching, and 7 approaches for development evaluation.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	10
หลักการ แนวคิด มีส่วนร่วมของชุมชน	48
บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
งานวิจัยในประเทศ	64
งานวิจัยต่างประเทศ	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา	76
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา	78
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปฐมวัยในสถานศึกษา	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	89

ระยะเวลาที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	92
ระยะเวลาที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	98
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
ความมุ่งหมายของการวิจัย	120
สรุปผล	120
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	127
ภาคผนวก	134
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	135
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
ภาคผนวก ค ผลการประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา	158
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	161
ประวัติย่อของผู้วิจัย	186

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	สังเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัย 48
2	ตัวชี้วัดองค์ประกอบการมีส่วนร่วม 59
3	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครูปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา 79
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 89
5	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 93
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนา แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมและ เป็นรายด้าน 93
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนา แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นรายข้อ 94
8	แสดงค่าดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modify) และลำดับความต้องการ จำเป็นโดยรวมรายด้าน 99
9	แสดงค่าดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modify) และลำดับความต้องการ จำเป็นโดยจำแนกรายข้อ 99
10	การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 111
11	ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 115
12	ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 115

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	7
2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับกันว่ากลไกในการพัฒนาคนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ “การศึกษา” แต่สภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ยังไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สังคม ประเทศชาติ และกระแสโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการเรียนการสอนบางส่วนยังเน้นเนื้อหาไกลตัว และไม่ก่อประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียน ขาดระบบการส่งเสริมวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพชุมชน และองค์กรอื่นในสังคมมีบทบาทค่อนข้างจำกัด ทำให้ผลผลิตทางการศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 2) แม้ว่าสถานศึกษาจะเป็นแหล่งให้ความรู้ของชุมชนแต่ก็ยังไม่อาจนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตในชุมชนได้ชุมชนจึงพัฒนาตนเองก้าวเข้าสู่ความเป็นองค์กรชุมชนขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อสถานศึกษาก็มีอย่างจำกัดและค่อนข้างน้อย จัดเป็นการมีส่วนร่วมอยู่ห่างๆ ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาผูกขาดอยู่กับระบบราชการ นักการศึกษา และครู อาจารย์ ทำให้เกิดแนวคิด กระแสผลักดัน ที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษาใกล้ชิดกันมากขึ้น มีบทบาทต่อกันมากขึ้นโดยกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะทำให้ความรู้เกิดประโยชน์ที่สอดคล้องกับชีวิตในชุมชนได้อย่างแท้จริงสถานศึกษาจะเป็นแหล่งของการพัฒนาคน เพื่อให้คนพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตน ขณะเดียวกันชุมชนและท้องถิ่นก็จะช่วยพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเป็นวงจรการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ การที่จะดำเนินการร่วมมือกันจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังกล่าว จำเป็นต้องระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ไพรัช อรรถกามานนท์. 2545 : 11)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยการปฏิรูปการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมโดยการจัดการ ศึกษาอบรมรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ดังจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ดังปรากฏในมาตรา 80(4) ที่กำหนดให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 78) และในมาตรา 289 ต้องการให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษา และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติด้วยตนเองเพื่อให้สถานศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (สำนักนายกรัฐมนตรื. 2555 : 17)

โรงเรียนถือเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาตัวแทนหนึ่งซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสถาบันอื่นและเกี่ยวข้องกับชุมชน อีกทั้งที่ตั้งของสถาบันทั้งหมดจะต้องตั้งอยู่ในชุมชนหรือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่วนใหญ่ชุมชนจะต้องมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนด้วยจนกระทั่งชุมชนถือว่า

โรงเรียนเป็นของชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ซึ่งภารกิจหลักของโรงเรียนคือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การศึกษาแก่สมาชิกของชุมชนและโรงเรียน จึงต้องร่วมมือประสานกันเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จากสภาพและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้โรงเรียนต้องมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นหรือชุมชนอยู่ตลอดเวลา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 707) การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน จึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถทำได้ทั้งทางตรง คือ ร่วมเป็นคณะทำงานและทางอ้อมร่วมวางแผนนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 88-90)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม สติปัญญาความรู้ และมีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว สังคม ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบ การ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้ข่าวสารกับชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนในเวลาเดียวกัน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะทำให้ได้มาซึ่งความร่วมมือในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น สถานประกอบการเป็นสถานที่ในการพัฒนาความรู้และทักษะแก่นักเรียน การเชิญผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน การให้การสนับสนุนอาคารสถานที่ การศึกษานอกสถานที่ในชุมชน การสำรวจแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 4)

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เป็นรากฐานและกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ จึงสมควรอย่างยิ่งที่เด็กต้องได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น ร่วมกับการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมจากครอบครัว เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาสู่การมีศักยภาพสูงสุดที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน โดยเฉพาะช่วงแรกของชีวิต มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดคุณภาพของคน ตั้งแต่ระยะอยู่ในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 5 ปี การพัฒนาเด็กเป็นการลงทุนที่ยิ่งกว่าค้ำค่าต่อผลทางสังคมในระยะยาวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะการพัฒนาในวัยเด็กเล็กที่ส่งผลในวัยผู้ใหญ่ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน คือ เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้และสามารถเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีการทำงานที่ดีขึ้น สามารถดูแลตนเอง และลดการพึ่งพาจากรัฐ ลดอาชญากรรม และที่สำคัญ คือ ลดอัตราการทอดทิ้งในรุ่นถัดไป และการศึกษายังยืนยันว่าการลงทุนให้เกิดโครงการเพื่อสนับสนุนพัฒนาการเด็กตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งถ้ายิ่งเล็กเท่าใดก็ยิ่งให้ค้ำค่ามากยิ่งขึ้นเท่านั้น ไม่เฉพาะแต่โครงการที่มุ่งเน้นด้านสุขภาพของเด็กเท่านั้นแต่รวมไปถึงโครงการที่มุ่งให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กในด้าน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลพร้อมทั้งส่งเสริมให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้เป็นคนไทยที่มีคุณภาพของประเทศต่อไปการจัดการศึกษายังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และควรต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อายุ 3-5 ปี เป็นพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาเต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเด็ก ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เป็นการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณภาพต่อตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 5)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเรื่องหนึ่ง ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกต่างก็ยอมรับว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพทำให้ทุกประเทศมีแผน งานในการพัฒนาเด็ก สำหรับประเทศไทยก็เช่นกัน รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาเด็กไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยเร่งรัดให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยทั้งทางร่างกายและสติปัญญา (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2555 : 45) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กมากขึ้น และต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพและความเป็นธรรมในประชากรทุกกลุ่มของประเทศด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและมีค่ายิ่ง สำหรับการพัฒนาประเทศในอนาคต เด็กที่มีคุณภาพ คือเด็กที่มีการเจริญเติบโตปกติและมีพัฒนาการสมวัย เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามวัยเป็นอย่างดี ดังนั้น ในช่วงแรกเกิดถึง 2 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กมีการเจริญเติบโตของสมองมากที่สุดผู้เลี้ยงดูเด็กจึงต้องมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ และทำให้เด็กวัยนี้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วมากที่สุด การเรียนรู้เกิดจากการที่เซลล์สมองสร้างเส้นใยประสาทรับและส่งข้อมูล และจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม และการเลี้ยงดูที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้แต่เส้นใยประสาทเหล่านั้นจะสลายไป หากสมองได้รับการเรียนรู้เพียงครั้งเดียวหรือไม่ได้รับเลยด้วยเหตุนี้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและการได้รับประสบการณ์ซ้ำๆ จะทำให้เส้นใยประสาทและจุดเชื่อมต่อต่างๆ คงอยู่และแข็งแรง สามารถทำให้เด็กมีความฉลาดและสามารถปรับตัวได้ดี ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ ที่สมวัยตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาตรฐานที่ 9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2554 : 98)

โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ส่วนใหญ่ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ชุมชน เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การที่ชุมชนจะเข้ามาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก สถานศึกษาจึงต้องสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก ต้องออกไปให้บริการ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเคลื่อนไหวของสถานศึกษา

ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลจากการจัดการศึกษา เนื่องจากความรู้นอกห้องเรียนเกิดขึ้นมากมาย และรวดเร็ว การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรหลักในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับสถานศึกษามีส่วนในการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานได้ ผู้บริหารและครูอาจารย์ในสถานศึกษาคือบุคคลสำคัญที่จะต้องประสานงานให้องค์กรท้องถิ่นและผู้นำด้านต่างๆ ได้เข้ามาร่วมกันเรียนรู้และมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มากที่สุด ทั้งในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาและรูปแบบอื่นๆ ตามโอกาส ผู้บริหารและครูต้องสร้างศรัทธาและฟื้นฟูบทบาทการเป็นผู้นำชุมชนด้านการศึกษาให้มาก ต้องสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษาว่ามีใช้เพียงแต่สนับสนุนด้านวัตถุเท่านั้นแต่ตัวบุคลากรและองค์กรในท้องถิ่นเองสามารถเป็นสื่อการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ รวมทั้งสามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทั้งระดับตนเองและสังคม โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ต้องเริ่มที่การมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมทำให้เกิดพลังชุมชน พลังชุมชนทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทำให้เกิดสังคมเรียนรู้ สังคมเรียนรู้ทำให้คนในสังคมเกิดสันติสุขและสันติภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). 2557 : 8)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย หากทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและเข้าใจหลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแล้วก็จะส่งผลให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข โรงเรียนและชุมชนให้ความช่วยเหลือและดูแลซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีความประสงค์ที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบและมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นอย่างไร
3. แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาสำหรับการดำเนินการวิจัย ดังนี้
  - 1.1 การจัดการศึกษาปฐมวัยมี 5 ด้าน ดังนี้
    - 1.1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็กเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา
    - 1.1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้อยู่ในที่ที่สะอาดปลอดภัยอากาศสดชื่นผ่อนคลายไม่เครียด
    - 1.1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็ก มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
    - 1.1.4 การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ

1.1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัย
ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการ
เรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดหมายและเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่ง
ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยใน
สถานศึกษา

2.2.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,877 คน คณะกรรมการฯ จำนวน 2,814 คน
ผู้นำชุมชน จำนวน 1,005 คน รวมทั้งหมด 5,696 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 119 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวน
ประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 :
43-44) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Strati find Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง
คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 7 คน รวม 179คน ผู้นำชุมชนโรงเรียนละ 1 คน รวม
63 คน รวมทั้งหมด 361 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยใน
สถานศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนว
ทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7
คน

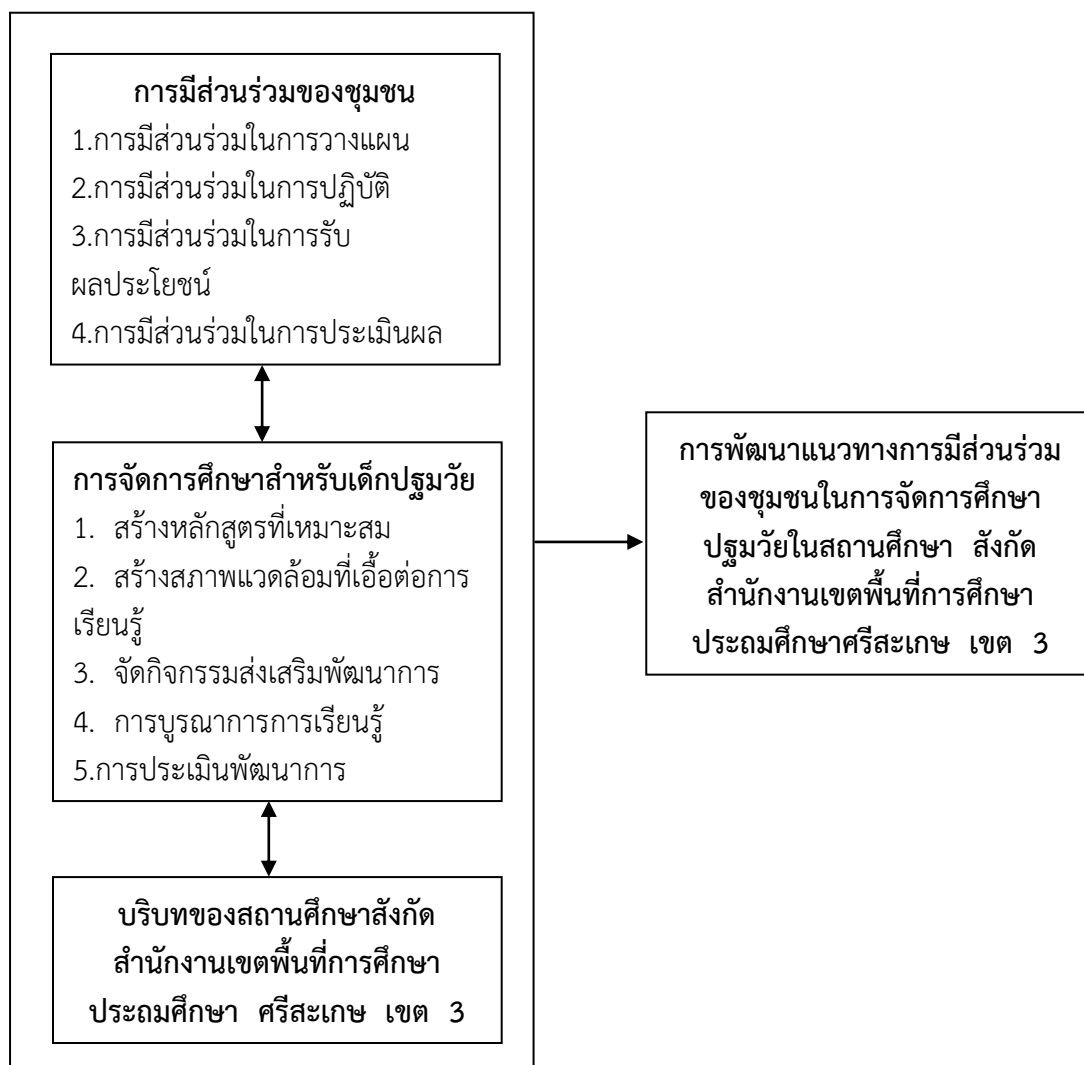
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สำหรับกรอบ
การศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยนำมาจาก 5 แหล่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์
การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. สร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
2. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
4. การบูรณาการการเรียนรู้
5. การประเมินพัฒนาการ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และครูในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

1.1 การวางแผน หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับครูในการสร้างหลักสูตร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ การบูรณาการการเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการ

1.2 การปฏิบัติ หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามาทำงานร่วมกับครูในการสร้างหลักสูตร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ การบูรณาการการเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามความ

เหมาะสมและสถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอก

1.3 การรับผลประโยชน์ หมายถึง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและตระหนักถึงคุณค่าของตนเองที่เป็นส่วนหนึ่งในการทำงานร่วมกับครูให้ประสบความสำเร็จโดยสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม

1.4 การประเมินผล หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่นในการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานร่วมกับครูในการสร้างหลักสูตร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ การบูรณาการการเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการโดยมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย สามารถอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนปฐมวัยให้มีสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น เหมาะแก่การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามาให้ความรู้และจัดประสบการณ์ร่วมกับครูในการให้ความรู้เด็กปฐมวัย

2.4 การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง การที่ชุมชนร่วมกับครูในการนำหลายๆ กิจกรรมมาปรับให้เป็นหนึ่งกิจกรรมเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้หลายทักษะในหนึ่งกิจกรรม

2.5 การประเมินพัฒนาการ หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กของชุมชนและครูในระหว่างพัฒนาการเด็กอยู่ที่บ้านและโรงเรียนแล้วนำผลที่ได้มาส่งเสริมและพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพต่อไป

3. ชุมชน หมายถึง ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับทางโรงเรียน

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ตัวแทนของคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนของผู้ปกครองและตัวแทนของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาชุมชน

3.2 ผู้นำชุมชน หมายถึง ตัวแทนของผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสถานศึกษา

4. การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การพัฒนาข้อปฏิบัติที่ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

4.1 แนวทาง หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ปฏิบัติ รับผิดชอบต่อประโยชน์ และประเมินผลในการจัดการศึกษาปฐมวัย

4.2 การพัฒนาหมายถึง การทำข้อปฏิบัติสำหรับชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ปฏิบัติ รับผิดชอบต่อประโยชน์ และประเมินผลในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ดีขึ้น

5. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ของโรงเรียนในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

6. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ความคาดหวังของครูที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3

7. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 หมายถึง องค์กรที่ส่งเสริม การจัดการศึกษาในสถานศึกษาซึ่งครอบคลุม 4 อำเภอได้แก่ อำเภอขุขันธ์ อำเภอภูสิงห์ อำเภอ ปรารังค์กู๋ อำเภอไพรบึง มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 201 โรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 1.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.2 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.4 การสังเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัย
2. หลักการ แนวคิด มีส่วนร่วมของชุมชน
  - 2.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน
  - 2.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
  - 2.3 หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 2.4 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
  - 2.5 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม
  - 2.6 บทบาทของชุมชนในการที่เข้าร่วมจัดการศึกษา
3. บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีผู้เรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาปฐมวัย ซึ่งแต่ละชื่อที่เรียกมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยในการพัฒนาเด็กเหมือนกัน ในเอกสารประกอบการสอนนี้จะเรียกว่า “การจัดการศึกษาปฐมวัย” การจัดการศึกษาปฐมวัย ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของชีวิต เพราะในปัจจุบันข้อมูลความรู้ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึงอายุ 6 ปี เป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการปูพื้นฐานในการพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคตทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สำหรับความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ให้ความหมาย

กูด (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1959) ได้สรุปว่าความหมายของคำว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการหรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กในโรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล หรือระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) ได้สรุปว่าความหมาย การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรม ซึ่ง มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

กรมวิชาการ (2546 : 1) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

วัชรีย์ ร่วมคิด (2547 : 1) ได้สรุปว่า ความหมายของ การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัย 0-6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อม (Readiness) และส่งเสริมพัฒนาการ (Development) ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาให้กับเด็กวัยนี้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้แก่เด็กปฐมวัย รวมทั้ง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้น อย่างมีคุณภาพ และพร้อมที่จะรับการศึกษาระดับสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรมวิชาการ (2540 : 31) ได้สรุปว่า ความหมายของ การจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า คือ การจัดการศึกษา สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษแก่เด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ตามวัย

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาของเด็กในวัยนี้จะมีลักษณะ พิเศษที่มีความแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ก็เพราะว่าเด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานในการพัฒนาสมองของเด็ก และพัฒนาบุคลิกภาพอีกด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ผ่านการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีการเตรียมความพร้อมและได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่าง

เหมาะสมตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งจะเข้ารับการศึกษในการเรียนชั้น ประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ. 2546 : 31) ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีนักการศึกษาให้แนวคิดไว้ ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 4) ได้สรุปว่าการได้เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการเริ่มต้นชีวิตของเด็กในระดับปฐมวัยที่มีอายุแรกเกิดถึง 5 ขวบ สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกช่วงอายุ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตเหมาะสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กเพื่อความพร้อมที่จะพัฒนาในระดับต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 9) ได้สรุปว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้ส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กอย่างเต็มที่เพื่อจะได้เป็นพลเมืองไทยที่สมบูรณ์แข็งแรง ส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็กเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ มีความเข้มแข็งทางจิตใจที่จะเผชิญอุปสรรคและอันตรายได้ ให้เด็กมีนิสัยขยันแข็งแรง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ประหยัด สะอาด ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตระหนักปัญหาความเป็ยงเบนของพัฒนาการ และดำเนินการต่อไปโดยเหมาะสม

ทฤทัย อรุณศิริ (2551 : 8-9) ได้สรุปว่าการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีการเตรียมความพร้อมและได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมในทุกๆ ด้านและพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษในการเรียนชั้นประถมศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยศึกษาเป็นการจัดการศึกษาแบบบริการการดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ จะมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดู เป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการพัฒนาเด็กในด้านการอ่าน เขียน แต่เป็นการเตรียมเด็กเพื่อความพร้อมในการเรียนสำหรับการศึกษาปฐมวัย

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542 : 15-19) ได้สรุปว่าจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ การเตรียมเด็กให้มีการพัฒนาที่สมบูรณ์ทุกๆ ด้าน และพร้อมที่จะเติบโตให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ในด้านร่างกาย ต้องส่งเสริมการเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ปลูกฝังนิสัย ฝึกกิจนิสัยและสุขนิสัยให้รู้จักรักษาความสะอาด เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รู้จักการใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ ถูกต้อง ฝึกให้เล่นและออกกำลังกายเพื่อบริหารกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส รู้จักพักผ่อนอย่างถูกวิธี ด้านจิตใจและอารมณ์ ต้องส่งเสริมด้านสุขภาพจิต ปลูกฝังให้รู้จักควบคุมอารมณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส ชื่นชมต่อความไม่ไพเราะและสิ่งสวยงาม ฝึกให้มีจิตใจเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีกเคารพเชื่อฟังประหยัด ขยันหมั่นเพียร อดทน มีระเบียบวินัยและเชื่อถือคำสอนของศาสนา ด้านสังคม ต้องส่งเสริมการพัฒนาลักษณะนิสัย ปลูกฝังให้เด็กรู้จักเคารพตนเองกล้าพูดกล้าแสดงออก ในทางที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี รู้จักเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นเคารพสิทธิและหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบ เป็นผู้รู้จักการรับ การให้ พร้อมทั้งจะปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีด้านสติปัญญา ต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ให้รู้จักหาเหตุผลจนเกิดความเข้าใจและรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง สนใจต่อสิ่งรอบตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นคนช่างสังเกต รักการเรียนรู้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีประสบการณ์พอที่จะเรียนในระดับต่อไป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 8) ได้สรุปว่า การจัดการเรียนการสอน ระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษา บริการการ ดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเหมาะสมในทุกด้าน ส่งเสริมการปรับตัวให้เข้ากับสังคม มีทักษะทางปัญญา โดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กโดยองค์รวมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการพัฒนาครบทุกด้านตามลำดับขั้นของพัฒนาการอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ เน้นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม โดยมีชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ให้แก่เด็ก

กรมวิชาการ (2546 : 35) ได้มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเด็กแต่ละวัย ดังนี้

เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 7) ได้สรุปว่า

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
2. ใช้อวัยวะของร่างกายได้คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน
3. มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
4. รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
6. สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
7. สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

เด็กอายุ 3-5 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 26)

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542 : 18-19) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านดังต่อไปนี้ ด้านร่างกาย ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ปลูกฝังสุขนิสัยทางสุขภาพอนามัย ฝึกกิจนิสัยและสุขนิสัย รู้จักรักษาความสะอาด เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รู้จักการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ถูกต้อง ฝึกให้เล่นและออกกำลังกายเพื่อเป็นการบริหาร พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ มาตรา 13 (1) กำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่ง อยู่ในความดูแล

มาตรา 14 (1) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู บุคคลซึ่ง อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

มาตรา 18 และ 18 (1) การจัดการศึกษาปฐมวัย และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้ ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาและมีพัฒนาการที่ดีเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมกับวัย โดยให้ชุมชนและโรงเรียนมีการร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาเด็ก มีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อให้ครูนำผลการประเมินดังกล่าวมาส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพและเหมาะสมกับวัย

1. ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากสังคมไทยในอดีตเด็กอยู่ในครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแล เพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยายมี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกัน แต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีแต่พ่อ แม่ ลูก และแม่ยังตั

รับเลี้ยงเด็ก สถานะบริหารทารก หรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น การศึกษาปฐมวัยจึงกลายเป็นความจำเป็นของชีวิตมากขึ้นกว่าเดิม นักจิตวิทยา นักการศึกษา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการการศึกษาต่างก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่า พัฒนาการต่างๆ ด้านของบุคคลมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็กโดยเฉพาะในช่วงอายุ 0-6 ปี ดังนั้น การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ รวมทั้ง การส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสม ควรคำนึงถึงการเสริมสร้างพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างได้สัดส่วน กล่าวคือเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างเสริมพัฒนาการด้านร่างกายทั้ง กล้ามเนื้อ ใหญ่และกล้ามเนื้อ เล็ก ได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและถูกส่วน ได้รับการปลูกฝังและเสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มที่ เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่สังคม การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพมีผลมาจากการส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นระยะวิกฤติที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว การกระตุ้นทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย ให้ได้เห็นได้ยินได้สัมผัส และได้เรียนรู้โดยการเล่นตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะการได้รับความรัก ความอบอุ่น การดูแลจากพ่อแม่ จะช่วยให้ใยประสาทในเซลล์สมองขยายออกงาม ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ง่ายรู้เหตุผลอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์มากที่สุด เด็กเล็กๆ จะเรียนรู้ทุกอย่างในวัยที่เขายังเล็กอยู่ แต่ถ้าหากเด็กวัยนี้ไม่ได้รับการเอาใจใส่ เมื่อพ้นวัยนี้ไปเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยความยากลำบากและในบางอย่างก็ไม่สามารถเรียนรู้ได้อีกเลย

วัชรีย์ ร่วมคิด (2547 : 3-4) ได้สรุปว่า ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าเด็กปฐมวัย เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์และนับเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่ง เพราะเป็นช่วงวัยของการวางรากฐานและเตรียมตัวเพื่อชีวิต ทั้งยังเป็นช่วงระยะที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิตด้วย

2. ความสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักจิตวิทยาหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ช่วงวิกฤติของชีวิตในระยะ 5 ปีแรก เป็นระยะสำคัญในการวางรากฐานบุคลิกภาพของมนุษย์ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของประชาชนจึงจำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ระยะปฐมวัยเพื่อให้ เติบโตขึ้น เป็นคนที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ

3. ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการศึกษา เพียเจท์ (Jean Piaget) ผู้สร้างทฤษฎีทางปัญหาที่แพร่หลายที่สุด กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 2-6 ปี เป็นช่วงวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น แต่ความสามารถในการเรียนรู้อยู่ในลักษณะจำกัด ดังนั้นเด็กในวัยนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัส ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการในด้านการคิดและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาในขั้นต่อไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. ความสำคัญต่อการวางรากฐานในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นทั้งคนเก่ง คนดี คนที่มีสติปัญญา มีความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งคุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้

จะต้องได้รับการปลูกฝัง อบรมสั่งสอนตั้ง แต่ยังเด็ก ทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันทางสังคมทุกสถาบันร่วมมือกันพัฒนาเด็กตั้ง แต่เยาว์วัย

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการวางรากฐานการพัฒนามนุษย์ เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ เพราะเด็กปฐมวัยถือได้ว่าเป็นวัยทองของชีวิตหากเด็กได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัยจะทำให้เขาเติบโตอย่างมีคุณภาพ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันทางสังคมทุกสถาบันร่วมมือกัน หากผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะมีผลให้ได้ประชากรที่มีคุณภาพซึ่งจะเติบโตมาเป็นกำลังแห่งการพัฒนาประเทศได้ในที่สุด

2. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวของเด็ก ทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญการจัดการศึกษา จัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรม ตามความเป็นจริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ให้แก่เด็กๆ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้การจัดการจัดการต่างๆในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงชีวิตในประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและความสุข ซึ่งต้องได้รับความประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา แนวทางดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย

โกรีตอน และวิลเลียมส์ บราวน์ (นภเนตร ธรรมบวร. 2551 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Gordon and Williams-Browne. 1999) กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญร่วมกัน 3 ประการ คือ

1. อัตราส่วนของครูผู้สอนต่อเด็ก
2. ขนาดของชั้นเรียน
3. การศึกษา และประสบการณ์ของครู และผู้ดูแลเด็ก

นอกจากนี้ ธรรมบวร (2551 : 15-16) ได้กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพไว้ดังต่อไปนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในชั้นเรียน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความเข้าใจในตนเองและบุคคลรอบข้าง
2. หลักสูตรการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสนใจ และประสบการณ์เดิมของเด็ก
3. การติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในชีวิตของเด็กโรงเรียนจึงควรส่งเสริม และกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
4. บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัย ควรผ่านการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการศึกษาปฐมวัย รวมถึงต้องเป็นผู้ที่ตระหนักในความต้องการของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพและคุณ

5. การให้ความสำคัญกับโครงสร้างของระบบการบริหารบุคลากรในสถานศึกษา ปฐมวัยทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ความต้องการและความสนใจของเด็ก รวมตลอดถึงปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่จะได้รับการตอบสนอง

6. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพส่วน หนึ่งขึ้น อยู่กับคุณภาพของการบริหารงาน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการติดต่อสื่อสารที่ดี การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงิน รวมตลอดถึงการให้ความเอาใจใส่ ต่อความต้องการ และการทำงานของบุคลากรในการปกครอง

7. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้ง ภายในและภายนอกชั้นเรียนควรคำนึงถึงการมี ส่วนร่วมของเด็กในกิจวัตรประจำวันและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

8. การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยของเด็กและผู้ใหญ่ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มี คุณภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้น รวมตลอดถึงให้ความรู้ แก่เด็กเกี่ยวกับความปลอดภัย และการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง

9. โภชนาการที่ดี การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรคำนึงถึงหลักโภชนาการที่ ดีกล่าวคือ เด็กจำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่พอเพียงและมีคุณค่า รวมตลอดถึงมีสุขนิสัยในการ รับประทานอาหารที่ดี

10. การประเมินผลที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง การประเมินผลเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย การประเมินผลควรมุ่งเน้นที่ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยในการตอบสนองความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง

3. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 : 34) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ควรมีส่วนช่วย ให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุก รูปแบบควรมีส่วนสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่มเข้าเรียนในระบบ โรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้น รวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่างๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาในทุกๆด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก และสามารถนำไป เป็นหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 7-10) ได้สรุปว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับ การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง เด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
  2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความ
- ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
  4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ
  5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก
- หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี นั้นเป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 22) ได้สรุปว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่าควรมุ่งพัฒนาเด็ก 3 ประการ ดังนี้

1. ความเสมอภาคทางโอกาส เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากที่ใด สังคมใดมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการพัฒนาในระดับปฐมวัย เพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กในชนบท ชุมชนแออัด หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากไร้ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเช่นเดียวกับเด็กในเมืองได้รับ

2. การพัฒนาศักยภาพของเด็ก มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรือความสามารถอยู่ในตัวซึ่งติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ศักยภาพต่างๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาได้และสามารถจะนำออกมาใช้เมื่อได้รับการกระตุ้นทั้ง จากสิ่งเร้าภายนอกและแรงจูงใจภายในตนเอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้จะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมา และพัฒนาศักยภาพนั้น ให้เจริญงอกงามสมบูรณ์

3. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันตามคุณสมบัติประจำตัวและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ การจัดการศึกษาปฐมวัยจะต้องตระหนักถึงหลักความจริงนี้ การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนทางการพัฒนาเด็กตามลักษณะเฉพาะของเขา และเป็นการพยายามเข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนด้วย

ดังนั้น รัฐจึงมีบทบาทโดยตรง หรือมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐานเท่าเทียมกันต่อมาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 และได้มอบหมายให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุขกระทรวงมหาดไทย กระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมรับผิดชอบในการนายนโยบายสู่การปฏิบัติให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างเด็กไทยให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศด้วยความสำคัญรวมทั้งหลักการและเหตุผลดังที่ได้กล่าวแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินการเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ประเด็นต่างๆ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 17-20) ได้สรุปว่า วิสัยทัศน์ ในปี 2559 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาที่ดีและเหมาะสมอย่างรอบด้าน สมดุล เต็มศักยภาพ พร้อมทั้ง เรียนรู้อย่างมีความสุข เติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพเพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กใน

สรุปได้ว่าหลักในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรจัดการศึกษาให้กับเด็กด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมา และพัฒนาศักยภาพนั้น ให้เจริญงอกงามสมบูรณ์อย่างเต็มความสามารถ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญการจัดการศึกษา จัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรมตามความเป็นจริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ให้แก่เด็กๆ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้การจัดประสบการณ์ต่างๆในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงชีวิตในประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและความสุข ซึ่งต้องได้รับความประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 5-7) ได้สรุปหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ ได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา กับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้กระทำเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเองปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ยึดหลักบูรณาการหนึ่งที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น หน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละ

ละวันให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ
อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการเพื่อให้บรรลุหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินพัฒนาทั้งการสอนของตนและพัฒนาการ
การเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกต
พัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูล
จากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงานสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการ
เรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผน
กิจกรรม ชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่
ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้
อีกด้วย

กรมวิชาการ (2546 : 5) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หลักสูตรเป็นมวลงประสพการณ์ที่โรงเรียนจัดเตรียม
ไว้ให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม
และสติปัญญา โดยมีมวลงประสพการณ์นั้นเอื้อต่อการให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคลและ
เหตุการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมที่มีการวางแผนไว้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยควรได้รับการวางแผนโดย
คำนึงถึงความต้องการด้านพัฒนาการของเด็กแต่ละคนในชั้นเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือ
เป้าหมายของหลักสูตรควรมุ่งเน้นพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยคำนึงถึงเด็กในฐานะปัจเจกบุคคลที่มี
ความต้องการ ความสนใจและความสามารถที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้ การจัดหลักสูตรการเรียนการ
สอนจึงควรมีพื้นฐานมาจากหน่วยการเรียนรู้ที่เด็กสนใจและมีผลต่อตัวเด็ก มีการส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ
ของเด็กการเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่มีความหมายกับเด็ก มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง และเปิดโอกาสให้
เด็กได้มีส่วนร่วม ดังนั้นในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึง
พัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและภาษา

นอกจากนั้น ควรจัดสรรเวลา รวมตลอดถึงเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระโดย
ผ่านสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ หลักสูตรปฐมวัยที่มีคุณภาพควรสะท้อนถึงธรรมชาติของเด็กซึ่งเต็มไปด้วย
ความอยากรู้อยากเห็นในการแสวงหาสิ่งต่างๆ รอบตัว หลักสูตรที่ดีควรมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมิใช่ครูเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
รอบตัวความสำเร็จของการศึกษาต้องขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญ หลักสูตรจะเป็นข้อกำหนด
ว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เรียนเพื่ออะไร หลักสูตรจึงเปรียบได้กับมรรควิธีที่จะนำความมุ่งหมายไปสู่
ความสำเร็จ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพแห่งตน
ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งจึงพยายามจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้
บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยจะมุ่งเน้นที่การจัดประสบการณ์เพื่อเปิดโอกาส
ให้เด็กได้เรียนรู้ในบริบทของโรงเรียนโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และ
ประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติเด็ก
ด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้จัก
เป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมวลประสบการณ์นั้นเอื้อต่อการให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมที่มีการวางแผนไว้

Foshay (นภเนตร ธรรมบวร. 2546 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Foshay. 1969) ให้ความหมาย หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนมีภายใต้ข้อแนะนำของโรงเรียน

สุมณ อมรวิวัฒน์ (2544 : 6-7) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตร คือ แนวกำหนดประสบการณ์ทั้งมวลที่มุ่งหมายให้นักเรียน ได้รับการศึกษาทั้งในแง่วิจารณ์และพัฒนาการทุกด้าน ครอบคลุมถึงการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีฝึกอบรมเด็กในชั้นเรียน หลักสูตรมีฐานะเป็นมาตรฐานและเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งในการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน ครูจึงสามารถเติมเสริมแต่งให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน และท้องถิ่นได้

Connelly และ Clandinin (นภเนตร ธรรมบวร. 2546 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Connelly and Clandinin. 1988 : 6-9) ได้กล่าวถึงการพิจารณาหลักสูตรในแง่ของการจัดประสบการณ์ โดยได้มุ่งเน้นที่ประสบการณ์ และสถานการณ์ การมองหลักสูตรในที่นี้จะมุ่งมองทั้งกระบวนการไม่มุ่งมองในส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ

Billman และ Sherman (นภเนตร ธรรมบวร. 2546 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Billman and Sherman. 1996 : 205) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง ทุกสิ่งซึ่งเกิดขึ้นในชั้นเรียนของเด็กตั้งแต่เด็กมาถึงโรงเรียนในตอนเช้าจนกระทั่งกลับบ้าน นอกจากนั้น ยังครอบคลุมถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 36-37) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรปฐมวัย ว่าหมายถึง กรอบโครงสร้างซึ่งกำหนดสาระ หรือเนื้อหาที่เด็กต้องเรียนรู้ กระบวนการที่ช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสิ่งที่ครูทำหรือปฏิบัติเพื่อช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์รวมตลอดถึงบริบทที่การเรียนการสอนเกิดขึ้นในชั้นเรียนซึ่งจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคน นอกจากนั้น ได้เสนอข้อแนะนำในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรปฐมวัยควรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาด้านร่างกาย พัฒนาด้านสังคม อารมณ์ และสุนทรียศาสตร์ รวมตลอดถึงพัฒนาการด้านสติปัญญาและภาษา
2. หลักสูตรปฐมวัยควรบูรณาการเนื้อหาวิชาการต่างๆ เข้าด้วยกัน และมีความหมายต่อตัวเด็ก
3. หลักสูตรปฐมวัยควรสร้างขึ้นบนพื้นฐานของสิ่งที่เด็กรู้อยู่แล้วและสามารถทำได้หรือบนพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กมั่นคง และส่งเสริมการได้มาซึ่งทักษะความคิดรวบยอดใหม่ๆ
4. การวางแผนหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อตัวเด็ก และส่งเสริมพัฒนาการด้าน

ความคิดรวบยอดอย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นต้องใช้ในบางโอกาส

5. หลักสูตรควรส่งเสริมพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจกระบวนการและทักษะนอกจากนั้นควรส่งเสริมการนำไปปฏิบัติ และการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ

6. หลักสูตรควรส่งเสริมความเชื่อ ทศนคติ และวัฒนธรรมทางบ้านของเด็กกรวมตลอดถึงการกระตุ้นให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้น

7. จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตรควรสะท้อนความเป็นจริงในสังคม สัมพันธ์กับอายุของเด็กที่ต้องการใช้ และสอดคล้องกับบริบทที่เด็กอาศัยอยู่

8. เมื่อมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนครูควรบูรณาการเทคโนโลยีให้เป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน หลักสูตร และการสอน

การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีตัวชี้วัด ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5-6) ได้สรุปว่า

1. การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็กเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่มีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ

2. เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ก : 18-29) ได้สรุปว่า

1. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย (เช่น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ) และหลักสูตรผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การนำผลการวิเคราะห์เด็ก บริบท สภาพปัญหา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

3. ความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กันของหัวข้อสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา (เช่น วัสดุทัศน ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร เป็นต้น)

4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และสรุปผลทุกภาคเรียน และหรือทุกปี

5. นำผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร และหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาทุกปี การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ข : 56-98) ได้สรุปว่า

1. จัดให้มีการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และสังคมสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แสดงแผนงานโครงการ กิจกรรม วิธีการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน สอดรับกับวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายที่

สถานศึกษากำหนดไว้ โดยมีการกำหนดกรอบเวลาของการดำเนินงานอย่างน้อย 3 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบ ทิศทางในการดำเนินงาน

2. มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิด วิเคราะห์ และพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ และมีการนำแผนสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาและนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีระบบและกลไกให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายตระหนักและเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย

5. มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีความถูกต้องตามหลักการการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

6. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น สนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

7. เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เชื่อมต่อกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและส่งต่อข้อมูลความพร้อมของเด็กให้กับสถานศึกษาแห่งใหม่หรือในระดับชั้นที่สูงขึ้น

8. สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แสดงแผนงานโครงการ กิจกรรม วิธีการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

9. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิด วิเคราะห์ และพิจารณาหลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบ และมีการนำแผนสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

10. ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมรับผิดชอบดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินงาน และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สรุป ตัวชี้วัดมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา และนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา จัดทำโดยองคคณะบุคคลต่างๆ ประกอบด้วย ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ

2. คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบและอนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

3. ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ได้นำผลการวิเคราะห์เด็ก บริบท สภาพปัญหา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้

4. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา มีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กันกับ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

5. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา มีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กันกับ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ และการบริหารจัดการหลักสูตร

6. มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และสรุปผลทุกภาคเรียน และหรือทุกปี

7. มีการนำผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร และ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาทุกปี การศึกษา

สรุป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หมายถึง กรอบโครงสร้างซึ่งกำหนดสาระ หรือเนื้อหาที่ เด็กต้องเรียนรู้กระบวนการที่ช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสิ่งที่ครูทำหรือ ปฏิบัติเพื่อช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงบริบทที่การเรียนการสอนเกิดขึ้นในชั้นเรียนซึ่ง จำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคน โดยหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับ การตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหา หรือสาระที่สอน และวิธีการว่าจะสอนอย่างไร หลักสูตรอาจหมายถึง หลักสูตรในลักษณะที่เป็นหนังสือ หรือคู่มือ หรือแผนการสอนต่างๆ ที่ถูกกำหนดไว้ก่อนแล้วซึ่งเราใน ฐานะครูมีหน้าที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่หลักสูตรระดับนั้นๆ กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามหลักสูตรยังมีความหมายที่กว้างขึ้นซึ่งอาจหมายรวมถึงปรัชญาในการสอนของครู กระบวนการเรียน การสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน การประเมินผลต่างๆ ที่กำลังดำเนินไปในชั้นเรียน รวมถึงตลอด ถึงทิศทางความตั้งใจที่ครูต้องการ หรือคาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต

องค์ประกอบของหลักสูตร

McCarthy และ Houston (นภเนตร ธรรมบวร. 2546 : 45 ; อ้างอิงมาจาก McCarthy and Houston. 1980 : 224-229) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบที่ สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เนื้อหา (Content) หมายถึง ความจริง ความคิดรวบยอด รวมตลอดถึงข้อมูลที่ เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาของหลักสูตรขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ประเภทของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผู้เรียน และผู้สอนเป็น ต้น หลักสูตรที่มุ่งเน้นเนื้อหา (Content-Oriented Curriculum) มักมุ่งเตรียมเด็กเพื่อความสำเร็จใน การเรียน หัวใจสำคัญของความสำเร็จของเด็กมักอยู่ที่อนาคตมากกว่าความสนุกสนานของการเรียนรู้ หรือพัฒนาการ ในปัจจุบัน หลักสูตรมักให้ความสำคัญกับการท่องจำ การตีความในเนื้อหาข้อมูลและ ความคิดรวบยอดที่จะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในสังคมของการแข่งขัน

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง วิธีการที่เด็กใช้ในการเรียนรู้การพัฒนาทักษะ ในการเรียนรู้ และการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หลักสูตรที่เน้นกระบวนการจะให้ความสำคัญกับวิธีการที่เด็กคิดและค้นหาข้อมูล หลักสูตรในรูปแบบนี้มีความซับซ้อนมากเพราะมุ่งเน้น การช่วยให้เด็กเรียนรู้ และสนุกกับการเรียน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทั่วๆ ไปมากกว่าการให้ข้อมูลเฉพาะเจาะจง นักการศึกษาที่เชื่อในหลักสูตรแนวนี้ก็มี ความหวังว่าเด็กที่ ผ่านหลักสูตรที่เน้นกระบวนการจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

การวางแผนและพัฒนาหลักสูตร

หัวใจสำคัญของการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอยู่ที่ความสามารถของครูในการบูรณา การความสนใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคน ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ปรัชญาการสอน ของครู บริบทที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมตลอดถึงการประเมินผลเข้าด้วยกัน

Gordon และ Williams-Browne (นภเนตร ธรรมบวร. 2546 : 52 ; อ้างอิง มาจาก Gordon and Williams-Browne. 1995 : 338-340) กล่าวว่า มีวิธีการต่างๆ มากมาย ที่ใช้วางแผนหลักสูตรในที่นี้จะกล่าวถึง 3 วิธี คือ

1. กรอบการสอน (Written Plans) กรอบการสอน ถือเป็นวิธีการหนึ่งในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะกับครูที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอนมาก่อน กรอบการสอนเป็นเสมือนโครงร่างของหลักสูตรที่ครูต้องปฏิบัติตาม ซึ่งอาจรวมถึงการเรียนต่างๆ จุดประสงค์สำหรับการเรียนรู้ของเด็ก กระบวนการหรือวิธีสอน ความรับผิดชอบของครู รวมตลอดถึงระยะเวลาที่ใช้สอน การวางแผนหลักสูตรโดยใช้กรอบการสอนอาจวางแผนเป็นวัน เป็นสัปดาห์ หรือเป็นเดือนก็ได้

2. การวางแผนโดยกำหนดจุดประสงค์ (Planning by Objectives) การวางแผนโดยกำหนดจุดประสงค์เป็นวิธีการในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีลักษณะเป็นทางการมากกว่าการเขียนกรอบการสอน เพราะการวางแผนโดยกำหนดจุดประสงค์สามารถนำไปสู่การเขียนแผนการสอน (Lesson Plans) ได้ การกำหนดจุดประสงค์ในที่นี้มักเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) ซึ่งหมายถึงความคิดรวบยอดที่เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ปัจจัย 2 ประการที่ควรคำนึงถึงในการพัฒนาจุดประสงค์ของหลักสูตรคือ ความรู้ความเข้าใจที่เด็กมีอยู่เดิม และสิ่งที่เด็กสนใจ ทั้งนี้เพราะ หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพพัฒนามาจากประสบการณ์และความสนใจของเด็ก

3. การวางแผนโดยใช้หลักสูตรโยงแมงมุม (Webbing) หลักสูตรโยงแมงมุมหรือในบางตำรา เรียกว่า แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เป็นกระบวนการที่ครูใช้ในการพัฒนาแผนผัง (Diagram) โดยมีพื้นฐานมาจากหัวข้อหรือหน่วยการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลักสูตรโยงแมงมุมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนเพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยจะบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาปฐมวัยมักมี ความหมายถึง สภาพภายในชั้นเรียน อาทิ มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมุมศิลปะ มุมบทบาทสมมุติมุมช่างไม้ มุมภาษา มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี รวมตลอดถึงมุมน้ำและทราย เป็นต้นนอกจากนั้นยังรวมถึงสภาพภายนอกชั้นเรียนอีกด้วย การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากการอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมความเป็นอิสระ การตัดสินใจ ความคิดริเริ่ม การควบคุมตนเอง รวมตลอดถึงการค้นพบโดยผ่านการเล่น

นอกจากนั้น ยังมุ่งให้เด็กมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีความสนุกสนาน ปลอดภัย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กการจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กโดยส่วนใหญ่จะประกอบ ด้วยความสมดุลขององค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น ทั้งนี้โดยต้องสัมพันธ์กับอายุ พัฒนาการและความต้องการของเด็กรวมถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมสำหรับเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่ เพราะเด็กต้องการเนื้อที่ในการทำงานเคลื่อนไหวและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้โดยไม่รู้สึกรอติด การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรมียืดหยุ่นได้ และมีชีวิตชีวา ภายในห้องเรียนควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่างๆ ในชั้นเรียนซึ่งครูมีความเชื่อว่า เด็กเรียนได้ดีที่สุดโดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดศูนย์การเรียนรู้จะช่วยให้ประสบการณ์การเรียนรู้มีความหมายกับเด็กมากขึ้น ศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่าง จะเกี่ยวพันกับ [ประสบการณ์ตรง และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายซึ่งควรมีความสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำลังดำเนินอยู่ขณะนั้นในการเริ่มต้นจัดชั้นเรียน ครูควรพิจารณาถึงวัสดุอุปกรณ์ที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ก่อน เช่น ประตู หน้าต่าง ปลั๊กไฟ ห้องน้ำ นอกจากนั้นครูควรคำนึงถึงการถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง บุคลากร ใน ั้ รวมตลอดถึงวัสดุที่เคลื่อนย้ายได้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้น

เรียนคือ ครูควรวิเคราะห์แผนการจัดชั้นเรียน โดยคำนึงว่าการเรียนรู้ควรเกิดขึ้นทุกด้าน เช่น พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ เนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การช่วยเหลือตนเอง พัฒนาการด้านสติปัญญาและภาษาตลอดถึงพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ นอกจากนี้ควรคำนึงถึงเนื้อหาสาระของหลักสูตรด้วยการจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน ประสบการณ์นอกชั้นเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในการจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน ความปลอดภัยถือว่ามี ความสำคัญมาก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเล่นอย่างอิสระ การออกแบบสนามและเครื่องเล่นที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการขาดการดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามต่างๆ จะส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในการเล่นได้ นอกจากนี้พื้นที่ว่างรอบๆ เครื่องเล่นควรมีอย่างพอเพียงเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดของกลุ่มเด็กและครู ควรสอนเด็กเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเล่น สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ ในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ความนุ่มนวล-ความแข็ง (Softness/Hardness) ความนุ่มนวลในสภาพแวดล้อมสามารถจัดได้โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความนุ่ม หรือยืดหยุ่นต่อการสัมผัส เช่นการเล่นแปรงโตว์การวาดภาพด้วยนิ้วมือโดยใช้แป้งเปียก (Finger Paints) หมอน เบาะ น้ำ ททราย ดินเหนียวเป็นต้น การจัดวัสดุที่มีความแข็งในสภาพแวดล้อมก็เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัวได้ เช่น เครื่องเล่นสนาม วัสดุอุปกรณ์ที่ทำด้วยไม้ เป็นต้น

2. การเปิด-ปิด (Open/Closed) การเปิดในที่นี้ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสามารถใช้ได้หลากหลายวิธี และไม่มีวิธีที่ “ถูก” หรือ “ผิด” ในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้น เช่น ททราย บล็อก และอุปกรณ์ทางศิลปะ เป็นต้น รูปแบบของการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนสามารถอยู่ในรูปแบบเปิดได้ทั้งนี้ โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเลือกทำหรือเล่นในกิจกรรมที่ตนสนใจ การปิดในที่นี้ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่มีการเล่นหรือการใช้เพียงวิธีการเดียวและมักมีคำตอบที่ถูกต้อง เช่น การเล่นภาพตัดต่อ อุปกรณ์ การเล่นเกมมอนเตสซอรี เป็นต้น

3. ความง่าย-ซับซ้อน (Simple/Complex) ในการเล่นของเด็กเรามักพบว่าการเล่นบางอย่างดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากกว่าการเล่นอื่นๆ โดยทั่วไปแล้วการเล่นที่มีความง่ายหรือความไม่ซับซ้อนจะดึงดูดความสนใจของเด็กได้น้อยกว่าการเล่นที่มีความซับซ้อน การเล่นที่มีความง่ายมักมีเพียงมิติเดียว เช่น การเล่นชิงช้า การขี่จักรยานสามล้อ ส่วนการเล่นที่มีความซับซ้อนมักประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์สองชั้นขึ้นไปมาประกอบกัน

4. การรวม-การแยก (Intrusion/Seclusion) ในสภาวะแวดล้อมในชั้นเรียนจะประกอบไปด้วยมิติของการรวมและการแยก กล่าวคือ ทุกห้องเรียนจะมีพื้นที่ซึ่งใช้ร่วมกันระหว่างเด็กทุกคน อย่างไรก็ตามการมีพื้นที่ซึ่งเด็กสามารถทำงานได้ตามลำพัง หรือแยกจากกลุ่มเพื่อก็ถือว่ามี ความสำคัญ และจำเป็นมาก ด้วยเหตุนี้ครูจึงจำเป็นต้องจัดพื้นที่สำหรับเด็กได้ทำงานอย่างอิสระตามลำพังด้วย

5. การเคลื่อนไหวมาก-การเคลื่อนไหวน้อย (High Mobility/Low Mobility) การเคลื่อนไหวถือเป็นมิติหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งนี้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการให้อิสระแก่เด็กในการเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เคลื่อนไหวมากจำเป็นต้องจัดเตรียมพื้นที่และวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การวิ่ง การปีนป่าย กิจกรรมที่เคลื่อนไหวน้อยมักเป็นกิจกรรมที่ต้องนั่งนิ่งๆ เช่น การฟังนิทาน การเล่นภาพตัดต่อ เป็นต้น

6. ความเสี่ยง-ความปลอดภัย (Risk/Safety) การเสี่ยงและความปลอดภัยในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็ก ถึงแม้ว่าครู พ่อแม่ ผู้ปกครองจะเล็งเห็นถึงความสำคัญของการป้องกันเด็กจากอันตรายต่างๆ และการสอนเรื่องความปลอดภัย ก็จะต้องไม่มองข้ามความสำคัญของการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีความเสี่ยงในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การปีนป่าย การกระโดด ทั้งนี้เนื่องจากการสอนให้เด็กทดลองทำในสิ่งที่ท้าทายด้วยความระมัดระวังนั้นแตกต่างจากการห้ามไม่ให้เด็กทำสิ่งต่างๆ เพียงเพราะความไม่ปลอดภัย

7. กิจกรรมกลุ่ม-กิจกรรมรายบุคคล (Large Group/Individual) ในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยครูจำเป็นต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการจัดกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมรายบุคคลการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กโดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยความสมดุลขององค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น ทั้งนี้โดยต้องสัมพันธ์กับอายุ พัฒนาการและความต้องการของเด็ก รวมถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมสำหรับเด็กการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่ เพราะเด็กต้องการเนื้อที่ในการทำงานเคลื่อนไหวและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้โดยไม่รู้สึกรออัด การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ และมีชีวิตชีวาภายในห้องเรียนควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่างๆในชั้นเรียนซึ่งครูมีความเชื่อว่า เด็กเรียนได้ดีที่สุด โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดศูนย์การเรียนรู้จะช่วยให้ประสบการณ์การเรียนรู้มีความหมายกับเด็กมากขึ้น ศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่าง จะเกี่ยวพันกับประสบการณ์ตรง และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายซึ่งควรมีความสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำลังดำเนินอยู่ขณะนั้นในการเริ่มต้นจัดชั้นเรียน ครูควรพิจารณาถึงวัสดุอุปกรณ์ที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ก่อน เช่น ประตู หน้าต่าง ปลั๊กไฟ ห้องน้ำ นอกจากนี้ครูควรคำนึงถึงการถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง บุคลากรในชั้นเรียนรวมถึงวัสดุที่เคลื่อนย้ายได้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนคือ ครูควรวิเคราะห์แผนการจัดชั้นเรียนโดยคำนึงว่าการเรียนรู้ควรเกิดขึ้นทุกด้าน เช่น พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การช่วยเหลือตนเอง พัฒนาการด้านสติปัญญาและภาษา ตลอดถึงพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์นอกจากนั้นควรคำนึงถึงเนื้อหาสาระของหลักสูตรด้วยการจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน ประสบการณ์นอกชั้นเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในการจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน ความปลอดภัยถือว่ามีค่ามาก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเล่นอย่างอิสระ การออกแบบสนามและเครื่องเล่นที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการขาดการดูแลรักษาอุปกรณ์ เครื่องเล่นสนามต่างๆ จะส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในการเล่นได้ นอกจากนี้พื้นที่ว่างรอบๆ เครื่องเล่นควรมีอย่างพอเพียงเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดของกลุ่มเด็กและครูควรสอนเด็กเกี่ยวกับความปลอดภัยของการเล่น

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2533 : 331) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพล และมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย สถานที่ให้การศึกษาอบรมเด็กในระดับนี้ ควรจัดเตรียม ทั้งสภาพภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สิ่งของเครื่องใช้อุปกรณ์ต่างๆ ควรจัดให้เพียงพอเหมาะสมกับวัยและความสนใจและตกแต่งให้น่าดู จัดวางไว้ให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างสนุก เลือกใช้และทดลองอย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย สำหรับสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาควรจัดให้มีสภาพคล้ายคลึงบ้านของเด็กให้มากที่สุด เพื่อเด็กจะได้อบอุ่นมั่นใจ สนใจ รักและอยากมาโรงเรียน

ประดับ และต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ได้ร่มเงาเพื่อความสวยงามและเพื่อความปลอดภัยพื้นสนามควรปรับให้เรียบสม่ำเสมอ ปลูกหญ้าเพื่อให้ความสดชื่นน่าดู ควรดูแลความปลอดภัยไม่ให้มีเศษแก้ว หินคม เพราะอาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้ บริเวณสนามควรดูแลรักษาให้สะอาดเรียบร้อย มีที่ทิ้งขยะเป็นสัดส่วน ในสนามควรมีเครื่องเล่นสนาม สำหรับเด็กให้เล่นและออกกำลังกาย นอกจากนี้ควรมีที่เลี้ยงสัตว์ที่ให้ความสวยงามและฝึกนิสัยเด็กให้มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์

เบญจมา แสงมลิ (2533 : 244) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. สนามของสถานศึกษาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านร่างกายและอารมณ์ของเด็ก สถานศึกษาระดับปฐมวัยจึงควรจัดให้ทั้งสนามหญ้าและสนามเด็กเล่น

2. สวนที่มีอยู่ในสถานศึกษาระดับปฐมวัยช่วยให้เด็กรักธรรมชาติ ไม่ทำลายธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเด็ก การทำสวนจึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย

3. สถานศึกษาระดับปฐมวัยมีหน้าที่ปลูกฝังให้เด็กมีใจเมตตา กรุณา และรักสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ จึงควรจัดให้มีที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ด้วย ส่วนมากจะจัดให้อยู่ใกล้กับสวน หรืออาจเลี้ยงสัตว์บางอย่างไว้ในห้องเรียนได้ ถ้าสัตว์เหล่านั้นไม่ทำให้ห้องเรียนมีกลิ่นหรือสกปรก หรืออาจจัดแขวนกรงสัตว์ไว้ระเบียงหน้าอาคารก็ได้ สนามเด็กปฐมวัยควรแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ

1. สนามหญ้า เป็นสนามที่ปลูกหญ้าไว้ใช้เป็นทิวของเด็ก อาจใช้เสมือนเป็นห้องเรียนเด็กก็ได้สนามส่วนนี้ควรมีต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาเด็ก

2. สนามเด็กเล่น สนามส่วนนี้จะเป็นที่ซึ่งจัดตั้งเครื่องเล่นสนามของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหว ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ อันได้แก่ แขน ขา และลำตัว เด็กชอบปีนป่าย ห้อยโหน เครื่องเล่นสนามจึงมีลักษณะให้เด็กเล่นตามความต้องการโดยใช้แขนขาออกกำลังกาย สถานศึกษาระดับปฐมวัยส่วนมากมีเครื่องเล่นสนามดังนี้

2.1 ชิงช้า

2.2 สะพานถื่น

2.3 กระดานหก

2.4 ราวไต่

2.5 ราวโหน

2.6 โคร่งไม้

2.7 ม้าหมุน

2.8 เรือไล่

2.9 บ่อทราย และเครื่องมือในการเล่น เช่น เสียมเล็กๆ ถังที่ตักทราย พิมพ์ทาด้วยไม้ หรือพลาสติกเป็นต้น

2.10 อ่างใส่น้ำและของลอยน้ำพลาสติก เช่น เรือ เป็ด หลา เครื่องตวง เป็นต้น

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดตั้งเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็ก คือ เครื่องเล่นชนิดหนึ่งๆ จะต้องตั้งให้ห่างกันพอสมควร มีเนื้อที่ซึ่งขณะที่เด็กหมู่หนึ่งกำลังเล่นก็จะไม่วิ่งไปโดนหรือชนเด็กกลุ่มอื่นที่กำลังเล่นอยู่และเครื่องเล่นสนามในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยอาจสร้างจากวัสดุในท้องถิ่นก็ได้

นอกจากนี้ นภเนตร ธรรมบวร (2544 : 176) ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ครูบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนนั้น ควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่างๆ เช่น มุมภาษา ซึ่งรวมถึงหนังสือนิทานต่างๆ และเทปให้เด็กสำหรับฟังนิทาน หรือฟังเรื่องราวต่างๆ มุมบทบาทสมมติ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมดนตรี มุมคอมพิวเตอร์ มุมวิทยาศาสตร์ และมุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นและมีอุปกรณ์เครื่องเล่นต่างๆ ซึ่งจะต้องคำนึงความปลอดภัยของเด็ก

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีตัวชี้วัด ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5-6) ได้สรุปว่า

1. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
2. ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้อยู่ในที่ที่สะอาดปลอดภัยอากาศสดชื่นผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ก : 18-29) ได้สรุปว่า

1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน
2. สถานศึกษาต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา
3. จัดให้มีอุปกรณ์ของเล่น ของใช้ เครื่องนอน เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้พอเพียงกับเด็กโดยจัดให้เหมาะสม สะอาดและปลอดภัย
4. จัดให้มีมุมหนังสือที่จำเป็นต่อการพัฒนาการของเด็กให้เพียงพอและเหมาะสมกับวัย จัดให้มีเครื่องเล่นสนาม เครื่องเล่นน้ำ เล่นทรายที่เหมาะสมและปลอดภัย
5. จัดให้มีพื้นที่สำหรับแปร่งพิน ล้างมือ ทำความสะอาดร่างกาย ห้องน้ำห้องส้วม พร้อมอุปกรณ์ที่จำเป็นและเหมาะสมกับเด็ก
6. จัดให้มีห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาลที่เพียงพอสะอาด เหมาะสม เพื่อเป็นการช่วยเหลือเด็กเบื้องต้น
7. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและร่างกายของเด็ก ดูแลรักษาและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก ซ่อมแซมและทำความสะอาด วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่นให้สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ ดูแลระดับการใช้เสียงของตน การใช้ อุปกรณ์ทางเสียง และการใช้ระดับแสงให้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ วีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ อย่างจำกัดและระมัดระวัง โดยคำนึงถึงการใช้สื่อเหล่านี้ให้เหมาะสมกับวัย
8. จัดสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองความต้องการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ได้รับอากาศที่สดชื่น จัดสถานที่อย่างเพียงพอให้เด็กพักผ่อนและมีเวลาพักผ่อนประมาณ ๑-๒ ชม./วัน จัดพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และเลือกวัสดุ อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาและพัฒนาการของเด็กทุกด้าน เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สำรวจ ทดลอง ค้นพบ และเรียนรู้ความคิดรวบยอดพื้นฐาน

9. จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนคล้ายบ้าน ให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมต่างๆที่ผู้ดูแลเด็กจัดไว้ให้ในห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม

10. จัดสภาพแวดล้อมที่ป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก จัดตารางกิจกรรมประจำวันที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับธรรมชาติและความสามารถของเด็ก

11. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สนองต่อความต้องการ ความสนใจของเด็ก และปลอดภัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ข : 56-98) ได้สรุปว่า

1. สถานศึกษามีที่ตั้งเป็นสัดส่วน มีอาณาเขตชัดเจน ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ผู้คนละออง กลิ่น เสียงรบกวน และพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย

2. มีพื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก และมีการจัดสรรพื้นที่อย่างชัดเจน สำหรับเป็นสนามเด็กเล่น การเล่นอิสระ และการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

3. มีพื้นที่สนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก

4. มีพื้นที่สำหรับจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก

5. มีการจัดสถานที่พักรอและมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง

6. มีการจัดสถานที่สำหรับเก็บน้ำสะอาดเพื่อดื่มและใช้อย่างเพียงพอ

7. มีการจัดพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ เพียงพอ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

8. มีการจัดการดูแลสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม

9. ตั๋วอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย ประตู หน้าต่างอยู่ในสภาพดี สามารถเข้าออกได้หลายทาง ปลั๊กไฟติดตั้งอยู่สูงจากพื้นมากกว่า 1.5 เมตรและมีฝาปิดป้องกันเด็กเล่น

10. พื้นที่ในห้องเรียนแบ่งเป็นสัดส่วนสำหรับการทำกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ มีพื้นที่ว่างสำหรับการนั่งทำงานที่พื้นห้อง และมีพื้นที่สำหรับเก็บอุปกรณ์ของครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กและของเด็ก

11. มีพื้นที่ห้องสำหรับจัดกิจกรรมเพื่อเด็กเหมาะสมกับจำนวนเด็ก คือ มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

12. ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี

13. โต๊ะ เก้าอี้ ของเล่น และของใช้ มีขนาดเหมาะสม จำนวนเพียงพอ สะอาด และปลอดภัยสำหรับเด็ก

14. มีการจัดที่พักสำหรับเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วน

15. มีสถานที่สำหรับการจัดเตรียมเครื่องดื่ม ของว่าง และอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ รวมถึงสถานที่ทำความสะอาดภาชนะ และจัดเก็บภาชนะที่สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ

16. มีพื้นที่สำหรับการใช้ในการแปรงฟัน ล้างมือ และทำความสะอาดร่างกายเด็ก พร้อมอุปกรณ์ทำความสะอาด ที่จำเป็นและเหมาะสมกับเด็ก

17. มีน้ำสะอาดสำหรับบริโภค เด็กมีแก้วน้ำส่วนตัว และมีการล้างและจัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ

18. มีการติดตั้งเครื่องตัดไฟ และอุปกรณ์ดับเพลิงที่พร้อมใช้งาน สายยางหรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ในการดับไฟ และมีช่องทางฉุกเฉินที่สามารถพาเด็กออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย

19. มีห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับวัย สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอกับการใช้งานของเด็ก มีน้ำสำหรับชำระล้าง มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่ดี

20. มีถึงขณะที่สะอาด มีฝาปิดมิดชิด อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และมีการจัดเก็บออกจากตัวอาคารทุกวัน เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพราะถ้าเด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมส่งผลถึงการพัฒนา พัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้าน ดังนั้นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจะต้องคำนึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นอย่างยิ่ง

สรุปตัวชี้วัด การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1. สถานศึกษามีที่ตั้งเป็นสัดส่วน มีอาณาเขตชัดเจน ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน และพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย

2. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

3. มีการจัดการดูแลสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย รมรื่น สวยงาม

4. จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนคล้ายบ้าน ให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมต่างๆ

5. มีพื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก และมีการจัดสรรพื้นที่อย่างชัดเจน สำหรับเป็นสนามเด็กเล่น การเล่นอิสระ และการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

6. มีการจัดพื้นที่สนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก

7. ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี

8. โต๊ะ เก้าอี้ ของเล่น และของใช้ มีขนาดเหมาะสม จำนวนเพียงพอ สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก

9. มีพื้นที่ห้องสำหรับจัดกิจกรรมเพื่อเด็กเหมาะสมกับจำนวนเด็ก คือ มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก โดยผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กมีความสำคัญต่อ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็กผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำตาม เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเองดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์หรือสภาพการณ์ที่ผู้เรียนได้ใช้ทั้งกายและสมองกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ หรือทักษะและทัศนคติ มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาโดยบรรลุจุดมุ่งหมายที่ครูหรือนักเรียนตั้งไว้ และทำให้นักเรียนได้สนุกสนานรื่นเริงตารางกิจกรรมประจำวัน การวางแผนตารางกิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนปฐมวัยไม่ควรเข้มงวดจนเกินไป แต่ควรยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นสำคัญกล่าวหาว่าโปรแกรมปฐมวัยเป็นจำนวนมากมีตารางกิจกรรมประจำวันที่ไม่ยืดหยุ่นต่อผู้เรียน แต่จะดำเนินกิจกรรมโดยขึ้นอยู่กับเวลาเป็นหลัก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเล็กๆ เกิดความเบื่อหน่ายต่อการมาโรงเรียนได้ ครูควรมีการวางแผนกิจกรรมประจำวันอย่างคร่าวๆ เช่น กิจกรรมจะเริ่มต้นเมื่อไรและกิจกรรมลำดับต่อไปจะเป็นอะไร เป็นต้น ขณะเดียวกัน ครูก็ควรสังเกตความต้องการและความสนใจของเด็กประกอบกันเพื่อให้การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเป็นไปด้วยความยืดหยุ่นมากขึ้น อาทิถ้าครูวางแผนกิจกรรมเสรีของเด็กไว้ประมาณ 30 นาที แต่เมื่อครูสังเกตเห็นความสนใจและความกระตือรือร้นของเด็กครูก็สามารถขยายเวลากิจกรรมเสรีไปเป็น 45 นาทีได้ ในทางกลับกันครูอาจย่นระยะเวลาของกิจกรรมอื่นให้ลดน้อยลงได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกเร่งรัดจากการทำกิจกรรมหนึ่งไปสู่อีกกิจกรรมอื่นมากเกินไป เป็นต้น เด็กเล็กๆ ต้องการการวางแผนหลักสูตรที่ดี แต่ระยะเวลาที่จะใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละอย่างนั้นควรยืดหยุ่นได้โดยคำนึงถึงความสนใจและการมีส่วนร่วมของเด็กเป็นหลัก องค์ประกอบของตารางกิจกรรมประจำวันที่ดีดังต่อไปนี้

1. ตารางกิจกรรมที่ดีควรยืดหยุ่นได้ โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ
2. ตารางกิจกรรมที่ดีควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และครูเป็นผู้ริเริ่ม เด็กต้องการเวลาที่ต่อเนื่องในการเล่นและโอกาสในการเลือก และวางแผนการเล่นของตนเองในขณะเดียวกัน ครูก็อาจเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น ช่วงเวลาของการฟังนิทาน อย่างไรก็ตาม ตารางกิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้เลือกและครูเป็นผู้เลือก
3. ตารางกิจกรรมที่ดีควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในร่มและกลางแจ้งรวมตลอดถึงกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้เฝ้าดู เด็กต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ที่

หลากหลาย ดังนั้น ตารางกิจกรรมที่ดีจึงควรมีการสลับกันระหว่างกิจกรรมที่เด็กต้องลงมือปฏิบัติและเด็กเป็นผู้เฝ้าดู หรือผู้ฟัง ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเหนื่อยล้าและเบื่อหน่ายที่อาจเกิดขึ้นได้กิจกรรมที่ต้องการสมาธิในการฟัง เช่น กิจกรรมกลุ่มใหญ่ที่ควรจัดไว้ในช่วงเช้าของวันก่อนที่เด็กจะเหนื่อยล้า กิจกรรมกลุ่มที่เด็กต้องการความสงบ และใช้เวลาไม่มากนัก อาทิ กิจกรรมนิทาน ซึ่งช่วยให้เด็กผ่อนคลายอาจจัดไว้ก่อนการรับประทานอาหารกลางวัน หรือหลังการเล่นกิจกรรมกลางแจ้ง

4. ตารางกิจกรรมที่ดีควรตระหนักในความแตกต่างของช่วงความสนใจของเด็กช่วงเวลาของความสนใจในของเด็กส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการของเด็ก เช่น เด็กในวัย 2 ขวบส่วนใหญ่จะเข้ากลุ่มในกิจกรรมกลุ่มได้ในเวลาสั้นๆ ขณะที่เด็กวัย 4-5 ขวบจะมีช่วงความสนใจที่ยาวนานกว่า เป็นต้น

5. ตารางกิจกรรมที่ดีควรทำนายได้ ในการจัดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กนั้น ลำดับขั้นของการจัดกิจกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญมากเด็กต้องการทราบรูปแบบว่า เมื่อทำกิจกรรมหนึ่งสิ้นสุดแล้วกิจกรรมลำดับต่อไปจะเป็นอะไร เด็กจะเกิดความมั่นใจมากขึ้นเมื่อทราบลำดับขั้นของกิจกรรมในแต่ละวันที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม

กรมวิชาการ (2546 : 53-54) ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการ จัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่นวัย 3 ปี มีความสนใจช่วงสั้น ประมาณ 8 นาทีวัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาทีวัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ ประมาณ 15 นาที

2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้งใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ำมเนื้อใหญ่และกล้ำม เนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไปขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1. การพัฒนากล้ำมเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ำมเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2. การพัฒนากล้ำมเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ำมเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียนกรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

3. การพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้ สุกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัดเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการได้ฝึกปฏิบัติ โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4. การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

5. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลองศึกษานอกสถานที่ ประกอบการ หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหา ในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม

6. การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมุติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยสรุป ตารางกิจกรรมควรกำหนดระยะเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และลักษณะของกลุ่มเด็ก ระดับอายุ ความต้องการ ภูมิหลังฯลฯ ของเด็กแต่ละคน ตารางกิจกรรมควรมีการยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและการเปิดปิดของโรงเรียน ให้เด็กมีอิสระเลือกเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาอารมณ์ จิตใจ สังคมนิสัยและการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ เหตุการณ์ และแก้ปัญหา โดยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจสิ่งต่างๆ ออกมาเป็นผลงานตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีตัวชี้วัด ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5-6) ได้สรุปว่า

1. ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก
2. ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็ก ทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ส. การจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3. ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง
4. ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่ารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ ก่อนที่จะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม
5. ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะกับเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ก : 18-29) ได้สรุปว่า

1. ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่างๆ โดยมีจุดเน้นที่คุณภาพเด็ก สะท้อนคุณภาพความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
2. กำหนดวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ทุกโครงการ กิจกรรมสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
3. ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
4. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษา เด็ก ผู้ปกครอง องค์กร หน่วยงาน ชุมชน และท้องถิ่น และดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ครบถ้วน
5. กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับเป้าหมายทุกโครงการ กิจกรรม
6. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
7. กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน
8. เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือคณะกรรมการสถานศึกษา และหรือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ
9. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติ ตามกรอบระยะเวลา ที่โครงการกิจกรรมกำหนดไว้
10. เลือกใช้สื่อการเรียนรู้การวัดและประเมินพัฒนาการเด็ก การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และเอาใจใส่การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีการติดตาม กำกับ ประเมิน และนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามภารกิจอย่างเต็มความสามารถ และเต็มเวลาทำการ
11. เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและบุคลากรในสถานศึกษา
12. สถานศึกษามีกระบวนการและแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความตระหนักและเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การประชุมผู้ปกครองการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

13. มีกลไกที่ทำให้ผู้มีส่วนรวมทุกฝ่ายตระหนักและเข้าใจการวัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการนิเทศ ติดตาม และการรายงานผล เป็นต้น โดยมีการวางแผนดำเนินงาน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้น

14. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจหลักการ จัดการศึกษาปฐมวัย

15. สถานศึกษามีระบบและกลไกเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความตระหนัก และเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจนโดยมีการวางแผนการดำเนินงานมีการดำเนินงานเป็นระบบ มีการตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาอื่น

สถานศึกษามีระบบและกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความตระหนัก และเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน โดยมีการวางแผนดำเนินงาน ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ข : 56-98) ได้สรุปว่า

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพเด็กอย่างหลากหลาย
2. จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กและท้องถิ่น
3. จัดกิจกรรมที่เด็กต้องใช้พลังและกิจกรรมที่ให้เด็กผ่อนคลายอย่างสมดุลกัน มีวิธีการจัดเวลาให้เด็กได้เตรียมตัวก่อนเริ่มกิจกรรมใหม่
4. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กตามวัยอย่างเหมาะสมตามบริบทของท้องถิ่น หมายถึง ครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กที่จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับอายุ ความพร้อม พัฒนาการ และวิธีการเรียนรู้ของเด็กตามบริบทของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เด็กอาศัยอยู่ บันทึกและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนให้สามารถใช้งานได้จริงและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล

5. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เด็กมีโอกาสในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เลือกรับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับภูมิหลัง วัฒนธรรมท้องถิ่น ความสนใจ ประสบการณ์ ความต้องการ ความสามารถ และวิธีการเรียนรู้ของเด็ก

6. จัดกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่มได้อย่างสมดุลกัน จัดกิจกรรมที่มีมิกติกาหรือขั้นตอนและไม่มิกติกาหรือขั้นตอนได้อย่างสมดุลกัน

สรุป ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1. กำหนดวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ทุกโครงการ กิจกรรมสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
2. ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
3. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็ก ทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
4. ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

5. ผู้สอนเห็นคุณค่ารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อนเพื่อจะได้ออกแบบ สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม

6. เลือกใช้สื่อการเรียนรู้การวัดและประเมินพัฒนาการเด็ก การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ และเอาใจใส่การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีการติดตาม กำกับ ประเมิน และนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

7. มีกลไกที่ทำให้ผู้มีส่วนรวมทุกฝ่ายตระหนักและเข้าใจการวัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการนิเทศ ติดตาม และการรายงานผล เป็นต้น โดยมีการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้น

การบูรณาการการเรียนรู้ ยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหา

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชาการที่จะทำมาบูรณาการ และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อเรื่องนั้นๆเพื่อการวัดและประเมินผล

3. กำหนดเนื้อหาย่อยเป็นการกำหนดเนื้อหาย่อยๆ สำหรับการเรียนรู้ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

4. วางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอนซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไปคือสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

5. ปฏิบัติการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอนรวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสอดคล้องกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผลสำเร็จของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ฯลฯ โดยมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ไว้สำหรับปรับปรุงและพัฒนา

6. การประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาเป็นการนำผลที่ได้จากการบันทึกรวบรวมไว้ขณะปฏิบัติการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2546 : 39-42) ได้ระบุว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ เกิดทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับพัฒนาการโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 1.4 การจัดประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

- 2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆกัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 การจัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัย ในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ซึ่งมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง เป็นต้น ควรใช้เวลาประมาณ 40 -60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยจนเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว เป็นต้น

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาความคิด เพื่อให้เด็กพัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย และเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กเล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.5 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา

3.2.6 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัวโดยใช้

กิจกรรมศิลปะ และดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์ สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมุติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ เป็นต้น

การบูรณาการการเรียนรู้ มีตัวชี้วัด ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5-6) ได้สรุปว่า

1. การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ

2. ต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการเพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่ตั้งไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ก : 18-29) ได้สรุปว่า

1. สถานศึกษาจัดกิจกรรม เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ના တွံင်တံင် และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดความตระหนัก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น กิจกรรมการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้คำแนะนำ การศึกษาดูงาน การจัดนิทรรศการ การให้ศึกษาแผนพับ/แผ่นปลิว กิจกรรมวันเปิดบ้าน เป็นต้น

2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบและปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นแบบอย่างได้รับการยอมรับ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความตระหนักรู้ และเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน

3. สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและแสวงหาความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา และดำเนินการตามโครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและจัดทำรายงาน มีร่องรอยหลักฐานปรากฏชัดเจน สามารถตรวจสอบได้รวมทั้งนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงการจัดโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้

4. สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ข : 56-98) ได้สรุปว่า

1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา ช่วยประชาสัมพันธ์ ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ร่วมมือกับครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองเด็กในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาในบทบาท

ชา... ม ชมรมผู้ปกครอง

2. การศึกษา วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านนโยบายของต้นสังกัดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยในการจัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. การมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นๆ
4. โครงการ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยที่จัดขึ้นเด่นชัด ตอบสนองนโยบายตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา อย่างน้อย ๒ โครงการหรือกิจกรรมต่อปีการศึกษา
5. การดำเนินงานโครงการ กิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นระบบตามวงจรคุณภาพ (PDCA)
6. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมที่จัดขึ้น
7. การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
8. การสรุปโครงการ กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงสัมฤทธิ์ผลของโครงการ กิจกรรม ตอบสนองนโยบาย และตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

สรุปตัวชี้วัด การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน

1. วางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลาย กิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัย
2. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหา
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชาการที่จะทำมาบูรณาการ และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อเรื่องนั้นๆเพื่อการวัดและประเมินผล
4. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตาม กิจกรรมที่จัดขึ้น
5. สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและแสวงหาความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อพัฒนาของเด็กโดยรวม คือ พัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งในการ จัดประสบการณ์ที่ถูกต้องตามหลักการและแนวทางจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินผลพัฒนาการเด็กหมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อพัฒนาการการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลนั้นถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอนการประเมินพัฒนาการที่ดีควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลพัฒนาการที่ดีนั้น มิได้มีแต่เฉพาะการทดสอบหรือการตัดเกรดให้คะแนนเด็กหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงเครื่องมือชนิดอื่นๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วย เช่น การสังเกต และแฟ้มผลงานเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยี่วิธีวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กให้ได้

บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนงานที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคนใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย การประเมินพัฒนาการเด็กถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กเพื่อให้เห็นภาพจริงของพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งในการประเมินผลเด็กต้องประเมินทุกด้าน ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง แต่วิธีการประเมินผลต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน ใช้เกณฑ์มาตรฐานหรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคนในการเลือกสื่อการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก หลังจากประเมินหลายๆ ครั้งแล้วจึงนำผลการประเมินมาสรุปและแจ้งให้เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการรับรู้พัฒนาการของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่า ได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนงานที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคนใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

หลักการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง
2. การประเมินผลถือเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบถึงพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็ก นอกจากนั้น ครูยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลา
3. ผลการประเมินเด็กแต่ละคนควรเก็บเป็นความลับ ไม่ควรนำไปเปิดเผยแก่ผู้ไม่เกี่ยวข้อง
4. การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน
5. ในการเปรียบเทียบระดับพัฒนาการเด็กกับเกณฑ์ต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานซึ่งใช้กับเด็กวัยเดียวกัน หรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน
6. ในการประเมินพฤติกรรม ครูควรประเมินหลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล

7. การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมินควรพิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกัน เช่น เมื่อสังเกตเห็นว่าเด็กมีปัญหาเกิดขึ้น คือ การติดผ้าห่ม ควรเฝ้าติดตามประเมินพฤติกรรมดังกล่าวไปสักระยะหนึ่งโดยเน้นพฤติกรรมที่โดดเด่น ซึ่งสังเกตเห็นได้เพียงพฤติกรรมเดียว

เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลมีดังนี้

1. แบบทดสอบมาตรฐานต่างๆ (Standardized Test) ทั้งที่ทำเป็นกลุ่มและทำเป็นรายบุคคล
2. แบบทดสอบพัฒนาการทางร่างกาย
3. แบบทดสอบความพร้อมในด้านต่างๆ
4. แบบวัดสติปัญญา
5. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์
6. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ
7. การสังเกตจากตัวครู พ่อแม่ ผู้เชี่ยวชาญ
8. การสัมภาษณ์และการถามคำถามจากบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน พ่อแม่ตัวเด็กและผู้เชี่ยวชาญ
9. การเขียนรายงานจากการสัมภาษณ์
10. การพิจารณาจากผลงานในด้านต่างๆ ของนักเรียนการประเมินพัฒนาการเด็กถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กเพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งในการประเมินผลเด็กต้องประเมินทุกด้าน ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งแต่วิธีการประเมินผลต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน ใช้เกณฑ์มาตรฐานหรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ในการเลือกสื่อการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก หลังจากประเมินหลายๆ ครั้งแล้วจึงนำผลการประเมินมาสรุปและแจ้งให้เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการรับรู้พัฒนาการของเด็ก

นภเนตร ธรรมบวร (2540 : 29-31) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยดังนี้

1. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง
2. การประเมินผลถือเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของเด็ก นอกจากนี้ครูยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมของเด็กได้ตลอดเวลา
3. ผลการประเมินเด็กแต่ละคนควรเก็บเป็นความลับไม่ควรนำไปเปิดเผยกับผู้ไม่เกี่ยวข้อง

4. การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน

5. ในการเปรียบเทียบระดับพัฒนาการกับเกณฑ์ ต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานซึ่งใช้กับเด็กวัยเดียวกันหรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน

6. ในการประเมินพฤติกรรมควรประเมินหลายๆครั้งก่อนที่จะสรุปผล

7. การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมินควรพิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกัน เช่น เมื่อสังเกตเห็นว่าเด็กมีปัญหาเกิดขึ้น คือการติดผ้าห่ม ควรเฝ้าติดตามประเมินพฤติกรรมดังกล่าวไปซักระยะหนึ่ง โดยเน้นพฤติกรรมที่โดดเด่นซึ่งสังเกตเห็นได้เพียงพฤติกรรมเดียว

เทคนิควิธีการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

เทคนิควิธีการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีแตกต่างกันหลายวิธีในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตพฤติกรรม (Observation)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. การเขียนบันทึกเกี่ยวกับเด็ก (Anecdotes)
4. แฟ้มผลงานเด็ก (Portfolios)
5. การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ (Checklists)
6. การเขียนบันทึก (Journal)
7. การทำสังคมมิติ (Sociogram)
8. การใช้แบบทดสอบ (Test)

นิตยา ภัสสรศิริ (2533 : 840-844) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในระยะสั้นหรือระยะยาว เพื่อความเข้าใจพฤติกรรมขณะใดขณะหนึ่งหรือเพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กช่วงระยะเวลาที่กำหนด

2. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับเด็กทั้ง พ่อ แม่ ครู และผู้เลี้ยงดูเด็ก เป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กทำได้ไม่ยากนัก

3. เด็กปฐมวัยควรได้รับการประเมินพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย การประสานสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการด้านต่างๆดี จะทำให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาความพร้อมหรือการพัฒนาทุกด้านให้แก่เด็กปฐมวัย ต้องอาศัยปัจจัยทางด้าน อาหาร การได้รับความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจและความจริงใจจากผู้ใหญ่ ตลอดจนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม เพื่อเป็นแรงเสริมการพัฒนาให้แก่เด็ก เด็กที่มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัยจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยความเข้าใจดังกล่าว

5. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กรู้จักและเข้าใจเด็ก ในด้านความสนใจ ความต้องการ ทักษะ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก

6. การประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ผลการประเมินควรนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

7. ในการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้ยึดหลักการสำคัญคือ ควรประเมินพัฒนาการทุกด้าน เลือกรีวิวการประเมินและพฤติกรรมที่จะประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ใช้มาตรฐานเดียวกันในการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กวัยเดียวกัน สรุปผลการประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินหลายๆครั้ง สรุปผลตามข้อมูลที่ปรากฏและจัดความละเอียดในการตีความ

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีตัวชี้วัด ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5-6) ได้สรุปว่า

1. การประเมินเด็กปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กกว่าได้บรรลุตามจุดหมายและเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

2. ผลที่ไร้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงานการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงานสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด

3. ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ก : 18-29) ได้สรุปว่า

1. ครูและผู้ปกครอง สอบถามและรับฟังความคิดเห็นชื่นชม พุดคุยด้วยความเป็นมิตร แสดงน้ำใจไมตรี ยิ้มแย้ม แจ่มใส อย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ให้คำแนะนำในการพัฒนา/แก้ไขพัฒนาการของเด็กทุกคนอย่างเสมอภาค

2. เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปและมีความพึงพอใจผลการบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. การดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานรวมทั้งสรุปรายงานผลการดำเนินงาน และมีการนำผลที่ได้จากการสรุปรายงานไปปรับปรุงพัฒนาการสร้างการมีส่วนร่วมและแสวงหาความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น

4. สถานศึกษามีการดำเนินการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

5. จัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยต้องดำเนินการทุกปี

6. การสนับสนุนให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

7. การให้คำแนะนำและบริการแก่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก
8. การร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอและ

สม่ำเสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ข : 56-98) ได้สรุปว่า

1. มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับบุคลากรภายนอกสถานศึกษา เช่น ครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
2. การจัดโครงการ กิจกรรม ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู บุคลากร ชุมชนและองค์กรภายนอก
3. โครงการ กิจกรรมสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดเน้น เป้าหมาย และกลยุทธ์ ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย และได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา
4. บุคลากร ผู้เกี่ยวข้องและเด็กได้ปฏิบัติตามกลยุทธ์ โครงการ กิจกรรมที่สถานศึกษากำหนดอย่างครบถ้วน
5. การดำเนินงานตามกลยุทธ์ โครงการ กิจกรรม และจุดเน้นของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ได้รับการกำกับติดตาม และนิเทศอย่างสม่ำเสมอ
6. สถานศึกษามีรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ที่สนับสนุนส่งเสริมเด็กที่บรรลุตามปรัชญา เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และจุดเน้นของสถานศึกษาระดับปฐมวัย
7. มีการวางแผนและจัดระบบการประเมินพัฒนาการเด็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เลือกใช้เครื่องมือการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลายและเหมาะสม มีการจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างต่อเนื่อง
8. ติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย
9. ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างครอบคลุมทุกด้าน และเหมาะสมกับเด็ก โดยใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน
10. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และมีการจัดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ ประเมินการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน
11. นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เก็บรวบรวมได้โดยอิงกรอบพัฒนาการตามวัยและเป้าหมายของการจัดประสบการณ์ของสถานศึกษา นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลประเมินไปพัฒนาเด็ก ให้ผู้ปกครองได้แจ้งข้อมูลของเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรม พัฒนาการการเรียนรู้ หรือ ข้อห่วงใยจากผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ
13. สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ สื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความก้าวหน้าและแนวทางการ

14. ปฏิบัติตามแผน นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และนำผลมาเปรียบเทียบกับ เป้าหมายตามแผนอย่างต่อเนื่อง ใช้แผนปฏิบัติงานประจำปีเป็นเครื่องมือในการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในชั้นเรียนและชุมชน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความเข้าใจในตนเอง และบุคคลรอบข้างเพื่อให้เด็กรู้จักเรียนรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวให้สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปตัวชี้วัด การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลประเมินไปพัฒนาเด็ก ให้ผู้ปกครองได้แจ้งข้อมูลของเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรม พัฒนาการการเรียนรู้ หรือ ข้อห่วงใยจากผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

2. สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ สื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความก้าวหน้าและแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ

3. มีการวางแผนและจัดระบบการประเมินพัฒนาการเด็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เลือกใช้เครื่องมือการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลายและเหมาะสม มีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างต่อเนื่อง

4. ติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ในการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างครอบคลุมทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก โดยใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน

5. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และมีการจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ ประเมินการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน

6. นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เก็บรวบรวมได้โดยอิงกรอบพัฒนาการตามวัยและเป้าหมายของการจัดประสบการณ์ของสถานศึกษา นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก

สรุป หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย จะต้องยึดหลักการจัดการศึกษา คือ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก

ตาราง 1 สัเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัย

เรื่อง	นักวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ (2546 : 5-6)	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ก : 56-98)	สำนักวิชาการ และมาตรฐาน การศึกษา (2547 : 5-7)	กรมวิชาการ (2546 : 5)	นภนตร ธรรมบวร (2540 : 29-31)	รวม
1. สร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	/	/	/	/	/	5
2. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้	/	/	/	/	/	5
3. จัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาการ	/	/	/	/	/	5
4. การบูรณาการการเรียนรู้	/	/	/	/	/	5
5. การประเมินพัฒนาการ	/	/	/	/	/	5

จากตาราง 1 สัเคราะห์บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษา มีทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ 1. สร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2.สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้3.จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ 4.การบูรณาการการเรียนรู้ 5.การประเมินพัฒนาการ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สังเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ 1. สร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2.สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3.จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ 4. การบูรณาการการเรียนรู้ 5. การประเมินพัฒนาการ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยสิ่งที่สำคัญคือ 1. สร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2.สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3.จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ 4.การบูรณาการการเรียนรู้ 5. การประเมินพัฒนาการเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้สอนตลอดจนชุมชนใช้เป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันและเพื่อสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโตมีพัฒนาการ ทุกด้านอย่างสมดุลเหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพต่อไป

หลักการ แนวคิด มีส่วนร่วมของชุมชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 17) ได้สรุปว่า ความหมาย การมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

ชิวิทย์ พิทักษ์พรพันธุ์ (2544 : 29) ได้สรุปว่า ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึงการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยการทำงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับการที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกับการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์เชื่อถือไว้ใจ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานการ

มีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมพบปะสังสรรค์ทางสังคมซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนหลุดพ้นจากสิ่งที่ต้องการพัฒนาเป็นตัวนาของการพัฒนา และหมายถึง การเปลี่ยนแปลง ซึ่งประชาชนจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วมมีความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองหรือการดำเนินงานนั้นร่วมกันการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาบางอย่างทำให้บุคคลที่มีส่วนร่วมนั้นเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีการลงทุนในการให้ความคิดเห็น การให้ การตัดสินใจ ได้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความคิดความรู้เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ลงรอยกับการตัดสินใจและอุทิศพลังงานทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา

ฉลาด จันทรสมบัติ (2553 : 101) ได้สรุปว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึงการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนา ชนบทการเข้ามามีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนกระทำให้เกิดการพัฒนา มิใช่เป็นผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร ซึ่งก็คือ การที่ประชาชน หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นกระบวนการขั้นตอนการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อาศัยในการดำรงชีวิตของตนหลังจากกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกันและปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการร่วมกันแล้วยังมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการบริหาร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมการประเมินโครงการต่างๆ ของท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปได้โดยทางตรง หรือ โดยทางอ้อม

สรุปได้ว่า ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540 : 94) ได้สรุปว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนพอสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่เราเคารพให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา
2. งานพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก เราจำเป็นต้องให้คนหมู่มากเหล่านี้ได้มีสิทธิมีเสียงในการแสดงออก
3. กลยุทธ์ทั้งหลาย ในการพัฒนาที่ผ่านมายังไม่สามารถส่งผลถึงประชาชน ผู้ด้อยโอกาสและยากจน ในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลให้กลุ่มคนที่ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้นจึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น
4. ประสบการณ์ที่ผ่านมาได้พบว่า มีโครงการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จโดยอาศัยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบของการรวมกลุ่มและการจัดตั้งองค์กรประชาชน ในขณะเดียวกัน ก็มีตัวอย่างของโครงการที่ล้มเหลวเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

5. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องของการปฏิบัติการเป็นกลุ่ม หรือของกลุ่ม อันเป็นผลมาจากความรู้สึกผูกพันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้ามาร่วมเพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขาและในขณะเดียวกันก็ได้ประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย

6. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใดแสดงว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากยิ่งขึ้น

7. ประชาชนย่อมรู้ว่าตนเองกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากจะแก้ปัญหาอย่างไร ถ้าให้โอกาสแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ย่อมช่วยให้โครงการต่างๆ ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546 : 12) ได้สรุปว่า ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นเหตุผลที่จำเป็นต่อการบริหารหรือการจัดการองค์กร คือ

1. ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง
2. กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวาง และเกิดการยอมรับได้
3. เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห้ด้วยเหตุผล วิจารณ์การเพื่อความคิด การระดมความคิด ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้
4. ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับเพื่อสิทธิทุกสิทธิ ชุมชนนั้นๆ ความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียนจะนำไปสู่การป้องกันปัญหา การแก้ปัญหาซึ่งนำไปสู่การพัฒนาอันเกิดจากกระบวนการการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นของกำหนดปัญหาการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติและการประเมินผล

ประเภทของการมีส่วนร่วม

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2547 : 18) ได้สรุปว่า ความหมายประเภทของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการการปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่ก็ตาม มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของกรรมการ ที่ปรึกษา ที่จะให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างมีระบบตามกระบวนการบริหาร มักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้ง บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการตัดสินใจ ร่วมกัน เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุ เป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารแต่อย่างใด แต่ เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมโดยตรงมักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของกรรมการ ที่ปรึกษา ที่จะให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในการพัฒนาการศึกษา ความหมายของความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้มีผู้ให้ความหมายของความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ และคณะ (2545 : 151) ได้สรุปว่า ความหมายของความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง การให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน การให้แหล่งทรัพยากรชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือ หรือกิจกรรมของชุมชนตลอดจนการให้ทรัพยากรร่วมกัน

พนิชดา วีระชาติ (2542 : 9) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในสังคม

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและรู้สึกรักหวงแหนสถานศึกษา รวมทั้งยังผลให้ชุมชนให้การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาแก่โรงเรียนและพัฒนาในด้านต่างๆ

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 52) ได้สรุปว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ในมาตรา 39 ให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารตนเองในงานด้านวิชาการ (หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน) งานด้านงบประมาณ (การบริหารงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน) งานด้านบุคลากร และการบริหารทั่วไป มีส่วนร่วมอย่างไร งานแต่ละด้านมีแผนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในวงจรการทำงาน (PDCA-Cycle) ประกอบด้วย มีส่วนร่วมในการวางแผน (Plan) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ(Do) มีส่วนร่วมในการกำกับตรวจสอบ (Check) มีส่วนร่วมในการประเมิน และสะท้อนผลงานที่ดำเนิน(Action) มีส่วนร่วมในระดับใด มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการ คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามและประเมินผล การตัดสินใจจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียม สารระของการมีส่วนร่วมคืออะไร การมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และงานด้านบริหารทั่วไป

จากขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น บนพื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วม

วิจิต นันทสุวรรณ (2541 : 21-29) ได้สรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

1. รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ เกิดจากความสามารถและความต้องการของคนในชุมชน ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างไม่มีขีดจำกัดของระยะเวลา สถานที่ เพศ และอายุ เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยที่แท้จริง ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางนี้ ต้องอาศัยองค์ประกอบ อย่างที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ และทรัพยากร โดยมีกระบวนการดำเนินการคือ

- 1.1 การวิเคราะห์-สังเคราะห์ ปัญหาชุมชน
- 1.2 หาทางออกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
- 1.3 ดำเนินการสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหามีอยู่
- 1.4 ประเมินผลกิจกรรม

โดยการกำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ จะเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันแล้วขยายออกไปสู่เนื้อหาหรือกิจกรรมที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งหมด

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพชุมชน สนองความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยบุคคลในท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้นำชุมชนผู้ปกครอง มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและประเมินผล

3. รูปแบบการเชื่อมประสานการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะกับชุมชนที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มีองค์กรชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 113-114) ได้สรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้ร่วมการ
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 : 114) ได้สรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชน มีส่วนในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน

การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และ โครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546 : 54) ได้สรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้เกิดจากความสามารถและความต้องการของคนในชุมชน ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่ยึดจำกัดของระยะเวลา สถานที่ เพศ และอายุ เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยที่ แท้จริง ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางนี้ ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 อย่างที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ และทรัพยากร โดยมีกระบวนการดำเนินการ คือการวิเคราะห์-สังเคราะห์ ปัญหาชุมชน หาทางออกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต ดำเนินการสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหาที่มีอยู่ และประเมินผลกิจกรรมโดยการกำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ จะเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันแล้วขยายออกไปสู่เนื้อหาหรือกิจกรรมที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งหมด

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพชุมชน สนองความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยบุคคลในท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและประเมินผล

3. รูปแบบการเชื่อมประสานการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะกับชุมชนที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มีองค์กรชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่น

สรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเกิดจากผลกระทบของ บุคคล สังคมชุมชนท้องถิ่น และโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการแลกเปลี่ยนปัจจัยพื้นฐานและมอบประโยชน์แก่กันตามที่ต้องการ จึงพิจารณาการมีส่วนร่วมใน 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในเชิงกระบวนการ และการมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณ

3. หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีวิธีปฏิบัติอยู่หลายวิธี จะเลือกวิธีใดนั้นต้องให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง ได้มีผู้เสนอแนวคิดหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 46-47) ได้สรุปว่า หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 2 วิธี คือ

1. การนำเอาชุมชนเข้ามาในโรงเรียน อาจจะทำได้ด้วยวิธี ดังนี้
  - 1.1 เชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นบุคลากรพิเศษในบางโอกาส
  - 1.2 แต่งตั้งบุคลากรภายนอกเป็นกรรมการปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียน
  - 1.3 เอกสารและวัสดุสิ่งพิมพ์ต่างๆ โรงเรียนอาจได้จากชุมชน
  - 1.4 โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ โรงเรียนอาจได้มาโดยบุคคลในชุมชน
  - 1.5 เชิญบุคลากรภายนอกร่วมในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เช่น จัดงานรื่นเริง ร่วมพิธีแจกประกาศนียบัตร งานไหว้ครู และงานนิทรรศการต่างๆ เป็นต้น
  - 1.6 จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง
  - 1.7 จัดประชุมทางด้านอาชีพ
2. การนำโรงเรียนออกไปสู่ชุมชน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
  - 2.1 การติดต่อเยี่ยมเยียนชุมชน
  - 2.2 การให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชน
  - 2.3 ร่วมมือในพิธีกรรมต่างๆ ตามประเพณีของชุมชน
  - 2.4 การทัศนจร
  - 2.5 การอยู่ค่ายพักแรม
  - 2.6 การสำรวจชุมชน เช่น สำรวจชุมชนว่ามีแหล่งวิชาอะไรบ้างที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาได้

สรุปได้ว่า หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นจะต้องอาศัยกิจกรรมต่างๆในการสร้างความสัมพันธ์กันให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทในการจัดการศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โกวิทย์ พวงงาม (2545 : 8) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้นดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

สำนักมาตรฐานการศึกษา และคณะ (2545 : 116) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบ ความยากลำบาก

อคิน รพีพัฒน์ (2547 : 49) ได้สรุปว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมคือลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุ การพิจารณาเลือกและการวางแผนในการแก้ปัญหา การดำเนินการตามแผนที่กำหนดขึ้น การ ประเมินผล

พนิจดา วีระชาติ (2542 : 52-54) ได้สรุปว่า ขั้นตอนในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่ามีวิธีการปฏิบัติต่อไปนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน เช่น ออกหนังสือ จัดทำวารสาร
3. ออกเยี่ยมเยียน ควรทำแบบเป็นกันเองไม่เป็นทางการและพิธีใดๆ
4. จัดให้มีกรรมการศึกษาของชุมชน
5. จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี
6. ร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นอย่างจริงจังและเอาใจใส่
7. ให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งสิ่งที่ให้บริการคือ อาคารสถานที่ เครื่องใช้ ความรู้และ

8. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนโรงเรียนได้ให้บริการแก่ชุมชน ผลที่ตามมาจะเกิดสนองตอบจากชุมชนซึ่งเกิดศรัทธาในกิจการของโรงเรียนให้การสนับสนุนทางร่างกายและแรงทรัพย์ ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน

สรุปได้ว่า ชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริการโรงเรียน โรงเรียนจะต้องสร้างศรัทธาให้ชุมชนมีความเชื่อมั่น เพื่อที่จะได้รับความช่วยเหลือกับทางโรงเรียนในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านกำลังคน กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา ช่วยกันจัดกิจกรรมต่างๆ กับโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้สถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551 : 30) ได้สรุปว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาควรระลึกถึงซึ่งมีอยู่ 10 ประการ คือ

- 2.1 สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นแก่ชุมชน
- 2.2 ฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะ
- 2.3 ตระหนักในสิ่งที่จำเป็นและขาดแคลน
- 2.4 ต้องหมั่นสร้างและปรุงแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชมศรัทธา

ของชุมชน

2.5 อ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้

ตลอดเวลา

2.6 หลีกเลี้ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอม

2.7 การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศมิตรภาพ

2.8 พัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา

2.9 หมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์จากหน่วยงาน บริษัทห้างร้าน โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพ

2.10 สร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและให้การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศมิตรภาพ

5. องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

อุดม เหลืองสด (2545 : 19) ได้สรุปว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 รูปแบบคือ

1. การร่วมคิดและตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมวางแผน

3. การมีส่วนร่วมดำเนินการ
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

บวรวิทย์ เลิศไกร (2546 : 19-20) ได้สรุปว่าองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ
2. การบริหารและประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 143) ได้สรุป องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวการดำเนินงานและวิธีการที่จะต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยประชาชนเข้าร่วมในการสนับสนุน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุนหรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากรการประสานงานและการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นวิธีการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างชุมชน ท้องถิ่น กับสถานศึกษา มีดังนี้
  - 5.1 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล ของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ทราบอยู่เสมอ
  - 5.2 เปิดเยี่ยมชมสถานศึกษาในแต่ละปี จัดนิทรรศการ/กิจกรรมแสดงผลงานของนักเรียนด้านต่างๆ เพื่อให้ชุมชนได้เห็นว่าสถานศึกษามีจุดเด่นในด้านต่าง ๆ
  - 5.3 นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น งานพัฒนาหมู่บ้าน งานรณรงค์ทำความสะอาดท้องถิ่น เป็นต้น
  - 5.4 เปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรของสถานศึกษา
  - 5.5 จัดตั้งองค์กรร่วมกันระหว่างชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น

ประโยชน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างชุมชน และสถานศึกษาในเชิงบวกจะก่อประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ที่ชุมชนและท้องถิ่นได้รับ
  - 1.1 มีโอกาสภาคภูมิใจในความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานที่

1.2 มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสถานศึกษา เช่น การเข้ามาใช้ห้องสมุด เรียนรู้การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่จากสถานศึกษา เป็นต้น

1.3 ใช้สถานที่ของสถานศึกษาเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเช่นการจัดงานแต่งงาน งานรื่นเริง วันปีใหม่ เป็นต้น

1.4 ช่วยให้มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นในท้องถิ่นจากกิจกรรมของสถานศึกษา

2. ประโยชน์ที่สถานศึกษาได้รับ

2.1 ช่วยให้ชุมชนรักสถานศึกษา ดูแลความปลอดภัย ไม่ให้ทรัพย์สินเสียหาย

2.2 ช่วยให้ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ที่จำเป็นจากชุมชน

2.3 ช่วยให้ได้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เช่น สถานีนามัยสถานีดำรงจตุรพักตรพิมาน สหกรณ์ชุมชน เป็นต้น

2.4 ช่วยดูแลความปลอดภัยและความปลอดภัยของนักเรียน นักศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับร่วมกัน

3.1 ช่วยให้สถานศึกษาและชุมชนร่วมมือกันในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มที่ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กหนีเรียน เป็นต้น

3.2 ช่วยลดความเข้าใจผิดหรือความขุ่นมัวอันอาจเกิดขึ้นได้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ปัจจัยภายในบุคคล คือ ความเชื่อความศรัทธาที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้และปัจจัยภายนอก คือ การถูกชักจูงหรือถูกบังคับจากคนอื่น ทั้งนี้การร่วมมือของเขาจะทำให้เขาได้ประโยชน์อะไรบ้าง จะทำให้เกิดความรู้สึกร่วมที่จะมีส่วนร่วมทั้งกายและใจ ชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ดังนั้น ชุมชนในฐานะที่จะต้องดูแลและมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงต้องมีความรู้และความเข้าใจในการบริหารงานจัดด้านการศึกษาในโรงเรียนด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตัวชี้วัดองค์ประกอบการมีส่วนร่วม

พัชรพงษ์ ทัดศรี (2557 : 79-81) ได้สรุป ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ดังตาราง 2

ตาราง 2 ตัวชี้วัดองค์ประกอบการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1.การวางแผน	<ol style="list-style-type: none"> 1.ชุมชนมีส่วนร่วมประชุมวางแผนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 2.ชุมชนมีส่วนร่วมประชุมวางแผนบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา 3.ชุมชนมีส่วนร่วมประชุมวางแผนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา 4.ชุมชนมีส่วนร่วมประชุมวางแผนการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา 5.ชุมชนมีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
2.การร่วมปฏิบัติ	<ol style="list-style-type: none"> 1.สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามความเหมาะสม 2.สถานศึกษาจัดบรรยากาศที่ดีต่อการดำเนินงาน 3.สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ 4.คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และยอมรับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นและแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างสันติวิธี 5.สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอก
3.การร่วมรับผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1.ชุมชนร่วมกันระดมทรัพยากรต่างๆทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 2.สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม 3.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน 4.ผลจากการพัฒนาของชุมชนเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและชุมชน
4.การร่วมประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น 2.ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรม 3.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากรในสถานศึกษา 4.สถานศึกษาแจ้งผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป 5.สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6.สถานศึกษาสรุปผลการประเมินอย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้

6. บทบาทของชุมชนในการที่ส่วนร่วมจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 58-103) ได้สรุปว่า บทบาทของชุมชน การปฏิรูป

การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 103)

1. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา
สรวาดง หรือชมรมผู้ปกครอง

2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้หรือเครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
4. สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาและร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนการเป็นวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
6. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากร ของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
7. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและทำหน้าที่ เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ฉลาด จันทสมบัติ (2553 : 186) ได้สรุปว่า บทบาทของชุมชนในการที่ส่วนร่วมจัดการศึกษา มีดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา
- 2) การกำหนดนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา
- 3) การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา
- 4) การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา
- 5) การตรวจสอบการจัดการศึกษา

ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้เกิดการขาดความร่วมมือของชุมชน

อุทัย บุญประเสริฐ และคณะ (2545 : 119-120) ได้สรุปว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เกิดการขาดความร่วมมือไว้ 5 ประการ

1. ทักษะของผู้ปกครอง (Parent Attitudes) ทักษะคติแบบเดิมและประสบการณ์แบบเก่าๆที่เคยมีต่อครูและโรงเรียน ที่ไม่ส่งเสริมต่อการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เช่น คิดว่าการสอนนั้นเป็นหน้าที่ของครู การไม่ชอบครูเป็นรายบุคคล เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน
2. ทักษะของครู (Teacher Attitudes) ครูส่วนมากไม่ชอบพบผู้ปกครอง เพราะกลัวว่าผู้ปกครองจะมาตำหนิเกี่ยวกับการสอน การอบรมเด็ก กลัวการมานั่งดูการสอนและการควบคุมชั้นเรียน กลัวว่าจะถูกข่มขู่และต่อว่าเรื่องต่างๆ อันเนื่องมาจากเด็ก ดังนั้น ครูจึงพยายามหลีกเลี่ยงการมาพบปะกับผู้ปกครอง
3. การเข้าใจผิด (Misunderstanding) ผู้ปกครองเชื่อลูกหลานมากกว่าเหตุผลอันควรซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกันได้ง่าย ซึ่งผู้บริหารควรเร่งแก้ปัญหานี้ ด้วยการมีจดหมายถึงผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน หรือการออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนและผู้ปกครองได้ปรับความเข้าใจกัน

4. นโยบายของโรงเรียน (School Policies) ผู้ปกครองจะไม่ให้ความร่วมมือถ้าไม่พอใจนโยบายบางอย่างของโรงเรียน เช่น การไม่อนุญาตให้เด็กออกไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านการกักเด็กไว้ทำให้เด็กกลับรถหรือเรือไม่ทัน หรือการให้ร่วมกิจกรรมเกินเวลาปกติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารควรอธิบายให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจถึงเหตุผลของโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนด้วย

5. การให้บริการแก่นักเรียน (Pupil Welfare Service) ผู้ปกครองจะพอใจถ้าทราบว่าโรงเรียนเอาใจใส่ห่วงใยนักเรียน หรือให้บริการอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการเข้าเรียนวิชาต่างๆ เช่น เปิดสอนพิเศษให้เด็กก่อนสอบ พอใจที่บุตรหลานได้ทุนศึกษาต่อ พอใจที่โรงเรียนแก้ปัญหาให้บุตรหลานได้ แต่ไม่พอใจที่ทราบว่าโรงเรียนไม่เอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควรได้ดี เช่น เด็กได้รับบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา เด็กป่วยไข้ แล้วทางโรงเรียนไม่เอาใจใส่ เด็กทะเลาะหรือมีเรื่องกันถึงขั้นได้รับอันตราย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถ้าโรงเรียนทำได้ดี ก็จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน แต่ถ้าจัดได้ไม่ดี ก็จะกลายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสัมพันธ์จากที่กล่าวมาข้างต้นการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ว่ารูปแบบใดลักษณะขั้นตอน หรือการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมและปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ชุมชนไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นหากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยเหลือ แสดงความคิดเห็น แนะนำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนก็จะทำให้การจัดการศึกษาในห้องเรียนนั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษาของโรงเรียน

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ธรรมรส โชติกฤษ (2546 : 230) ได้สรุปว่า ประโยชน์ของการบริหารโดยการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เมื่อผู้ร่วมงานใดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง เขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บังคับบัญชา จะมีความราบรื่นมากขึ้น ความไม่พอใจและการร้องทุกข์จะน้อยลง
3. ความผูกพันของบุคลากรกับองค์กรจะรู้สึกผูกพันมากขึ้น
4. บุคลากรจะไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น เพราะบุคลากรรู้แรงจูงใจ และความต้องการของฝ่ายบริหาร
5. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชามีความง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลง และไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น
7. การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับต่างๆดีขึ้น
8. ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2553 : 220) ได้สรุปว่า ประโยชน์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารสหภาพแรงงานมีความราบรื่นมากขึ้น
3. ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการขององค์กรที่สำคัญ เช่น การตัดสินใจ
4. ความไว้วางใจฝ่ายบริหารมีมากขึ้น พนักงานมีส่วนร่วมจะมีความไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
5. การบริหารของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชามีความง่ายขึ้น ถ้าหากว่าผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาผูกพันยอมรับการเปลี่ยนแปลงและไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้นการบริหารก็จะง่ายมากขึ้น
6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจทางการบริหารมาจากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกันในการคิดแก้ปัญหา
7. การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีสิ่งย้อนกลับจากพนักงานได้อย่างดี
8. การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยปรับปรุงทีมงานให้ดีขึ้นซึ่งทีมงานมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนที่เผชิญโดยองค์กรส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 69 หมู่ 8 ต.หนองฉลอง อ.ขุนันธ์ จ.ศรีสะเกษ มีเนื้อที่ครอบคลุมเขตปกครอง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอขุนันธ์ อำเภอปราสาท อำเภอไพรบึง และอำเภอภูสิงห์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 2,388.68 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จรดกับอำเภอวังหินและอำเภอพยุห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และอำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอห้วยทับทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ทิศใต้ จรดกับอำเภออุทุมพรพิสัย ราชอาณาจักรกัมพูชาตามแนวทิวเขาพนมดงรัก

ทิศตะวันออก จรดกับอำเภอศรีรัตนะ อำเภอขุนหาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ทิศตะวันตก จรดกับอำเภอสำโรงทาบ อำเภอศรีณรงค์ อำเภอสังขะ และอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

2. สถานศึกษาในสังกัด

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีจำนวน 201 โรงเรียน กระจายอยู่ในท้องที่ 4 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอขุนันธ์	จำนวน	90	โรงเรียน
2. อำเภอปราสาท	จำนวน	47	โรงเรียน
3. อำเภอไพรบึง	จำนวน	38	โรงเรียน

4. อำเภอกุสิงห์ จำนวน 26 โรงเรียน

3. วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ อย่างมีคุณภาพและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ภายในปีการศึกษา 2559

4. พันธกิจ (Mission)

1. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเต็มตามศักยภาพ
2. พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วม

ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ครูมีความตระหนักในการฝึกเด็กให้มีความรู้ พัฒนาการด้านร่างกาย มีความเอาใจใส่ดูแลให้เด็กได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ดื่มน้ำสะอาดและดื่มนมเป็นประจำทุกวัน ส่งเสริมให้เด็กได้รับวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็นตามวัย เปิดโอกาสให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน จัดกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อให้เด็กได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดมุมต่างๆภายในห้องเรียน มีสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้เล่น และทำกิจกรรมต่างๆเพื่อเสริมสร้างสุขนิสัยของเด็กตามความสนใจด้านอารมณ์ และจิตใจรวมทั้งมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ภายในบริเวณสถานศึกษามีความร่มรื่น สวยงาม ครูได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในภายนอกโรงเรียน ฝึกฝนให้เด็กมีมารยาทตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย มีการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เด็กรู้จักการร่วมมือกันในการทำงานและส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ มีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้สืบค้น สำรวจและตั้งคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัวจัดกิจกรรมการเล่าข่าวและประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้ปกครองเพื่อนำข้อมูลมาส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการบริหารจัดการศึกษา

1. สถานศึกษามีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาที่อยู่แล้ว และครูมีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่แล้ว ควรจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เด็กรู้จักการทำงานร่วมกัน และการเสนอความคิดเห็น รู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
2. สถานศึกษาได้ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อรักษาระดับมาตรฐานที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้ดี แต่ควรสร้างความตระหนัก สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ (2556 : 115) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 พบว่า 1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ในด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ ส่วนการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” 2. การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ควรสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตร ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดการเรียนรู้ร่วมกับคณะครู ร่วมวางแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งส่วนที่เป็นทุนทรัพย์ อุปกรณ์การเรียน และทรัพยากรบุคคลร่วมเป็นกรรมการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ประชุมวางแผนพัฒนา อาคารสถานที่ ร่วมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ดูแลพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียน และร่วมใช้สาธารณะประโยชน์จากทางโรงเรียน

ยงยุทธ บัวสาย (2556 : 62-70) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขและ พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารทั่วไปแนวทางแก้ไขและพัฒนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านต่อสถานศึกษา และควรมีการประสานกับชุมชนให้เข้าร่วมประชุมวางแผนในการร่างหลักสูตรท้องถิ่น การจัดงบประมาณและใช้งบประมาณ การวางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมกันติดตามประเมินผลการเรียนการสอนของสถานศึกษา ตรวจสอบความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ รวมทั้งควรให้ชุมชนเข้าร่วมพิจารณาแสวงหาและสร้างแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ ข่าวสารกิจกรรม และบูรณาการกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เข้ากับบริบทของชุมชน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงาน 4 ด้านทุกครั้ง

กัญญกร ทศพิมพ์ (2556 : 79) ศึกษาปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1.สภาพปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2.ผลการเปรียบเทียบสภาพและความต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศโดยรวมไม่แตกต่างกันและความต้องการ

ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนเป็นสถานที่ให้ความรู้เพิ่มเติม เป็นสถานที่ในการหาความรู้เพิ่มเติม ร่วมประชุมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์

ชนินดา พรหมทอง (2556 : 94) ได้ศึกษา สภาพ ความต้องการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1.1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีสภาพอยู่ในระดับมาก 1.2. ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า 2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ ในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 2.3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จากการสัมภาษณ์ พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีแนวทางการพัฒนา คือ ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการกำหนดแผนและโครงการต่างๆ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติมีแนวทางการพัฒนาคือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งร่วมลงมือปฏิบัติและร่วมเป็นวิทยากร 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมีแนวทางการพัฒนา คือ ร่วมติดตามทั้งก่อนปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ 4) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีแนวทางการพัฒนาคือ มีส่วนร่วมในการชื่นชมยินดีและการให้รางวัล

ภาณุพงศ์ สอนสำโรง (2556 : 77) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ ตามสภาพปัญหา ด้านการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน และการประเมินผล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ ด้านการวางแผน ควรวางแผนการศึกษาโดยเน้นชุมชนเป็นสำคัญให้มากขึ้นมุ่งพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เสริมสร้างให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการร่วมจัด

สภาพแวดล้อมของพื้นที่ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา ด้านการประสานงาน ควรเน้นการประสานงาน แบบบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดและเกิดความเข้าใจในการพัฒนาการศึกษาด้านการประเมินผล ควรจัดให้มีการประเมินผลของการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครบทุกด้าน

อธิพงษ์ ดาวเวียงกัน (2555 : 56) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่หงานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผน ส่วนใหญ่กลุ่มที่มีส่วนร่วมคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนวิชาการมีการวางแผนจัดการเรียนการสอน กำหนดนโยบายแผนกลยุทธ์ ส่วนด้านงบประมาณชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนโดยชุมชนไว้วางใจให้ทางโรงเรียนเป็นฝ่ายดำเนินงาน การวางแผนด้านบริหารบุคคลนั้น ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน พิจารณากำหนดหน้าที่ การทำงานของบุคลากร ตลอดจนการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคลากร ซึ่งเป็นเรื่องภายในหน่วยงาน แต่บางเรื่องบางโอกาสก็สามารถให้คาปรึกษาหารือได้ การวางแผนบริหารทั่วไปโดยให้คาปรึกษาเกี่ยวกับงานอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการประสานงาน ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการ ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยร่วมประชุมประจำเดือนเพื่อพบปะพูดคุยกัน มีการประสานงานด้านงบประมาณ ในการจัดซื้อจัดจ้างค่ารับเหมาและแรงงาน ในการประสานงานด้านบริหารทั่วไป ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอประโยชน์ชาวบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นวิทยากร ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์

ครรชิต จักรสาร (2555 : 87-97) ได้ศึกษา การส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน กรณีศึกษา: บ้านแสนสำราญตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร พบว่าการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านแสนสำราญสัมพันธ์กับการใช้ทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย โดยจำแนกเป็น 3 ช่วงใหญ่ๆ คือ 1. ช่วงวิถีชุมชนแบบดั้งเดิม (ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นหมู่บ้าน พ.ศ. 2511-2522) ระบบครอบครัวเครือญาติ คือทุนทางสังคมที่มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ทุนการเรียนรู้ที่สำคัญได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้าน เป็นต้น 2. ช่วงเริ่มต้นของผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2523-2533) ผู้คนในชุมชนที่อยู่ในช่วงวัยแรงงานเริ่มหลังไหลไปทำงานในเมืองหลวง การเรียนรู้ของเด็กในชุมชนมีลักษณะคล้ายช่วงวิถีแบบดั้งเดิม แต่การละเล่นพื้นบ้านค่อยๆ ลดบทบาทลง 3. ช่วงรับอิทธิพลเทคโนโลยีสมัยใหม่ (พ.ศ. 2534-ปัจจุบัน) เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดเริ่มมีไฟฟ้าใช้ในชุมชนบ่งบอกถึงความเจริญ การเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลสูงสุดและเป็นจุดเริ่มต้นในปี 2534 คือ “โทรทัศน์” จากนั้นในช่วงปี 2534-2544 ผู้คนคลั่งไคล้เทคโนโลยีและโทรศัพท์มือถือถือตามด้วยปี 2545 เป็นต้นมา เข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ต สังคมข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นเมื่อบริบทมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งกระทบกับระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญของเด็กจึงถูกลดบทบาทไปอย่างสิ้นเชิง

กนกวรรณ คงสอดทรัพย์ (2555 : 81-86) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้

ว่าครูเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ ต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและจัดหาแหล่ง ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพในการ จัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องและควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัด การศึกษา

นัยนา บุญเจริญ (2554 : 76-80) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม จัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 18 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 18 ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสารและการสังเกตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษา พบว่า พัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนิคมวิทยา มีปัญหาและแนวทางพัฒนา 5 ในกิจกรรม 5 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาสถานศึกษา โดยการสร้างความตระหนักให้ คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดสรรค่าตอบแทนในลักษณะเบี้ยประชุมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แนวทางการพัฒนาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันประสานความร่วมมือกับบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกหน่วยงาน ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น นำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ การมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและด้านส่วนร่วมจัดตั้งกองทุนท้องถิ่น

เขียน วงศ์ทองดี (2554 : 97-110) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีธรรมาราม เขต 2 พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีธรรมาราม เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ระดับปัญหาการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) ใน ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับได้ ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไปด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการ บริหารงานบุคคล และระดับผลสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาด ศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) พบว่า ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ส่วน ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลาก กินแบ่งสงเคราะห์ 128) พบว่าเสนอแนะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการให้มากขึ้น โดยเฉพาะ การจัดหาหลักสูตรร่วมแสวงหางบประมาณจากชุมชนมาสนับสนุนการจัดการศึกษา การ พัฒนาครูให้สอนตรงกับวิชาที่จบหรือถนัด และควรมีการพัฒนาบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคาร

สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และเน้นการสนับสนุนกิจกรรมของผู้เรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

สมบุญ เบ็ญงา (2554 : 86) ได้ศึกษา การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านกล้วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า สาเหตุการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านกล้วย มากกว่าไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านกล้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ตามลำดับการมีส่วนร่วมของชุมชนจากน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการประเมิน ด้านการกระตุ้นการทำงาน ด้านการประสานงาน ด้านการกระตุ้นการจัดสรรทรัพยากร

กวินาถ คาทุมไสย (2554 : 72-75) ได้ศึกษาการศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโรงเรียนบ้านเนินจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1. การมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโรงเรียนบ้านเนินจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โดยรวมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปตามลำดับดังนี้ 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโรงเรียนบ้านเนินจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 2.1 ด้านการบริหารวิชาการ ชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเข้าร่วมในการบริหารจัดการศึกษา อีกทั้งโรงเรียนก็ยังไม่ได้สร้างความตระหนัก ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาอย่างแท้จริง และชุมชนคิดว่าการจัดการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของครูจึงไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา ได้รับทราบบทบาทหน้าที่ของตนและการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา 2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ชุมชนได้รับรู้บทบาทหน้าที่ ในการมีส่วนร่วมบริหารงบประมาณของโรงเรียน และโรงเรียนควรให้ชุมชนร่วมติดตาม ควบคุม กำกับ งบประมาณ ของสถานศึกษา 2.3 ด้านการบริหารงานบุคลากร ชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากร โรงเรียนควรแจ้งให้ชุมชนรู้ถึงข้อมูลพื้นฐาน และแนวทางการดำเนินงานในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน 2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไปน้อยโรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ถึงวิสัยทัศน์ ขอบข่ายและการดำเนินงานของโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป ให้ชุมชนและกรรมการสถานศึกษาทราบ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านการบริหารทั่วไป

เจมจิรา บุญตาย (2554 : 119-121) ได้ศึกษาการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป และด้านงบประมาณ 2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้ 2.1 ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแก่งหางแมวจำแนกตามเพศที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.2 ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแก่งหางแมว จำแนกตามอายุที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.3 ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแก่งหางแมวจำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.4 ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแก่งหางแมวจำแนกตามอาชีพที่มีแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.5 ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแก่งหางแมวจำแนกตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นนุช โสภี (2554 : 74-75) ได้ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนและด้านการบริการนักเรียน 2. ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นันทนา แสนจาลาร์ (2554 : 96-98) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง “มนูญวิทยาคาร” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง “มนูญวิทยาคาร” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางพิจารณาเรียงรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ยกเว้นด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อย 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง “มนูญวิทยาคาร” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง “มนูญวิทยาคาร” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการ

บริหารบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ยกเว้นด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง “มนูญวิทยาการ” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตามอาชีพพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Kenneth (2012 : 1043-1051) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในจาเมกา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดว่าวิธีการที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกกรณี คือภาวะผู้นำของครูใหญ่ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมสามารถเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน โดยการเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกของในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องมีการกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ สร้างศักยภาพของสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกับโรงเรียนและความสัมพันธ์ให้มาก การมีส่วนร่วมของชุมชนแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันออกไป การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าไม่จัดการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถใช้ในนโยบาย การปฏิบัติ และการวิจัยเพื่อไม่ให้เกิดความล้มเหลวกับชุมชนในการจัดการศึกษา

Hooper (2013 : 307-A) ได้ศึกษา มุมมองของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในวัยเด็ก พบว่า การดูแลเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็กทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม และพัฒนาการทางอารมณ์ ชุมชน ผู้ปกครองและครู ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในหลักสูตรเด็กปฐมวัย ในการปฏิรูปการศึกษาทั่วโลกให้สูงขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด การศึกษาการปฏิบัติที่พิจารณาความหมายในมุมมองของครูผู้ปกครอง และสมาชิกคนอื่นๆ ของชุมชนชายขอบไม่ใช้การจัดการศึกษาวัยเด็กแบบมีส่วนร่วมของตะวันตกเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาวัยเด็กในเมืองแอฟริกาใต้ที่มีศักยภาพสำหรับการสร้างและการเสริมสร้างความเข้มแข็งที่เป็นพลเมืองที่ดี การศึกษานี้พบโดยทั่วไปว่าการมีส่วนร่วมในวัยเด็กนี้เป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาพลเมืองของชาติ

Herrman (2002 : 2111-A) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง โดยการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครองและคณาจารย์ ทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ ที่เป็นลักษณะชุมชนการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัย 4 ปัจจัย ที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การมีปฏิสัมพันธ์และการเข้าไปมีส่วนร่วม นวัตกรรมชุมชน การมีค่านิยมและความเชื่อร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การมีพลังและอิทธิพลเชิงพลวัตที่สรุปขึ้นภายในชุมชน และว่าการสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นเป็นองความรู้และเป็นไปได้

Ostrow (2002 : 231-A) ได้ศึกษาถึงผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการประสพผลสำเร็จของการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้อพยพชาวเอลซาวาดอร์ และชาวกัวเตมาลา โดยศึกษาประเด็นปัญหาที่กำลังเผชิญหน้ากับผู้อพยพ ซึ่งเป็นช่องทางที่จะเข้าใจว่าทำไมผู้ปกครองนักเรียนชาวเอลซาวาดอร์ และชาวกัวเตมาลา จึงเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่า ผู้อพยพอื่นๆ ในการศึกษาของบุตรหลานของตน ผู้ปกครองของเขาต้องอดทนต่อความทุกข์ยากอย่างสาหัสก่อนเข้ามาอยู่ในสหรัฐ การมาตั้งถิ่นฐานใหม่และการปรับตัวเข้ากับสังคมอเมริกัน ได้รับอิทธิพลจากป

สหรัฐอเมริกาสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเอลซาวาดอร์ และกัวเตมาลา จำนวน 18 คน ต้องใช้ภาษาสเปน ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเมืองบอสตัน และบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาล คำถามที่สัมภาษณ์มุ่งเน้นว่า ผู้ร่วมวิจัยเข้าเกี่ยวข้องกับโรงเรียนของบุตรหลานของตนอย่างไรบ้าง ชีวิตก่อนนี้ในเอลซาวาดอร์ และกัวเตมาลาเป็นอย่างไร การเดินทางมายังสหรัฐเป็นอย่างไร และกระบวนการบูรณาการเข้ากับสังคมอเมริกันเป็นอย่างไร ผลการสัมภาษณ์ว่าผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนน้อยที่สุดเคยทุกข์ยากมากที่สุดจากภัยสงครามกลางเมืองในประเทศน้อยกว่า ตอนที่เข้าสหรัฐอายุยังน้อยที่สุดเคยทุกข์ยากมากที่สุดจากภัยสงครามกลางเมืองในประเทศน้อยกว่า ตอนที่เข้าสหรัฐอายุยังน้อยได้รับการศึกษาน้อย และพูดภาษาอังกฤษได้น้อยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรจัดหาสารสนเทศให้แก่บุคลากรของโรงเรียนเกี่ยวกับประวัติที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้อพยพ โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองรู้ว่าโรงเรียนคาดหวังอะไรจากผู้ อพยพและผลประโยชน์ที่ลูกหลานจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ผู้ปกครองที่พูด ภาษาอังกฤษได้น้อยจะได้ประโยชน์จากการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

Sanders (2002 : 116-A) ได้ศึกษาความต้องการร่วมมือ และการเพิ่มการสื่อสาร ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนของนักเรียนอัฟริกันอเมริกาโดยการ จัดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการลงปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือ และการสื่อสารระหว่างบ้านกับ โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในประเทศอเมริกา การวิจัยใช้แบบการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองนักเรียน และบุคลากรของโรงเรียน โดยผู้เข้าร่วมโครงการการวิจัยปฏิบัติการต้องปฏิบัติตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ปัญหา การสำรวจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลการศึกษา พบว่า เมื่อให้ผู้ปกครองมี ส่วนร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีการเพิ่มการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครองมากขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้น

Patricia (2002 : 154-A) ได้สำรวจและวิเคราะห์ผู้มีส่วนร่วมในชุมชนที่ประสบ ความสำเร็จในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในแถบตอนกลางของเมืองแอตแลนติกโดยเน้น การศึกษาลักษณะและการพัฒนาของผู้มีส่วนร่วมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้ถูกคัดเลือกมานั้นมี ความหมายหลากหลายกล่าวคือในส่วนบุคคลอยู่ในเมืองและชานเมืองเป้าหมายของการจัดการศึกษาก็ เพื่อจัดแบ่งความสำเร็จได้อย่างไรโดยใช้แผนการสอนที่นำมาสอนแล้วมาพิจารณาในโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เลือกมาทั้งลักษณะพบว่าโรงเรียนจำเป็นที่ต้องเกี่ยวข้องกับอาสาสมัครชุมชน ในเรื่ององค์ประกอบสังคมมานุษยวิทยาเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและการลงทุนเพื่อตนเองของผู้มี ส่วนร่วมการช่วยเหลือเกื้อกูลโรงเรียนบางที่ธุรกิจต่างๆและหุ้มส่วนของชุมชนอาจมีส่วนร่วมโดยมีลูกจ้าง โรงงานเข้ามาเป็นผู้อุปการคุณนักเรียนเป็นกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธ์ภาพในระยะ การศึกษาผู้มีส่วนร่วมช่วยให้เห็นถึงความสำคัญของการติดต่อส่วนบุคคลนำมาซึ่งการพัฒนาแก่ผู้มีส่วนร่วม ให้ประสบผลสำเร็จ

Daniel (2003 : 102-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของชุมชนคณะกรรมการโรงเรียน และ ประเภทของกลุ่มผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนในรัฐเดคซัสได้กำหนดไว้ว่ามีปัญหาการจัดการศึกษา 1998-2002 แบบสำรวจที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาขึ้นจากแบบสำรวจที่ Dr. Lavs Bjork พัฒนาไว้ สำหรับศึกษาผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นแม่บทเกี่ยวกับการบริหารจัดการแล้ววิเคราะห์ ข้อมูล เพื่อกำหนดข้อเด่นของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียนและ ประเภทของชุมชนเป็นฝ่ายๆ หรือชุมชนหลากหลายได้รับการบริหารจากคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็น ฝ

ออกเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ใช้ในแบบแผนการจำแนกของ McCarty และ Ransey แบบแผนดังกล่าว บ่งชี้ว่าการจำแนกผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาชีพไม่ใช่ประเภทเสริมสำหรับคณะกรรมการโรงเรียนแบบฝ่าย หรือชุมชนที่เป็นฝ่ายความไม่สอดคล้องกับรูปแบบนี้สามารถบ่งชี้ได้ว่าปัญหาจะต้องเผชิญกับ คณะกรรมการโรงเรียนประเภทต่างๆ เหล่านี้ ดังนั้นจึงมองเห็นเงาความยุ่งยากล่วงหน้าได้ในความสัมพันธ์ เหล่านี้ในการบริหารจัดการ

Rebecca (2011 : 153–164) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ : การฝึกของชุมชนภายในชุมชน พบว่า ความคิดที่ว่าชุมชนจะต้องมีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยที่สมาชิกในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในทำนองเดียวกันมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรมีการกระตุ้นให้รวมถึงชุมชนและขอบเขตภายในมหาวิทยาลัย ความผูกพันและความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกในชุมชนและสมาชิกมหาวิทยาลัย และวิธีการในมหาวิทยาลัยที่สามารถทำงานร่วมกันระหว่าง ชุมชน แท้จริงความคิดที่อยู่เบื้องหลังของการปฏิบัติชุมชนสามารถขยายการปฏิบัติ เพื่อสำรวจว่า ชุมชนมีการเรียนรู้และช่วยให้ตัวเองมีการพัฒนาขึ้น การปฏิบัติของชุมชนมีการรวมตัวของผู้ที่ร่วมกัน ดำเนินการพูดคุยความเชื่อและค่านิยม โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การฝึกงานมีการเปิดรับหลักสูตรการเรียนรู้ซึ่งวิธีปฏิบัติและความรู้ที่เป็นหนึ่งกับการกระทำและการ พัฒนาของการปฏิบัติ

Harvard Family Research Project (2011 : Web Site) ได้ศึกษาเรื่อง ความ ร่วมมือของชุมชนในการสนับสนุนโรงเรียนมัธยมสู่ความสำเร็จ พบว่า กระบวนการวางแผนการทำ โครงการนี้เป็นนวัตกรรมที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยมีแผนปฏิบัติการที่เน้น มุมมองแบบองค์รวมของนักเรียนที่ครอบครัวได้รับการสนับสนุนและการสนับสนุนสำหรับการเดินทางที่ ประสบความสำเร็จของพวกเขาเพื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้วยการใช่วิธีการที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์และการใช้ข้อมูลภายในท้องถิ่น ออกแบบโมเดลที่แตกต่างกันความผูกพันของครอบครัวที่ ถูกกลบอุปสรรคและสร้างการเชื่อมโยง ต่อที่ตีระหว่างครอบครัวโรงเรียนและชุมชนขั้นตอนการทำงานเป็น รูปแบบโรงเรียนและชุมชนเป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและนักเรียน จะมีบทบาท ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของพวกเขาและความสนใจ นี่เป็นครั้งแรกในชุมชนเหล่านี้ที่ผู้มีส่วนได้เสียทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อเพิ่มอัตราการสำเร็จ การศึกษาโรงเรียนมัธยมที่ก่อให้เกิดแผนปฏิบัติการที่มีศักยภาพจริงสำหรับความสำเร็จ ความสำเร็จ ในช่วงต้นที่เกิดในระหว่างขั้นตอนการวางแผน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาการศึกษา ให้มีคุณภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือจากและหน่วยงานต่างๆ หลายฝ่าย การนำบทบาทการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญมากขึ้น การพัฒนาการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ต้องพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ซึ่งกันและกันแล้วพัฒนาให้ชุมชน, ผู้ปกครอง ตระหนัก ว่าตัวเขาเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน สร้างความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ โดยใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการดำเนินการพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ มีผลกระทบต่อผล การเรียนของนักเรียนหากผลของการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้เป็นไปในทางที่ ดีผลการเรียนก็จะดีตาม ขนาดของชุมชนไม่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การเรียนรู้ การพัฒนาให้มีความก้าวหน้าขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ทั้งส่วนของโรงเรียนและชุมชน

ด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 สัเคราะห์องค์ประกอบ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 1.3 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำองค์ประกอบที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแบบตรวจสอบรายการเพื่อถามการพัฒนาแนวการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3

2.2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฐมวัยในสถานศึกษา จำนวน 119 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 179 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 63 คน

2.3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการ

3.2 ศึกษา Best Practices หน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา 3 แห่ง

3.3 ร่างการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

3.4 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

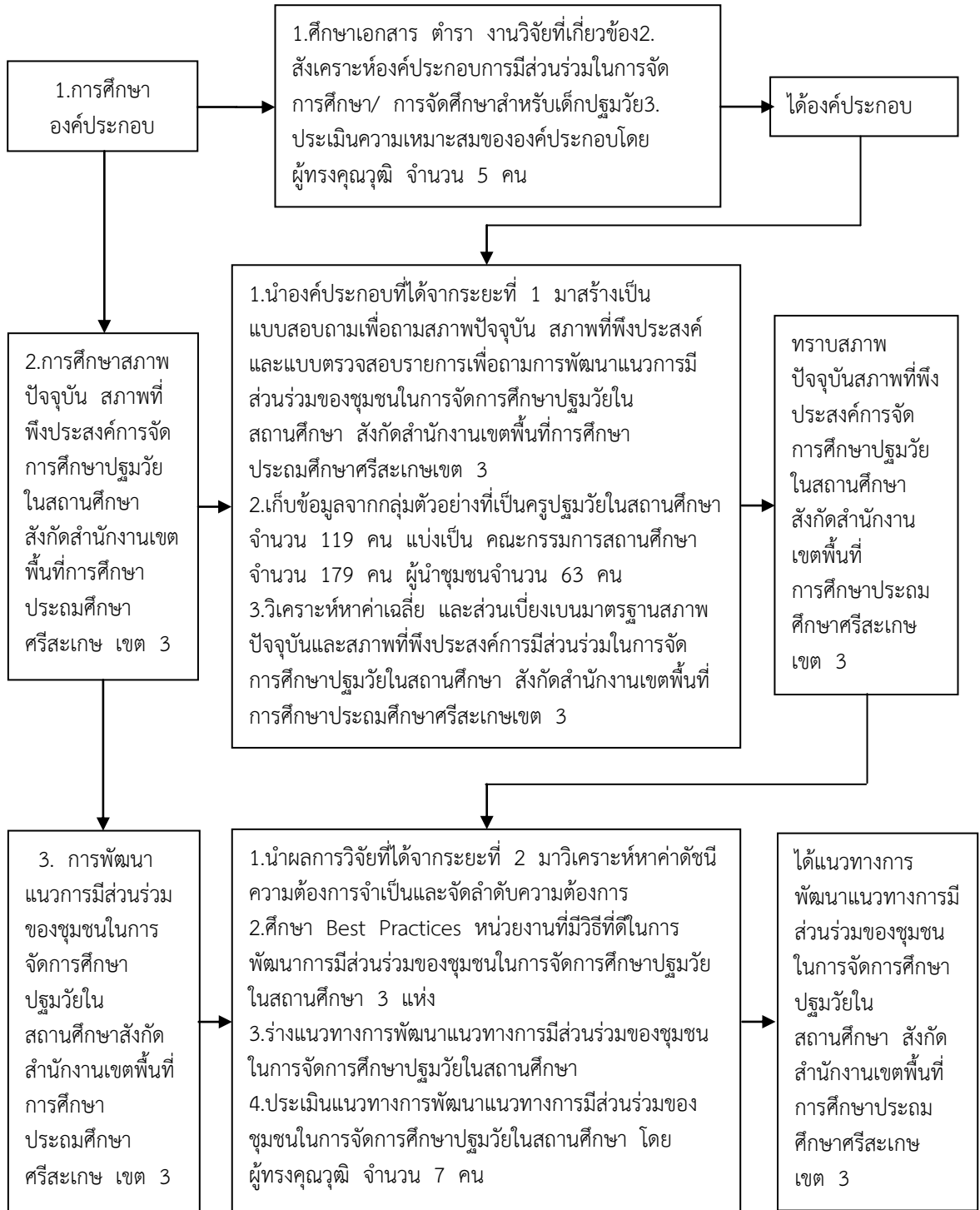
การดำเนินการทั้ง 3 ระยะ แสดงได้ดังภาพประกอบ 2

ระยะการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินการ

ผลที่คาดหวัง

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลจาก 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

1.3 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบและตัวชี้วัดของผู้วิจัยตามคำแนะนำให้สมบูรณ์โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อไป

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.2 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

2.3 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ซึ่งได้ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.3.1 นางจิรวรรณ เรืองสมบัติ ปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.3.2 นางสาวจุฑาทิพย์ ธรรมสิริวัฒน์ ปริญญาโท (ศษ.ม.) สาขาปฐมวัยศึกษา อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.3.3 นางสาววรรณิษา หาคุณ ปริญญาโท (กศ.ม.) การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.3.4 นางสาวรัชฎากร พันธุ์ไพร ปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนวัดลำพันบอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตำแหน่ง ครู

2.3.5 นางสาวปิยาภรณ์ กังสดาร ปริญญาโท (ค.ม.) สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.5.1 การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ที่ได้รับคืน

5.5.2 ตรวจสอบการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 102)

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

5.1.3 บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1. การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา โดยคำนวณหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.2 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด. 2554 : 67)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
4.51-5.00	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษามากที่สุด
3.51-4.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษามาก
2.51-3.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปานกลาง
1.51-2.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาน้อย
1.00-1.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1.1 นำองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่ได้จากการสังเคราะห์และยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 1 คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วยองค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 ซึ่งแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่สร้างขึ้นมีจำนวนทั้งสิ้น 43 ข้อ

1.2 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,877 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 2,814 คน ผู้นำชุมชน 1,005 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 จำนวน 320 คน คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 7 คน รวม 179 คน ผู้นำชุมชนโรงเรียนละ 1 คน รวม 63 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 43-44) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ตาราง 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครูปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดโรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	ครู	คณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้นำชุมชน	รวม	ครู	คณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้นำชุมชน	รวม
1.ขนาดเล็ก 67	619	938	335	1,892	39	60	21	120
2.ขนาดกลาง 99	927	1386	495	495	59	88	31	178
3.ขนาดใหญ่ 35	331	490	175	175	21	31	11	63
รวม 201	1,877	2,814	1,005	5696	119	179	63	361

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ครูปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแต่ละข้อคำถามมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมาก
- 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อย
- 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.1 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา จากระยะที่ 1 มาร่างแบบสอบถามประเด็นคำถามทั้งในส่วนที่เป็นการถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดจำนวน 5 ด้าน 43 ตัวชี้วัด

3.2.2 นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of item Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์รายข้อเท่ากับ 0.60-1.00 ซึ่งถือว่าข้อนั้นมี ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและมีความถูกต้องในการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ทำหน้าที่พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2) มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย
- 3) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 4) เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย สาขาการศึกษาปฐมวัย
- 5) เป็นครูผู้จัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. นางสาวอัญชลี จิตรแมน ปริญาโท (กศ.ม.) สาขาการวิจัยการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 ผู้มีประสบการณ์การวิจัย ด้านเนื้อหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2. นายคำพร แก้ววิเศษ ปริญาโท (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้นแบบ

3. นางทิพวรรณ ค่ายนต์ ปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการวัดและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโนนค้อ วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4. นางสาวรัชฎากร พันธุ์ไพโร ปริญญาโท (ค.ม.) สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดลำพันบอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

5. นางสาวจุฑาทิพย์ ธรรมสิริวัฒน์ ปริญญาโท (ศษ.ม.) สาขาปฐมวัยศึกษา อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เชิงเนื้อหา การใช้ภาษา ตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 70)

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ	ให้คะแนน +1
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ	ให้คะแนน 0
ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ	ให้คะแนน -1

3.2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือตรวจพิจารณาความสอดคล้องแล้ว นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการพิจารณา โดยพิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ตอนที่ 2 จากเดิมผู้วิจัยสร้างข้อ คำถามได้ทั้งหมด 43 ข้อ แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือให้ความเห็นว่า ควรปรับข้อคำถามให้มีความ ชัดเจน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย รวมทั้ง การปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตาม หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย และยังคงเค้าโครงข้อคำถามไว้ทั้งหมด 43 ข้อ ประกอบด้วย การ สร้างหลักสูตรที่เหมาะสม จำนวน 8 ข้อ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 10 ข้อ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 9 ข้อ การบูรณาการ การเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ การประเมินพัฒนาการ จำนวน 10 ข้อ

3.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งก่อน นำไปทดลองใช้

3.2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่ม ตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประกอบด้วย ครูปฐมวัย 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 10 คน ผู้นำชุมชน 10 คน รวม จำนวน 30 คน

3.2.6 นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค Cronbach (1990 : 202-204) พบว่าค่า ความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยรวมของสภาพปัจจุบันมีค่าเท่ากับ .97 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยรวม ของสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .98

3.2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1. ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทำหนังสือถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และผู้ช่วยเหลือโดยการกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 สัปดาห์ จากกลุ่มตัวอย่างโดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวม

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและผู้ช่วยเหลือ

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 การจัดกระทำผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

5.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 102)

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

5.1.3 บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และแปลค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 67)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
4.50-5.00	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมากที่สุด
3.50-4.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมาก
2.50-3.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการปานกลาง
1.50-2.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อย
1.00-1.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 70)

6.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 122-126)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นปรับปรุง(PNI modified) โดยการคำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$PNI \text{ modified} = (I-D) / D$$
 (I = สภาพการดำเนินการที่คาดหวัง ; D= สภาพการดำเนินการปัจจุบัน)

1.2 ศึกษา Best Practices หน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา 3 แห่ง ดังต่อไปนี้

1.2.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยมีคุณสมบัติเป็นสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1.2.1.1 เป็นโรงเรียนต้นแบบปฐมวัยประจำอำเภอ

1.2.1.2 เป็นโรงเรียนต้นแบบปฐมวัยที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปฐมวัย

1.2.1.3 เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม อยู่ในระดับ

ดีเยี่ยม

1.3 จัดทำร่างแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ผสมกับผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิข้อ 1.2 มาวิเคราะห์แล้วจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

1.3.1 นำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่ได้ให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

2.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบปฐมวัยประจำอำเภอ เป็นโรงเรียนต้นแบบปฐมวัยที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยและเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม อยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1. นายคำพร แก้ววิเศษ ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาคาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

2. นายสรวิทย์ นามวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

3. นายไพรัช ก้านเกษ รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกันทรารมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

2.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 7 คน ดังนี้

1. นางสาวอัญชลี จิตรแมน ปริญาโท (กศ.ม.) การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 ผู้มีประสบการณ์การวิจัย ด้านเนื้อหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2. นายคำพร แก้ววิเศษ ปริญาโท (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาคาร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้นแบบ

3. นางทิพวรรณ คำยนต์ ปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการวัดและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโนนค้อ วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4. นายเทอดศักดิ์ ชุขันธ์อิน ปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อ วิทยาคาร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1

5. นายธีระพงษ์ จันทบุตร ปริญญาโท (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผักไหมวิทยานุกูล อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 2

6. นางสาวรวีวรรณ พันธุ์ช่อทอง ปริญญาโท (ศษ.ม.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดหนองสมัคร(มูลนิธิสุชาติอุปถัมภ์) อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

7. นางกาญจนา ทองดีเลิศ ปริญญาโท (ศษ.ม.) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกระเดาอุ่มแสง อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

3.2.1.1 นำผลการศึกษาในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

3.2.1.2 กำหนดประเด็นคำถามที่มุ่งศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์ถึงวิธีการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 4) การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน 5) การประเมินพัฒนาการ

3.2.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อคำถาม นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

3.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแบบประเมินและการพัฒนาแนวทาง

3.2.2.2 สร้างแบบประเมินโดยเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาขององค์ประกอบทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.2.2.3 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องของภาษาและความถูกต้องของข้อคำถาม และแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามคำชี้แนะของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.2.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดวันเวลาเข้าสัมภาษณ์โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยล่วงหน้าเป็นเวลา 7 วัน

4.1.2 ผู้วิจัยดำเนินการไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับเดียวกัน

4.1.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบเนื้อหาและเป็นข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดำเนินการดังนี้

4.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยเอกสารการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการ

พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ด้วยตนเอง

4.2.3 ดำเนินการรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 คืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นใจความสำคัญและนำเสนอเป็นความเรียงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบให้สามารถนำแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาไปใช้งานได้ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 67)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
4.51-5.00	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด
3.51-4.50	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาก
2.51-3.50	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ได้กลาง
1.51-2.50	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อย
1.00-1.50	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อยที่สุด

6. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 124-126)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D (Degree of Success)	แทน สภาพการดำเนินการปัจจุบัน
I (Important)	แทน สภาพการดำเนินการที่คาดหวัง
PNI modify	แทน ดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	4.47	0.60	มาก
1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	4.40	0.54	มาก
1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดวิเคราะห์และพิจารณาหลักสูตรก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ	4.60	0.54	มากที่สุด
1.3 มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษา	4.60	0.54	มากที่สุด
1.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ สาระการเรียนรู้รายปี มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.40	0.54	มาก
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาทุกปี	4.80	0.44	มากที่สุด
1.6 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ	4.00	1.00	มาก
1.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.80	0.44	มากที่สุด
1.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น	4.20	0.83	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	4.54	0.59	มากที่สุด
2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนสร้างอาคารปฐมวัยออกเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจากฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน	4.60	0.54	มากที่สุด
2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก	4.73	0.38	มากที่สุด
2.3 อาคารเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม	4.80	0.44	มากที่สุด
2.4 ห้องเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น	4.73	0.38	มากที่สุด
2.5 พื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก	4.00	1.00	มาก
2.6 มีการจัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก	4.40	0.63	มาก
2.7 ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี	4.60	0.54	
2.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา	4.40	0.89	มาก
2.9 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
2.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ติดตามและปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ	4.35	0.74	มาก
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	4.56	0.50	มากที่สุด
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	4.80	0.44	มากที่สุด
3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการเรียนรู้ของเด็ก	4.76	0.27	มากที่สุด
3.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก	4.40	0.54	มาก
3.4 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.70	0.37	มากที่สุด
3.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม	4.60	0.54	มากที่สุด
3.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแผนโครงการวันสำคัญต่างๆ ในสถานศึกษา	4.20	0.83	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	4.00	1.00	มาก
3.8 สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม	4.60	0.54	มากที่สุด
3.9 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	4.51	0.54	มากที่สุด
4.1 มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรมหลากหลายทักษะอย่างเหมาะสมกับวัย	4.20	0.83	มาก
4.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะสอนโดยการศึกษาหลักสูตรเพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง	4.40	0.89	มาก
4.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก	4.40	0.54	มาก
4.4 สถานศึกษามีโครงการกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา	4.76	0.27	มากที่สุด
4.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา	4.88	0.19	มากที่สุด
4.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน	4.40	0.54	มาก
5. การประเมินพัฒนาการ	4.63	0.48	มากที่สุด
5.1 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.80	0.44	มากที่สุด
5.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.60	0.54	มากที่สุด
5.3 มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก	4.88	0.19	มากที่สุด
5.4 มีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน	4.80	0.44	มากที่สุด
5.5 นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.40	0.54	มาก
5.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลการประเมินไปพัฒนาเด็ก	4.40	0.89	มาก
5.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพ	4.73	0.38	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น	4.35	0.74	มาก
5.9 ครูประจำชั้นแจ้งผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการต่อไป	4.76	0.27	มากที่สุด
5.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการเด็ก	4.65	0.43	มากที่สุด
รวม	4.54	0.54	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่าองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีความเหมาะสมโดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าการประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.63$) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.56$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.54$) การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.51$) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

จากผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดทั้งหมดไปเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามและประเด็นสัมภาษณ์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1.ครูปฐมวัย	119	32.96
2.คณะกรรมการสถานศึกษา	179	49.59
3.ผู้นำชุมชน	63	17.45
รวม	361	100

จากตาราง 5 พบว่า สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 361 คน แบ่งเป็น คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 49.59 ครูปฐมวัย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 32.96 ผู้นำชุมชน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 17.45

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังตาราง 6-7

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมและเป็นรายด้าน

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1.การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	3.66	0.90	มาก	4.82	0.36	มากที่สุด
2.การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.79	0.94	มาก	4.83	0.30	มากที่สุด
3.การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	3.46	0.93	ปานกลาง	4.97	0.16	มากที่สุด
4.การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	4.01	0.89	มาก	4.82	0.31	มากที่สุด
5.การประเมินพัฒนาการ	4.01	0.85	มาก	4.96	0.18	มากที่สุด
โดยรวม	3.78	0.90	มาก	4.88	0.26	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.01$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.79$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.46$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.97$) .การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.96$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.83$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.82$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนา แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นรายชื่อ

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	3.66	0.90	มาก	4.82	0.36	มากที่สุด
1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	3.71	0.98	มาก	4.76	0.36	มากที่สุด
1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดวิเคราะห์และพิจารณาหลักสูตรก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ	3.30	0.92	ปานกลาง	4.98	0.17	มากที่สุด
1.3 มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษา	3.75	0.89	มาก	4.96	0.22	มากที่สุด
1.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ สาระการเรียนรู้รายปี มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.93	0.85	มาก	4.98	0.20	มากที่สุด
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาทุกปี	3.30	0.92	ปานกลาง	4.96	0.23	มากที่สุด
1.6 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ	3.59	0.86	มาก	4.76	0.53	มากที่สุด
1.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.80	0.96	มาก	4.47	0.66	มาก
1.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น	3.94	0.84	มาก	4.76	0.53	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
2.การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.79	0.94	มาก	4.83	0.30	มากที่สุด
2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนสร้างอาคารปฐมวัยออกเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจากฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน	4.31	0.75	มาก	4.96	0.22	มากที่สุด
2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก	4.32	0.76	มาก	4.98	0.15	มากที่สุด
2.3 อาคารเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่นและสวยงาม	3.65	1.05	มาก	4.97	0.16	มากที่สุด
2.4 ห้องเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น	3.61	1.09	มาก	4.96	0.18	มากที่สุด
2.5 พื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก	3.68	0.99	มาก	4.98	0.14	มากที่สุด
2.6 มีการจัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับเด็ก	3.58	0.98	มาก	4.32	0.76	มาก
2.7 ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี	3.42	1.12	ปานกลาง	4.96	0.22	มากที่สุด
2.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา	3.91	0.90	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด
2.9 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	3.65	0.96	มาก	4.96	0.22	มากที่สุด
2.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ติดตามและปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ	3.83	0.84	มาก	4.32	0.76	มาก
3.การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	3.46	0.93	ปานกลาง	4.97	0.16	มากที่สุด
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	2.99	1.09	ปานกลาง	4.97	0.19	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการเรียนรู้ของเด็ก	3.02	0.94	ปานกลาง	4.98	0.14	มากที่สุด
3.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก	3.00	1.11	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด
3.4 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.89	1.02	ปานกลาง	4.98	0.15	มากที่สุด
3.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม	3.90	0.74	มาก	4.97	0.19	มากที่สุด
3.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแผนโครงการวันสำคัญต่างๆ ในสถานศึกษา	3.91	0.90	มาก	4.97	0.18	มากที่สุด
3.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	3.78	0.89	มาก	4.98	0.15	มากที่สุด
3.8 สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม	3.80	0.91	มาก	4.98	0.15	มากที่สุด
3.9 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	3.93	0.85	มาก	4.97	0.19	มากที่สุด
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	4.01	0.89	มาก	4.82	0.31	มากที่สุด
4.1 มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ อย่างเหมาะสมกับวัย	4.34	0.78	มาก	4.96	0.18	มากที่สุด
4.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง	3.80	0.95	มาก	4.97	0.18	มากที่สุด
4.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก	3.98	0.99	มาก	4.98	0.15	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
4.4 สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา	4.44	0.66	มาก	4.47	0.66	มาก
4.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา	3.61	1.09	มาก	4.62	0.54	มากที่สุด
4.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน	3.91	0.90	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด
5. การประเมินพัฒนาการ	4.01	0.85	มาก	4.96	0.18	มากที่สุด
5.1 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.10	0.88	มาก	4.97	0.21	มากที่สุด
5.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.98	0.99	มาก	4.98	0.14	มากที่สุด
5.3 มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก	4.38	0.69	มาก	4.97	0.19	มากที่สุด
5.4 มีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน	4.40	0.68	มาก	4.97	0.19	มากที่สุด
5.5 นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.62	0.54	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด
5.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลการประเมินไปพัฒนาเด็ก	3.79	0.86	มาก	4.91	0.24	มากที่สุด
5.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพ	3.57	1.04	มาก	4.97	0.17	มากที่สุด
5.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น	3.85	0.89	มาก	4.97	0.19	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
5.9 ครูประจำชั้นแจ้งผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการต่อไป	3.80	0.95	มาก	4.96	0.18	มากที่สุด
5.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการเด็ก	3.65	1.05	มาก	4.98	0.15	มากที่สุด

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modify) ในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Praectices)

ตอนที่ 3 ร่างคู่มือการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตอนที่ 4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modify) ในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังตาราง 8-9

ตาราง 8 แสดงค่าดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modify) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมรายด้าน

ข้อ	องค์ประกอบแนวทาง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย	D	I	(PNI modify)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1	การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	3.66	4.82	0.316	2
2	การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.79	4.83	0.274	3
3	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	3.46	4.97	0.436	1
4	การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	4.01	4.82	0.201	5
5	การประเมินพัฒนาการ	4.01	4.96	0.236	4

จากตาราง 8 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก (PNI modify=0.43) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม (PNI modify=0.31) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก(PNI modify=0.27)

ตาราง 9 แสดงค่าดัชนีเรียงความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modify) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยจำแนกรายข้อ

องค์ประกอบ	D	I	(PNI modify)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	3.66	4.82	0.316	
1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	3.71	4.76	0.283	5
1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดวิเคราะห์และพิจารณาหลักสูตรก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ	3.30	4.98	0.509	1
1.3 มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษา	3.75	4.96	0.322	4
1.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ สาระการเรียนรู้รายปี มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.93	4.98	0.267	6
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาทุกปี	3.30	4.96	0.503	2

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	D	I	(PNI modify)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.6 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ	3.59	4.76	0.325	3
1.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.80	4.47	0.176	8
1.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น	3.94	4.76	0.208	7
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.79	4.83	0.274	
2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนสร้างอาคารปฐมวัยออกเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจาก ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน	4.31	4.96	0.150	9
2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก	4.32	4.98	0.152	8
2.3 อาคารเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่นและสวยงาม	3.65	4.97	0.361	3
2.4 ห้องเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น	3.61	4.96	0.373	2
2.5 พื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก	3.68	4.98	0.353	5
2.6 มีการจัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับเด็ก	3.58	4.32	0.206	7
2.7 ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี	3.42	4.96	0.450	1
2.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา	3.91	4.96	0.268	6
2.9 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	3.65	4.96	0.358	4

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	D	I	(PNI modify)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ติดตามและปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ	3.83	4.32	0.127	10
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	3.46	4.97	0.436	
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	2.99	4.97	0.662	2
3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการเรียนรู้ของเด็ก	3.02	4.98	0.649	4
3.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก	3.00	4.97	0.656	3
3.4 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.89	4.98	0.723	1
3.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม	3.90	4.97	0.274	7
3.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแผนโครงการวันสำคัญต่างๆ ในสถานศึกษา	3.91	4.97	0.271	8
3.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	3.78	4.98	0.317	5
3.8 สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม	3.80	4.98	0.310	6
3.9 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	3.93	4.97	0.264	9
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	4.01	4.82	0.201	
4.1 มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรมหลากหลายทักษะอย่างเหมาะสมกับวัย	4.34	4.96	0.142	5

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	D	I	(PNI modify)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
4.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะสอนโดย การศึกษาหลักสูตรเพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง	3.80	4.97	0.307	1
4.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก	3.98	4.98	0.251	4
4.4 สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม สร้างการมีส่วน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และ ผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา	4.44	4.47	0.000	6
4.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมของสถานศึกษา	3.61	4.62	0.279	2
4.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของ นักเรียน	3.91	4.96	0.268	3
5.การประเมินพัฒนาการ	4.01	4.96	0.236	
5.1 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.10	4.97	0.212	7
5.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนประเมิน พัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์	3.98	4.98	0.251	6
5.3 มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็ก อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุม พัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก	4.38	4.97	0.134	8
5.4 มีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และเป็น ส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน	4.40	4.97	0.129	9
5.5 นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการ พัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.62	4.96	0.073	10
5.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลการ ประเมินไปพัฒนาเด็ก	3.79	4.91	0.295	4
5.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร สถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพ	3.57	4.97	0.391	1

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	D	I	(PNI modify)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
5.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น	3.85	4.97	0.290	5
5.9 ครูประจำชั้นแจ้งผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการต่อไป	3.80	4.96	0.305	3
5.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการเด็ก	3.65	4.98	0.364	2

ตาราง 9 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก (PNI modify=0.416) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม (PNI modify=0.316) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก (PNI modify=0.274)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

ผู้วิจัยได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยนำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modify) มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

มีการร่วมกันวางแผนพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสนองการของคนในชุมชนและสืบสานประเพณีวัฒนธรรม
การร่วมปฏิบัติ

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา

การร่วมรับผลประโยชน์

มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษา โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ประกอบการทำ หลักสูตรเพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้เด็กและเยาวชนภายในท้องถิ่นรู้จักหวงแหนประเพณีในท้องถิ่นให้คงอยู่

การร่วมประเมินผล

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามี ส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาทุกปี (ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนคิดวิเคราะห์และพิจารณาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ร่วมกันหากมีการปรับปรุงแก้ไขก็ควรที่จะมีการเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาประชุมเพื่อกำหนดแนวทางใน การปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การร่วมปฏิบัติ

เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น

การร่วมรับผลประโยชน์

สถานศึกษาแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของทางโรงเรียนให้คนในชุมชน ทราบถึงผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาว่าประสบความสำเร็จหรือมีข้อบกพร่อง ประการใดก็ร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การร่วมประเมินผล

ทุกฝ่ายร่วมกันประเมินหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาว่ามี ความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการหรือไม่ก่อน นำไปใช้จริง

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

มีการจัดประชุม ฝึกอบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการสถานศึกษาและ ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ร่วมกัน

การร่วมปฏิบัติ

ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรต่างๆ ปีละมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร ของผู้เรียนเพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างเต็มศักยภาพ

การร่วมรับผลประโยชน์

ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้เผยแพร่และความรู้ต่างๆ ให้กับโรงเรียน โรงเรียนก็ได้มีการจัดอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

การร่วมประเมินผล

มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

ร่วมกันก่อนนำไปใช้จริง

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณอาคารเรียนปฐมวัยให้มีความน่าอยู่ อบอุ่น และปลอดภัยโดยรวมกันอภิปรายและวางแผนปรับปรุงจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างพอเพียง

การร่วมปฏิบัติ

สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาในการร่วมกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือภูมิทัศน์บริเวณอาคารเรียนปฐมวัยให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การร่วมรับผลประโยชน์

ห้องเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนรู้สึกปลอดภัยเมื่อส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน

การร่วมประเมินผล

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ติดตามและปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้น่าอยู่ น่ารู้ และน่าเรียน โดยเน้นที่ความปลอดภัยของเด็ก

การร่วมปฏิบัติ

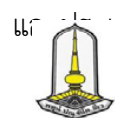
ร่วมกันจัดทำสนามเด็กเล่นให้สะอาด น่าอยู่ น่าเล่นและมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เด็กมีโอกาสได้เลือกและตัดสินใจเรียนรู้ด้วยตนเองจากมุมต่างๆ

การร่วมรับผลประโยชน์

มีสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยเพียงพอสำหรับเด็ก

การร่วมประเมินผล

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ครูและผู้บริหารร่วมกันสังเกต

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

การร่วมปฏิบัติ

ร่วมกันจัดสภาพห้องเรียนให้สะอาดน่าอยู่และปลอดภัยโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

การร่วมรับผลประโยชน์

สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

การร่วมประเมินผล

ร่วมกันเฝ้าระวังอันตรายจากการเล่นอุปกรณ์ภายในสนามเด็กเล่นให้ปลอดภัยและปลอดภัยอยู่เสมอ หากตรวจสอบแล้วของเล่นชำรุดควรที่จะไปปรับปรุงแก้ไข

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

การร่วมปฏิบัติ

ทุกฝ่ายร่วมกันจัดบรรยากาศของสภาพแวดล้อมให้เหมือนสภาพจริงมากที่สุดโดยจัดเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน และพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย รวมทั้งถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม”

การร่วมรับผลประโยชน์

ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแผนโครงการวันสำคัญต่างๆ ในสถานศึกษา

การร่วมประเมินผล

เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น

การร่วมปฏิบัติ

จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีการขอความร่วมมือจากชุมชนในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมรวมทั้งมีการนำ สิ่งของต่างๆ ภายในที่จัดตกแต่งให้เด็กได้เรียนรู้

การร่วมรับผลประโยชน์

ชุมชนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม

การร่วมประเมินผล

มีการจัดประชุมร่วมกันหลังจากมีกาจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นหรือเรียกกิจกรรมนี้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อดีและข้อบกพร่องต่างๆ ในการจัดกิจกรรม และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวให้ดีขึ้นต่อไป

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

มีการเชิญหนังสือผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามาร่วมกันกำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณีในท้องถิ่นและหากกำหนดกิจกรรมเรียบร้อยแล้วมีการประชาสัมพันธ์แจ้งกิจกรรมวันสำคัญหรือกิจกรรมต่างๆ ให้ชุมชนได้รับทราบ

การร่วมปฏิบัติ

จัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมในท้องถิ่นรวมทั้ง จัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับเด็กโดยอาศัยร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็น แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

การร่วมรับผลประโยชน์

สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นวันสำคัญ ตักบาตรโรงเรียน ฯลฯ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ชุมชนรักและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การร่วมประเมินผล

ร่วมกันประเมินผลการจัดกิจกรรมตามโครงการต่างๆ และแจ้งผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน และเป็นที่เชื่อถือศรัทธาตลอดไป นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

โรงเรียนจะต้องมีการวางแผนการระดมทรัพยากร ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการตามแผนการดำเนินการ โดยการจัดประชุมผู้ปกครอง จัดประชุมโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อหาแนวร่วมในการให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา สรรวจแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อทำข้อตกลงการให้ความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จัดการบริหาร และใช้ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การร่วมปฏิบัติ

เปิดโอกาสให้เด็ก และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน จะส่งผลให้ชุมชนเกิดความไว้วางใจสถานศึกษาในการส่งบุตรหลานมาเข้าเรียน

การร่วมรับผลประโยชน์

สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา

การร่วมประเมินผล

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาโดยมีการประชุมปรึกษาหารือในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

การร่วมปฏิบัติ

จัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในโรงเรียน เช่น การแข่งขันกีฬาของนักเรียน และจัดงานวันสำคัญต่างๆ รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการทำให้ชุมชนมีความไว้วางใจให้กับโรงเรียนมาก เมื่อมีงานต่างๆ ที่อยากให้ชุมชนช่วยเหลือก็จะมีขอความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนซึ่งทางชุมชนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โรงเรียนจะมีการประชุมชี้แจงงานต่างๆ ของโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับรู้

การร่วมรับผลประโยชน์

เปิดโอกาสให้เด็ก และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน จะส่งผลให้ชุมชนเกิดความไว้วางใจสถานศึกษาในการส่งบุตรหลานมาเข้าเรียน

การร่วมประเมินผล

เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งสร้างเครือข่ายให้ชุมชนร่วมกันระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

มีการจัดประชุมหารือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ในการขอความร่วมมือชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่นักเรียน หรือเป็นครูอาสารวมทั้งขอความร่วมมือให้ชุมชนร่วมกัน

การร่วมปฏิบัติ

มีการแต่งตั้งกรรมการแต่ละชั้นเรียน ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการร่วมประชุมในส่วนของคุณคณะกรรมการประจำห้องเรียนจะสามารถใช้สิทธิในการตัดสินใจแทนเพื่อนร่วมห้อง และนำผลจากการประชุมไปประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับทราบกันอย่างทั่วถึง และมีการแต่งตั้งคุณครูประจำหมู่บ้าน เมื่อมีงานหรือกิจกรรมอะไร คุณครูก็จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือและร่วมงานต่างๆ ของหมู่บ้านนั้น เช่น งานศพ คุณครูก็จะนำนักเรียนจิตอาสาไปช่วยเสิร์ฟน้ำ ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนได้อาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในการทำกิจกรรมต่างๆ เมื่อทางโรงเรียนมีกิจกรรม

การร่วมรับผลประโยชน์

มีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนจัดกิจกรรมหรือโครงการทัศนศึกษาเรียนรู้นอกห้องเรียนให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตัวเอง

การร่วมประเมินผล

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในประเมินผลการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่สอน โดยการศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดเรื่องที่จะสอนต่อไป

5. การประเมินพัฒนาการ

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การร่วมปฏิบัติ

ครูควรประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินพัฒนา การของเด็กปฐมวัยเสมอเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อช่วยกันพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ

การร่วมรับผลประโยชน์

มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลไปพัฒนาเด็กต่อไป

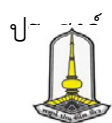
การร่วมประเมินผล

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึง

การร่วมปฏิบัติ

มีการให้ข้อมูลเด็กขณะที่อยู่ที่โรงเรียน การอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น หากเด็กไม่สามารถเล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองหรือชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับเราช่วยกันส่งเสริมให้เขารู้จักเล่น รู้จักแบ่งปันผู้อื่น

การร่วมรับผลประโยชน์

มีการนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การร่วมประเมินผล

มีการกำกับติดตามและดูแลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและอยู่ที่โรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวไปพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3 8 สิงหาคม 2559 : สัมภาษณ์)

การร่วมวางแผน

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนกิจกรรมที่จะประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น

การร่วมปฏิบัติ

มีการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่และชุมชนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เพื่อจะได้ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับรู้ถึงพัฒนาการของเด็กและเข้าใจวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านเพื่อให้เด็กพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย

การร่วมรับผลประโยชน์

คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น

การร่วมประเมินผล

มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก

ตาราง 10 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	
การดำเนินการ	วิธีดำเนินการ
1. การสร้างหลักสูตร ที่เหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> จัดตั้งคณะทำงาน โดยเลือกบุคคลซึ่งมีความสามารถหรือผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เช่น ครูปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนจากชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ศึกษา และวิเคราะห์ ประชุมปรึกษาหารือ ข้อมูลของหลักสูตรที่จะมีการพัฒนาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ครูกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรมีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา จัดทำเอกสารหลักสูตร ได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร โดยพิจารณาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่างๆ จากนั้นนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ศึกษาผลการทดลองใช้และร่วมกันวิเคราะห์หาข้อบกพร่อง ปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพก่อนนำไปใช้จริง เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร โดยนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเห็นชอบและอนุมัติการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ในระหว่างการใช้หลักสูตร ส่วนที่สำคัญมากในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การนิเทศและติดตามผลของการใช้หลักสูตร การประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไข แล้วไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนด
2. การสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของ เด็ก	<ol style="list-style-type: none"> จัดบรรยากาศของสภาพแวดล้อมให้เหมือนสภาพจริงมากที่สุดโดยจัดเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน และพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย รวมทั้งถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม จัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้อบอุ่นคล้ายบ้านและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีการขอความร่วมมือจากชุมชนในการปรับสภาพแวดล้อมรวมทั้งมีการนำ สิ่งของต่างๆ ภายในท้องถิ่นมาจัดตกแต่งให้เด็กได้เรียนรู้ จัดภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี จัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก มีการร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็น แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ครูใช้เทคนิคการเสริมแรงต่างๆ เช่น คำชมเชย ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ตาราง 10 (ต่อ)

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	
การดำเนินการ	วิธีดำเนินการ
3.การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	<p>มีการดำเนินการจัดกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมหลักโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและคนในชุมชนที่จะมีส่วนช่วยในการวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันโดยมีมีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมเสรีจัดอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก และจัดวางให้เด็กหยิบใช้และเก็บเองได้ จัดให้น่าสนใจ และดึงดูดให้เด็กเข้าไปเล่น โดยมีกาเปลี่ยนแปลงสื่อที่จัดไว้อย่างสม่ำเสมอตามหัวข้อที่เด็กสนใจและกำลังเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อกระตุ้นให้เด็กต้องการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูอาจให้เด็กและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่นด้วยก็ได้ สิ่งสำคัญคือต้องจัดเวลาให้เด็กมีโอกาสได้เล่นหรือจัดกระทำกับสื่อต่างๆ อย่างเพียงพอ 2. กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะการเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ ตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นๆ ที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ ได้รับรู้เกี่ยวกับความงาม และได้แสดงออกทางความรู้สึก และความสามารถของตนเอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ 3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เครื่องเคาะจังหวะอาจจะให้เด็กและผู้ปกครองร่วมกันทำที่บ้านและนำมาเคาะจังหวะร่วมกับเพื่อนๆ ที่โรงเรียน 4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์จัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย เล่านิทาน สาธิต ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ประกอบอาหาร เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ฯลฯ 5. กิจกรรมกลางแจ้งจัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก 6. กิจกรรมเกมการศึกษาให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นเกมการศึกษาอย่างอิสระ เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโนลอตโตภาพตัดต่อ ฯลฯ
4.การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	<p>มีการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.การกำหนดเรื่องที่จะสอนโดยการศึกษาหลักสูตรเพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง 2.จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง 3. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

ตาราง 10 (ต่อ)

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	
การดำเนินการ	วิธีดำเนินการ
	<p>4. จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มครูริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและต้องสงบกิจกรรม รายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่</p> <p>5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การ เป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมเรื่องต่างๆ ภายในโรงเรียน</p>
5.การประเมิน พัฒนาการ	<p>1. เก็บรวบรวมข้อมูล ครูควรวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลควบคู่กับการจัดประสบการณ์ โดย เป็นการวางแผนล่วงหน้า ทั้งนี้ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีดังนี้</p> <p>1.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหรือคำพูดของเด็ก ครูควรใช้เวลาในการสังเกตและเฝ้าดูเด็ก เพื่อให้ทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่น ความต้องการ ความสนใจ และต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใด</p> <p>รายงานการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นเอกสารประกอบเพิ่มข้อมูลของเด็กแต่ละคน และจัดส่งไปยังพ่อแม่ผู้ปกครองทุกระยะ</p> <p>1.2 การสนทนากับเด็ก ครูสามารถใช้การสนทนากับเด็กได้ทั้งแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่มอย่าง สอดคล้องกับกิจวัตรประจำวัน เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น พัฒนาการ ด้านการใช้ภาษา ฯลฯ เช่น เมื่อครูเล่านิทานให้เด็กฟังแล้ว ครูอาจถามคำถามให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง เพื่อให้รู้ความคิดของเด็ก ทั้งนี้ ครูควรจดบันทึกคำพูดของเด็กไว้เพื่อการ วิเคราะห์และปรับการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมต่อไป</p> <p>1.3 การเก็บตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็ก เป็นวิธีการที่ครูรวบรวมและจัดระบบ ตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กจากชิ้นงานที่เด็กสร้างขึ้นในกิจวัตรประจำวัน ครูควร กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเก็บรวบรวมผลงาน เช่น เก็บตัวอย่างผลงานการตัดกระดาษที่ แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านการตัดกระดาษของเด็กเดือนละ 1 ชิ้นงาน แล้วนำมาจัด รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เป็นต้น</p> <p>2. วิเคราะห์และจัดทำบันทึกข้อมูลของเด็ก ครูควรนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาวิเคราะห์ และ จัดทำบันทึกข้อมูลของเด็ก ทั้งในลักษณะของบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล และบันทึกข้อมูลเด็กทั้ง ชั้นเรียน ดังนี้</p> <p>2.1 บันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล การทำบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคลจะช่วยให้ครูรู้จักความสามารถ ที่แท้จริงของเด็ก ทำให้ครูติดตามความก้าวหน้าของเด็กได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยให้ครู ประเมินเด็กอย่างครอบคลุมทุกรายการประเมิน ครูที่ทำบันทึกข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลจะสามารถ ช่วยส่งเสริมความสามารถของเด็ก หรือให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม</p>

ตาราง 10 (ต่อ)

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	
การดำเนินการ	วิธีดำเนินการ
	<p>2.2 บันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน การทำบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียนช่วยให้ครูรู้ว่าเด็กในห้องเรียนที่รับผิดชอบมีความสามารถหรือมีพัฒนาการในแต่ละด้านเป็นอย่างไร ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ได้เหมาะสมกับเด็กในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของเด็กทั้งชั้นเรียน การสรุปเช่นนี้ควรทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม</p> <p>3. ครูควรประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินพัฒนา การของเด็กปฐมวัยเสมอเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อช่วยกันพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ</p> <p>4. มีการติดตามบันทึกและประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก</p>

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จากการนำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ข้างต้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังตาราง 11-12

ตาราง 11 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่	รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
1	การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	4.66	0.57	มากที่สุด	4.55	0.63	มากที่สุด
2	การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก	4.90	0.24	มากที่สุด	4.79	0.47	มากที่สุด
3	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของ เด็ก	4.64	0.55	มากที่สุด	4.65	0.43	มากที่สุด
4	การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการ สอน	4.71	0.44	มากที่สุด	4.62	0.48	มากที่สุด
5	การประเมินพัฒนาการ	4.57	0.59	มากที่สุด	4.57	0.58	มากที่สุด
	รวม	4.69	0.47	มากที่สุด	4.63	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเห็นว่า แนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) ความ
เป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

ตาราง 12 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	4.66	0.57	มากที่สุด	4.55	0.63	มากที่สุด
1.1 จัดตั้งคณะทำงาน โดยเลือกบุคคลซึ่งมี ความสามารถหรือผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความตั้งใจใน การปฏิบัติงาน	4.71	0.78	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
1.2 ครู ศึกษา และวิเคราะห์ ประชุม ปรึกษาหารือ ข้อมูลของหลักสูตรที่จะมีการพัฒนา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการ สถานศึกษา	5.00	0.78	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
1.3 ครูกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	4.57	0.87	มากที่สุด	4.29	0.75	มากที่สุด
1.4 จัดทำเอกสารหลักสูตร ได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่างๆ เป็นต้น	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด
1.5 ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร โดยพิจารณาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่างๆ	4.43	0.78	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
1.6 เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร โดยนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา	4.57	0.37	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
1.7 การนำหลักสูตรไปใช้ ในระหว่างการใช้หลักสูตร ส่วนที่สำคัญมากในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การนิเทศและติดตามผลของการใช้หลักสูตร	4.57	0.78	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
1.8 การประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไข แล้วไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนด	4.86	0.78	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	4.90	0.24	มากที่สุด	4.79	0.47	มากที่สุด
2.1 จัดบรรยากาศของสภาพแวดล้อมให้เหมือนสภาพจริงมากที่สุดโดยจัดเป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม	4.71	0.75	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
2.2 จัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้อบอุ่นคล้ายบ้านและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.86	0.37	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
2.3 ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
2.4 จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีการขอความร่วมมือจากชุมชนในการปรับสภาพแวดล้อมรวมทั้งมีการนำ สิ่งของต่างๆ ภายในท้องถิ่นมาจัดตกแต่งให้เด็กได้เรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
2.5 จัดภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
2.6 จัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับเด็ก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
2.7 มีการร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็น แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
2.8 ครูใช้เทคนิคการเสริมแรงต่างๆ เช่นคำชมเชย การประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไข แล้วไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนด	4.86	0.37	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
2.9 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.71	0.75	มากที่สุด	4.71	0.75	มากที่สุด
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	4.64	0.55	มากที่สุด	4.65	0.43	มากที่สุด
3.1 กิจกรรมเสรี จัดอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก และจัดวางให้เด็กหยิบใช้และเก็บเองได้ จัดให้น่าสนใจ และดึงดูดให้เด็กเข้าไปเล่น โดยมีกาเปลี่ยนแปลงสื่อที่จัดไว้อย่างสม่ำเสมอ	4.71	0.75	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ	4.86	0.37	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ	4.85	0.37	มากที่สุด	4.78	0.46	มากที่สุด
3.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์จัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย เล่นบทบาทสมมติ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ เล่นบทบาทสมมติ	4.43	0.53	มาก	4.29	0.48	มาก
3.5 กิจกรรมกลางแจ้ง จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
3.6 กิจกรรมเกมการศึกษา ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นเกมการศึกษาอย่างอิสระ เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่	4.57	0.78	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน	4.71	0.44	มากที่สุด	4.62	0.48	มากที่สุด
4.1 การกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง	4.71	0.48	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4.2 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง	4.86	0.37	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
4.3 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง	4.86	0.37	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
4.4 จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่ม ครูริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด
4.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.71	0.48	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
5. การประเมินพัฒนาการ	4.57	0.59	มากที่สุด	4.57	0.58	มากที่สุด
5.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหรือคำพูดของเด็ก	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด
5.2 การสนทนากับเด็ก ครูสามารถใช้การสนทนากับเด็กได้ทั้งแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่มอย่างสอดคล้องกับกิจวัตรประจำวัน	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด
5.3 การเก็บตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็ก เป็นวิธีการที่ครูรวบรวมและจัดระบบตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กจากชิ้นงานที่เด็กสร้างขึ้นในกิจวัตรประจำวัน	4.62	0.54	มากที่สุด	4.60	0.59	มากที่สุด
5.4 บันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล การทำบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคลจะช่วยให้ครูรู้จักความสามารถที่แท้จริงของเด็ก	4.71	0.75	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด
5.5 บันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน การทำบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียนช่วยให้ครูรู้ว่าเด็กในห้องเรียนที่รับผิดชอบมีความสามารถหรือมีพัฒนาการในแต่ละด้านเป็นอย่างไร	4.57	0.78	มากที่สุด	4.57	0.78	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
5.6 ครูควรประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และ พุดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการ ประเมินพัฒนา การของเด็กปฐมวัยเสมอเพื่อเป็น การแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อ ช่วยกันพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด
5.7 มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการ ของเด็กอย่างสม่ำเสมอเนื่องด้วยวิธีการที่ หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและ เหมาะสมกับเด็ก	4.71	0.48	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

สรุปผล

จากการวิจัยการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า องค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม, การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก, การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก, การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน, การประเมินพัฒนาการ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.01$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.79$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.46$)

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X}=4.97$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X}=4.96$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X}=4.83$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.82$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีทั้งหมด 5 ด้าน 35 แนวทาง ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มี 8 แนวทาง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มี 9 แนวทาง การจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 6 แนวทาง การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง การประเมินพัฒนาการมี 7 แนวทาง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) การจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 4) การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน 5) การประเมินพัฒนาการ ซึ่ง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาทั้ง 5 ด้านนี้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและนักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย ส่งผลต่อคุณภาพของประชากรของประเทศ ดังที่ กรมวิชาการ (2546 ก : 39-42) ได้สรุปว่า แนวทางในการจัดประสบการณ์แนวทางการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ 2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวสำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก 7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้

อย่างต่อเนื่อง 8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ 9) ให้ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ 10) การจัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัย ในชั้นเรียน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.01$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X}=4.01$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X}=3.79$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X}=3.46$) ทั้งนี้เนื่องจาก ครูปฐมวัยให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเหมาะสมกับวัย แต่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา การประเมินผลการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน ชุมชนยังไม่มีตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนหรือยังไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รวมทั้งยังไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ อธิพงษ์ ดาวเวียงกัน (2555 : 56) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่หงานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผน ส่วนใหญ่กลุ่มที่มีส่วนร่วมคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนวิชาการมีการวางแผนจัดการเรียนการสอน กำหนดนโยบายแผนกลยุทธ์ ส่วนด้านงบประมาณชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนโดยชุมชนไว้วางใจให้ทางโรงเรียนเป็นฝ่ายดำเนินงาน การวางแผนด้านบริหารบุคคลนั้น ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนพิจารณากำหนดหน้าที่ การทำงานของบุคลากร ตลอดจนการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคลากร ซึ่งเป็นเรื่องภายในหน่วยงาน แต่บางเรื่องบางโอกาสก็สามารถให้คาปรึกษาหารือได้ การวางแผนบริหารทั่วไปโดยให้คาปรึกษาเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการประสาน งาน ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการ ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยร่วมประชุมประจำเดือนเพื่อพบปะพูดคุยกัน มีการประสานงานด้านงบประมาณ ในการจัดซื้อจัดจ้างค่ารับเหมาและแรงงาน ในการประสานงานด้านบริหารทั่วไป ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอปราชญ์ชาวบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นวิทยากร ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับ กนกวรรณ คงสอดทรัพย์ (2555 : 81-86) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ผู้ปกครองไม่กล้าแสดงความคิดเห็นทางวิชาการเพราะคิดว่าครูเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ ต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและจัดหาแหล่งทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องและควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X}=4.97$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X}=4.96$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X}=4.83$) และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.82$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ครูปฐมวัย เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กและด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ชนินดา พรหมทอง (2556 : 94) ได้ศึกษา สภาพ ความต้องการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1.1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีสภาพอยู่ในระดับมาก 1.2. ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า 2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ ในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 2.3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี จากการสัมภาษณ์ พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีแนวทางการพัฒนา คือ ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการกำหนดแผนและโครงการต่างๆ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติมีแนวทางการพัฒนาคือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งร่วมลงมือปฏิบัติและร่วมเป็นวิทยากร 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมีแนวทางการพัฒนา คือ ร่วมติดตามทั้งก่อนปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ 4) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีแนวทางการพัฒนาคือ มีส่วนร่วมในการชื่นชมยินดีและการให้รางวัล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนินดา พรหมทอง (2556 : 94) ได้ศึกษา สภาพ ความต้องการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1.1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีสภาพอยู่ในระดับมาก 1.2. ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ความ

พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ระดับปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไปด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล และระดับผลสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) พบว่า ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรมาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) พบว่าเสนอแนะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการให้มากขึ้นโดยเฉพาะ การจัดทำหลักสูตรร่วมแสวงหางบประมาณจากชุมชนมาสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาครูให้สอนตรงกับวิชาที่จบหรือถนัด และควรมีการพัฒนาบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และเน้นการสนับสนุนกิจกรรมของผู้เรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ (2556 : 115) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 พบว่า 1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก”ในด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ ส่วนการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับ “ปานกลาง” 2. การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ควรสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตร ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดการเรียนรู้ร่วมกับคณะครู ร่วมวางแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งส่วนที่เป็นทุนทรัพย์ อุปกรณ์การเรียน และทรัพยากรบุคคลร่วมเป็นกรรมการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ประชุมวางแผนพัฒนา อาคารสถานที่ ร่วมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ดูแลพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียน และร่วมใช้สาธารณูปโภคจากทางโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ในด้าน การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียน

การสอน การประเมินพัฒนาการ มีผลต่อ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านนี้ เพราะจะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ชุมชนยังไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรเร่งรัดและปรับปรุงด้านไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ จะทำให้ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ คงสอดทรัพย์. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2555.
- กรมวิชาการ. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น . พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2547.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2550.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. 24 พฤศจิกายน 2558. <<http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>>. 2542.
- กวีณาถ คาพุมไสย. การศึกษามีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนบ้านเนินจำปา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2544.
- กัญญากร ทศพิมพ์. สภาพปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.
- โกวิทย์ พวงงาม. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2545.
- ครรรชิต จักรสาน. การส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนกรณีศึกษา : บ้านแสนสำราญ ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- เจมจิรา บุญต่าย. การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- ฉลาด จันทร์สมบัติ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2551.
- ชนินดา พรหมทอง. สภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.

- ชวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. **ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2544.
- ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. **หลักการพัฒนาชุมชน.** ขอนแก่น : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. “บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา,” *The City Journal*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 85. กรุงเทพฯ : วันที่ 1-15 มีนาคม 2551, 2551.
- ธรรมรส โชติกฤษุข. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.
- นงนุช โสภี. **ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน ชุมชนบ้านหนองแวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- นภเนตร ธรรมบวร. **การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2540.
- _____. **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กต่ำกว่า 3 ขวบ โครงการบ้านน้อย.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2546.
- _____. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. **การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง.** กรุงเทพฯ : 598 Print, 2546.
- นันทนา แสนจาลาห์. **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง มนุญวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- นัยนา บุญเจริญ. **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- บวรวิทย์ เลิศไกร. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาเฉพาะเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- บุญชม ศรีสะอาด. **วิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- _____. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.
- บุญเยี่ยม จิตรดอน. “บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย,” ใน เอกสาร **การสอนชุด วิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10.** พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 331. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. “การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย,” **วารสารสาธารณสุข และการพัฒนา.** 5(3) : 167-176, 2550.

- เบญจา แสงมลิ. “การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเด็กปฐมวัย,” ใน เอกสารการสอนชุด วิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 224. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2543.
- เฟียน วงศ์ทองดี. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี, 2554.
- พินิจดา วีระชาติ. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินต์ติ้ง, 2542.
- พัชรพงษ์ ทัดศรี. การพัฒนาตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2557.
- พัชรียาภรณ์ พิมพ์าเรือ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.
- ไพรัช อรรถกามานนท์. การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.
- ภาณุพงศ์ สอนสำโรง. สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-14. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2547.
- _____ . การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน เทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541.
- ยงยุทธ บัวสาย. สภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.
- เยาวภา เดชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2542.
- วิจิต นันทสุวรรณ. บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2541.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โพร์เฟซ, 2546.
- วัชรีย์ ร่วมคิด. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2547.
- สมบูรณ์ เป็งงา. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านก้อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2554.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาหลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 ก.
- _____. แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 ข.
- _____. แผนหลักโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2548.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา และคณะ. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินติ้ง, 2545.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. แนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชัน, 2550.
- _____. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา, 2552.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. เรียนรู้แบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- หยุดย อรุณศิริ. การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.

- อดิน รพีพัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษา
นโยบายสาธารณสุข, 2547.
- อธิพงษ์ ดาวเวียงกัน. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้าน
แม่หางนหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.
- อุดม เหลืองสด. **การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐาน
การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านเก่าวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.
- อุทัย บุญประเสริฐ และคณะ. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- Billman, Jean, and Janice A. Sherman. **Observation and Participation in Early
Childhood Settings : A Practicum Guide.** Boston : Allyn and Bacon,
1996.
- Cronbach, L. J. **Essentials of Psychological Testing.** 5thed. New York :
Harper Collins Publishers, 1990.
- Daniel, Sandra Denise. “Examination of the Relationship Between School Board
Governance, Community, and Superintendent Types,” **Dissertation
Abstracts International.** 64(60) : 102-A ; December, 2003.
- Foshay, A. W. **Curriculum Encyclopedia of Educational Research : A Project
of the American Educational Research Association.** 4thed. New York
: Macmillan, 1969.
- Good, C. V. **Dictionary of Education.** New York : McGraw-Hill, 1959.
- Gordon, A. and K. Williams-Browne. **Beginnings & Beyond : Foundations in
Early Childhood Education.** New York : Delmar, 1999.
- Harvard Family Research Project. **Community Partnerships to Support High
School Success.** February, 2011. <[http://www.hfrp.org/publications-
resources/browse-our-publications/community-partnerships-to-support-high-
school-success](http://www.hfrp.org/publications-resources/browse-our-publications/community-partnerships-to-support-high-school-success)>, 2016.
- Herrman, Denise Louise. “Understanding the Formation of Community in a
New School : A Case Study of River Bluff High School,” **Dissertation
Abstracts International.** 63(6) : 2111-A ; December, 2015.
- Hooper S. “Small Space for Meaningful Participation in Democratic Life? A
Community’s Perspectives of Their Involvement In an Early Childhood
Education and Care Program,” **Dissertation Abstracts International.**
76(4) : 307-A ; December, 2013.

- Kenneth J. and others. "Preliminary Results for the PAR-PRO : A Measure of Home and Community Participation," **Archives of Physical Medicine and Rehabilitation**. 87(8) : 1043-1051 ; August, 2012.
- McCarthy MA, and JP. Houston. **Fundamentals of Early Childhood Education**. Winthrop Publishers, 1980.
- Michael F. C. and D. Jean Clendenin. "Stories of Experience and Narrative Inquiry," **Educational Researcher**. 19(5) : 14 ; January-July, 1990.
- Ostrow, Leslie A. "Parent Participation : Salvadoran and Guatemalan Immigrants' Involvement in Their Children's Schools," **Dissertation Abstracts International**. 62(12) : 231-A ; June, 2002.
- Patricia, S. "Successful School-Community Partnerships in Public High Schools : A Comparative Case Study," **Dissertation Abstracts International**. 62(9) : 154-A ; March, 2002.
- Rebecca, L. "Developing Learning Communities : Using Communities of Practice within Community Psychology," **International Journal of Inclusive Education**. 15(1) : 153-164 ; February, 2011.
- Sanders, D. Adam. "The Dynamics of Parent-school Communication, Collaboration, and African American Student Success : A Participatory Action Research Study," **Dissertation Abstracts International**. 63(06) : 116-A ; December, 2002.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา**

1. นางจิราวรรณ เรืองสมบัติ วุฒิปริญญาโท กศ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. นางสาวจุฑาทิพย์ ธรรมสิริวัฒน์ วุฒิปริญญาโท ศษ.ม.ปฐมวัยศึกษา อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. นางสาววรรณิษา หาคูณ วุฒิปริญญาโท กศ.ม. การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4. นางสาวรัชฎากร พันธุ์ไพโร วุฒิปริญญาโท กศ.ม.การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนวัดลำพันบอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตำแหน่ง ครู
5. นางสาวปิยาภรณ์ กังสดาร วุฒิปริญญาโท ค.ม.การศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. นางสาวอัญชลี จิตรแมน วุฒิปริญญาโท กศ.ม. การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. นายคำพร แก้ววิเศษ วุฒิปริญญาโท กศ.ม.การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1
3. นายครรชิต ไชยโพธิ์วุฒิ Ph.D. in Management มหาวิทยาลัย International Academy of Management and Economics (I/AME) ประเทศฟิลิปปินส์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านกระเดาอุ่มแสง อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
4. นางสาวอรอนงค์ จุมคอม วุฒิปริญญาโท ศษ.ม บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดหนองสมัคร (มูลนิธิสุขาวดีอุปถัมภ์) อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 3
5. นางชฎาพร ชุขันธิน วุฒิปริญญาโท กศ.ม. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

1. นางสาวอัญชลี จิตรแมน ปริญาโท (กศ.ม.) การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้มีประสบการณ์การวิจัย ด้านเนื้อหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
2. นายคำพร แก้ววิเศษ ปริญาโท (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้นแบบ
3. นางทิพวรรณ คำยนต์ ปริญาโท (กศ.ม.) การวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโนนค้อวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
4. นายเทอดศักดิ์ ชุขันธิน ปริญาโท (กศ.ม.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาการ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1
5. นายถิระพงษ์ จันทบุตร ปริญาโท (ค.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผักไหมวิทยานุกูล อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ
6. นางสาววีวรรณ พันธุ์ช่อทอง วุฒิปริญาโท ศษ.ม. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดหนองสมัคร(มูลนิธิสุขาวดีอุปถัมภ์) อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
7. นางกาญจนา ทองดีเลิศ ปริญาโท (ศษ.ม.) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกระเดาอุ่มแสง อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ เป็นการประเมินส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระความเหมาะสมขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ขอให้ท่านโปรดพิจารณาตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบของหลักการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และพิจารณาตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสำหรับเลือกตอบในแต่ละข้อขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อแสดงความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดสำหรับความหมายในการตอบแต่ละข้อดังนี้

- 5 หมายถึง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสมในระดับในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมิน

นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม					
1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา					
1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดวิเคราะห์และพิจารณาหลักสูตรก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ					
1.3 มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษา					
1.4 วิทยุทัศน์ พันธกิจ สาระการเรียนรู้รายปี มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาทุกปี					
1.6 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ					
1.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น					
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก					
2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนสร้างอาคารปฐมวัยออกเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจากฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน					
2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก					
2.3 อาคารเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม					
2.4 ห้องเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น					
2.5 พื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก					
2.6 มีการจัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก					
2.7 ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี					
2.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา					
2.9 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน					

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
2.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ติดตามและปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ					
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก					
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา					
3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการเรียนรู้ของเด็ก					
3.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้บอกความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก					
3.4 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
3.5 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม					
3.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแผนโครงการวันสำคัญต่างๆในสถานศึกษา					
3.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา					
3.8 สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม					
3.9 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน					
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน					
4.1 มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรมหลากหลายทักษะ อย่างเหมาะสมกับวัย					
4.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง					
4.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก					
4.4 สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา					
4.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา					
4.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน					

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
5.การประเมินพัฒนาการ					
5.1 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
5.2 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึง ประสงค์					
5.3 มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอต่อเนือง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก					
5.4 มีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติ ที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน					
5.5 นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนว ทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
5.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการวางแผนนำผลการประเมินไปพัฒนาเด็ก					
5.7 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกัน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพ					
5.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกัน ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยน กับคุณครูประจำชั้น					
5.9 ครูประจำชั้นแจ้งผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปสู่การ ปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการต่อไป					
5.10 คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การประเมินพัฒนาการโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการเด็ก					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

หัวข้อ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

2. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มี 5ด้าน ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน
5. การประเมินพัฒนาการ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

หัวข้อ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ท่านมีวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้อย่างไร

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ด้านการวางแผน.....

.....

.....

.....

ด้านการร่วมปฏิบัติ.....

.....

.....

.....

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์.....

.....

.....

.....

ด้านการร่วมประเมินผล.....

.....

.....

.....

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านการวางแผน.....

.....

.....

.....

ด้านการร่วมปฏิบัติ.....

.....

.....

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์.....

.....

.....

ด้านการร่วมประเมินผล.....

.....

.....

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านการวางแผน.....

.....

.....

ด้านการร่วมปฏิบัติ.....

.....

.....

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์.....

.....

.....

ด้านการร่วมประเมินผล.....

.....

.....

4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน

ด้านการวางแผน.....

.....

.....

ด้านการร่วมปฏิบัติ.....

.....

.....

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์.....

.....

.....

ด้านการร่วมประเมินผล.....

.....

.....

5. การประเมินพัฒนาการ

ด้านการวางแผน.....

.....

.....

ด้านการร่วมปฏิบัติ.....

.....

.....

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์.....

.....

.....

ด้านการร่วมประเมินผล.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในการร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง
อมรรัตน์ บุญเสนอ

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ขอให้ท่านพิจารณาว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากน้อยอย่างไรขอความกรุณาท่านได้ตอบให้ครบทุกประเด็นตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่าน ขอรับรองว่าผลจากการตอบแบบสอบถามจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานที่ท่านสังกัด จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลที่ได้จากท่านจะใช้สำหรับงานวิจัยเท่านั้น เมื่อท่านตอบคำถามแล้ว ขอความกรุณาให้ท่านส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้
นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ
นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อ	การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม											
1	จัดตั้งคณะทำงาน โดยเลือกบุคคลซึ่งมีความสามารถหรือผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน										
2	ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ศึกษา และวิเคราะห์ ประชุมปรึกษาหารือ ข้อมูลของหลักสูตรที่จะมีการพัฒนาร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา										
3	ครูกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร										
4	จัดทำเอกสารหลักสูตร ได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่าน เพิ่มเติม และสื่อต่างๆ เป็นต้น										
5	ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร โดยพิจารณาร่วมกับ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่างๆ										
6	เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร โดยนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เสนอต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา										
7	การนำหลักสูตรไปใช้ ในระหว่างการใช้หลักสูตร ส่วนที่สำคัญมากใน ขั้นตอนนี้ ได้แก่ การนิเทศและติดตามผลของการใช้หลักสูตร										
8	การประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไข แล้วไปใช้ในการจัดการ เรียนการสอน ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนด										
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก											
1	จัดบรรยากาศของสภาพแวดล้อมให้เหมือนสภาพจริงมากที่สุดโดย จัดเป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม										
2	จัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้อบอุ่นคล้ายบ้านและ สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมในท้องถิ่น										
3	ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด										
4	จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีการขอความร่วมมือจากชุมชนในการปรับสภาพแวดล้อมรวมทั้งมี การนำ สิ่งของต่างๆภายในท้องถิ่นมาจัดตกแต่งให้เด็กได้เรียนรู้										
5	จัดภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี										
6	จัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก										
7	มีการร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยกันดูแล สภาพแวดล้อมให้เป็น แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน										
8	ครูใช้เทคนิคการเสริมแรงต่างๆเช่นคำชมเชยการประเมินผลหลักสูตรและ การปรับปรุงแก้ไข แล้วไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามโครงสร้าง หลักสูตรที่กำหนด										

ข้อ	การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้							
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
9	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น													
3.การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก														
1	กิจกรรมเสรี จัดอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก และจัดวางให้เด็กหยิบใช้และเก็บเองได้ จัดให้น่าสนใจ และดึงดูดให้เด็กเข้าไปเล่น โดยมีกาเปลี่ยนแปลงสื่อที่จัดไว้อย่างสม่ำเสมอ													
2	กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ													
3	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ													
4	กิจกรรมเสริมประสบการณ์จัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย เล่านิทาน สาธิต ทดลอง ศึกษาสถานนอกสถานที่ เล่นบทบาทสมมติ													
5	กิจกรรมกลางแจ้ง จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก													
6	กิจกรรมเกมการศึกษา ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นเกมการศึกษาอย่างอิสระ เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่													
4. การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน														
1	การกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง													
2	จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง													
3	จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง													
4	จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มครุริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก													
5	ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้													

ข้อ	การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5.การประเมินพัฒนาการ											
1	การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหรือคำพูดของเด็ก										
2	การสนทนากับเด็ก ครูสามารถใช้การสนทนากับเด็กได้ทั้งแบบรายบุคคล และเป็นกลุ่มอย่างสอดคล้องกับกิจวัตรประจำวัน										
3	การเก็บตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็ก เป็นวิธีการที่ครู รวบรวมและจัดระบบตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กจาก ชิ้นงานที่เด็กสร้างขึ้นในกิจวัตรประจำวัน										
4	บันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคล การทำบันทึกข้อมูลเด็กรายบุคคลจะช่วยให้ ครูรู้จักความสามารถที่แท้จริงของเด็ก										
5	บันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียน การทำบันทึกข้อมูลเด็กทั้งชั้นเรียนช่วยให้ ครูรู้ว่าเด็กในห้องเรียนที่รับผิดชอบมีความสามารถหรือมีพัฒนาการในแต่ละด้านเป็นอย่างไร										
6	ครูควรประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินพัฒนา การของเด็กปฐมวัยเสมอ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อช่วยกัน พัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ										
7	มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและ เหมาะสมกับเด็ก										

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

คำชี้แจงแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

2. แบบสอบถามมีอยู่ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกหน้า ทุกตอน และทุกข้อ โดยอ่านข้อความในช่องข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 การตอบแบบสอบถามไม่มีผลใดๆต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน เนื่องจากแบบสอบถามนี้นำไปใช้เพื่อการวิจัย เพื่อช่วยให้การวิจัยได้ผลสรุปที่เชื่อถือได้และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง
 นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ
 นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

ตอนที่ 1
สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพ
  - ( ) ครูปฐมวัย
  - ( ) คณะกรรมการสถานศึกษา
  - ( ) ผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมายเดียวในแต่ละด้านจนครบทุกข้อโดยมีรายละเอียดสำหรับความหมายในการตอบแต่ละข้อดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม					สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม											
1	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา										
2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดวิเคราะห์และพิจารณาหลักสูตรก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ										
3	มีการนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษา										
4	วิสัยทัศน์ พันธกิจ สารการเรียนรู้รายปี มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย										
5	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาทุกปี										
6	หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ										
7	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา										
8	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรท้องถิ่น										
การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก											
9	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน/ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันวางแผนสร้างอาคารปฐมวัยออกเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจาก ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน										
10	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก										
11	อาคารเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงาม										
12	ห้องเรียนปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น										

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม					สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม						
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
13	พื้นที่ภายนอกเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก												
14	มีการจัดสนามเด็กเล่นและมีเครื่องเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก												
15	ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้ดี												
16	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา												
17	สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน												
18	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ติดตามและปรับปรุงสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ												
การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก													
19	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา												
20	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการเรียนรู้ของเด็ก												
21	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก												
22	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม												
23	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม												
24	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแผนโครงการวันสำคัญต่างๆในสถานศึกษา												
25	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา												

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม					สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
26	สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรม										
27	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน										
28	มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ อย่างเหมาะสมกับวัย										
29	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง										
30	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก										
31	สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา										
32	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา										
33	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน										
การประเมินพัฒนาการ											
34	มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ										
35	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินพัฒนาการเด็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์										
36	มีการติดตาม บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเหมาะสมกับเด็ก										
37	มีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน										
38	นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้										

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม					สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
39	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลการประเมินไปพัฒนาเด็ก										
40	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพ										
41	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนแล้วนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับคุณครูประจำชั้น										
42	ครูประจำชั้นแจ้งผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการต่อไป										
43	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการเด็ก										
44	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา										

ภาคผนวก ค
ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

คำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	รวมค่า IOC	แปรผล
	คนที่ 1	คนที่2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ข้อ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 4	+1	+1	-1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 5	+1	+1	+1	+1	-1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 8	+1	+1	+1	-1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 9	+1	-1	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
ข้อ 10	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 12	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 17	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 18	+1	0	+1	+1	-1	3	0.6	ใช้ได้
ข้อ 19	+1	+1	-1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 20	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 24	+1	-1	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
ข้อ 25	+1	-1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 26	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 27	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 30	+1	+1	-1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้

คำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	รวมค่า IOC	แปรรผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ข้อ 31	+1	+1	+1	-1	0	3	0.6	ใช้ได้
ข้อ 32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 33	+1	+1	-1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 34	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 36	+1	+1	+1	-1	-1	3	0.6	ใช้ได้
ข้อ 37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 39	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
ข้อ 42	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข้อ 43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 1581

31 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์จุฑาทิพย์ ธรรมสิริวัฒน์

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 " ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.รัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เพื่อนิสิตได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 1581

31 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์ปิยาภรณ์ กังสดาร

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 " ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.รัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เพื่อนิสิตได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 1581

31 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์วรรณิษา หาคูณ

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 " ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.รัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เพื่อนิสิตได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 1552

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นางจิราวรรณ เรื่องสมบัติ

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน ความเหมาะสมขององค์ประกอบสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิตินิติได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 1552

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นางสาวรัชฎากร พันธุ์ไพโร

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน ความเหมาะสมขององค์ประกอบสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิตินิติได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวอัญชลี จิตรแมน

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายคำพร แก้ววิเศษ

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางทิพวรรณ คำยนต์

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายเทอดศักดิ์ ชุขันธิน

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายธีระพงษ์ จันทบุตร

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาววิวรรณ พันธุ์ช่อทอง

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2257

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางกาญจนา ทองดีเลิศ

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อัครชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2259

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.กัญชัช จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใ้ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อมิสัจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา จี.กุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรมือถือ 0968989964

ที่ ศร. 0530.5(2) / 2 2259

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.บ. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อึ้งชัย จิตรพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใ้ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สารยา บุญกุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและวัดจัดศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรมือถือ 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2259

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/ผู้นำชุมชน

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อึ้งชัย จิตรพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อขีลิตจะนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / 1 1553

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอลดราชมงคลเครื่องเล่นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวพร จุฑาอิน

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.นารายา ปิยะกุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศร. 0530.5(2) / ว 1559

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวณัฐชลิ จิตรพันธ์

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสมอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อัครชัย จิตรพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรมือถือ 0968989964

ที่ ศบ. 0530.5(2) / 21553

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ทขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายครรชิต ไชยโพธิ์

ด้วย นางสาวอรุณรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร. ชัยชัย จิตรเนื้ท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อยินិតจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในระดับต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศอ. 0530.5(2) / ว 1553

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขยความยินยอมเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือนักใช้ในการวิจัย

เรียน นายคำพร เก้ววิเศษ

ด้วย นางสาวอมรรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำหลักสูตร ๓๓ ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร. ชัชชัย จิตรนิมิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทราบมาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อบริการจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ภาควิชาการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรบีสิต 0968989964

ที่ คอ. 0530.5(2) / 31555

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขะความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวอรอนงค์ ภูมิคอม

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ถึงกตสันักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศม. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อึ้งชัย จิตรพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อมีสื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ยรรยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3176
เบอร์โทรนิลล 0968989964

ที่ ศร. 0530.5(2) / ร 2258

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ธีชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โค้งขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อลบลึงจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา บุญกุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรมือถือ 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2258

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบขออนุญาตยืมเครื่องมือนักเรียนเพื่อการศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลโนนคูณ(ในคหวิฑาคาร)

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.อัยชัย จิตวันันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ ทำการยืมเครื่องมือนักเรียนเพื่อผลิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา โยษกุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4374 3174
เบอร์โทรโมบาย 0968989964

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2258

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแพรง

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี ผศ.ดร.จีระชัย จิตรนันทน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อมีลิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในชั้นเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4374-3171
เบอร์โทรนิสิต 0968989964

ที่ ศษ. 0530.5(2) / ว 2258

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกระเตาอุ่มแสง

ด้วย นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ดิษชัย จิตวินันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ ทำการทดลองใช้เครื่องมือที่เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4374-3174
แฟกซ์โทรนิตี 0968989964

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอมรรัตน์ บุญเสนอ
วันเกิด	วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 145 หมู่ที่ 17 ตำบลโนนค้อ อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ 33250
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลโนนคูณ (โนนค้อวิทยาคาร) ตำบลโนนค้อ อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ 33250 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโนนค้อวิทยาคม อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2555	ปริญญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

